

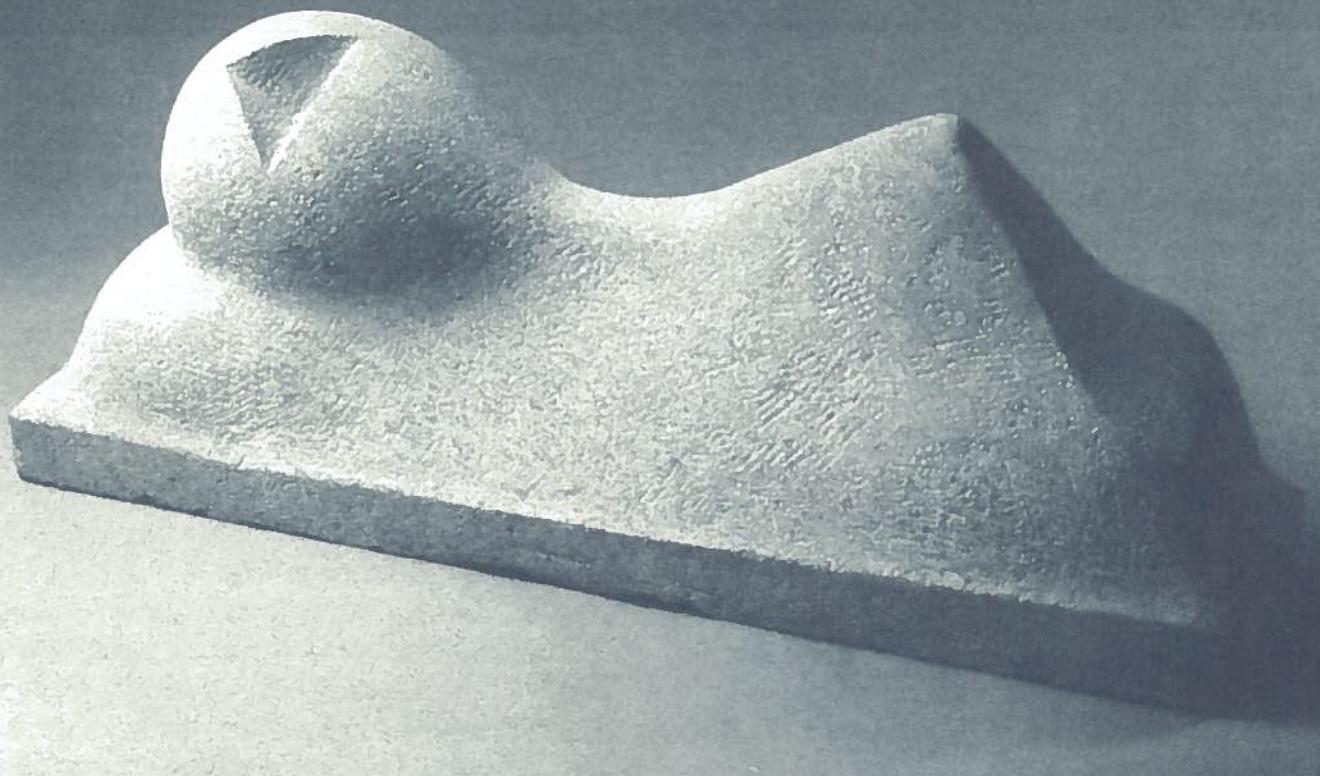
PSÍ VÍNEC

časopis pro současnou poezii

2003

27

VII. ročník

R. Hanke - **Básník**, pískovec, 1996

remazury

divadelní časopis z moravy a slezska

4.

Autoři Psího vína (27)

poezie a próza

Karel Šebek

Michail A. Pismennyj

Petr Prokůpek

Katerína Bolechová

Juraj Kalnický

Petr Motýl

Lukáš Marvan

Petr Pustoryj

Pavel Sobek

Marek Sóbol

Daniel Petr

Petr Štengl

Josef Hrubý

Daniela Řeřichová

Vladimír Moščenko

Zinakade

Theofil Halama

Tomáš Janovic

O. P. Zier

Radim Langer

Pavol Janík

Hudymac

Vít Kremlička

Šimon Šafránek

E. Hrebenko

Marek Sekyra

GLOSY • RECENZE • ZPRÁVY • ANONCE

Rozborov s Josefem Holcmanem

- vedl Milan Libiger

*Mojmír Trávníček o Tomáši Mazáčovi
aneb „Jak chutná sora“*

Radim Kopáč versus Fatalní Fámy

Dům Psího vína

Jan Mašek konečně o Pavlu Řezníčkově

Milan Hrabal v Olomouci

(Poezie bez hranic)

a odpověď šéfredaktora na jeho poštřehy

B I B L I O G R A F I E

Pavol Janík (1956), v současnosti předseda Spolku slovenských spisovatelů, vydal básnické sbírky Nezaručené správy (1981), Zrkadlo na konci lata (1984), Do videnia v množnom číslе (1985), Hurá, horí (1991), Nieko ako bol (1998), Bud' vohna twoja (2002), Kmitočet tvojich bokov (2002). Je autorem knížek epigramů, rozhlasových, televizních a divadelních her, píše též prózu.

Radim Langer, 17 let, student Střední školy uměleckých řemesel v Brně. Publikuje časopisecky.

Lukáš Marvan - většinu zde otištěných básní napsal buddhistický mnich jménem Manta-kusala, kterým byl v letech 2002-2003 na ostrově Srí-lanka právě Lukáš Marvan.

Marek Sekyra, (1974), absolvent UJEP, český jazyk - dějepis, člen Kruhu autorů Liberecka, napsal sbírky básní Pro (1998), Sebevrahovy erekce (1998), Blue blue (1998-99), LLL (2000), Lacrima (2001), La maga fulminata (2003).

Karel Šebek, nar. 3. dubna 1941 v Jilemnici, roku 1995 zmizel neznámo kam. Po maturitě nastoupil jako sanitář v psychiatrické léčebně v Dobřanech, kde pracoval jeho bratranc surrealista Zbyněk Havlíček a díky němu propadl doživotně surrealismu. Časopisecky publikoval v samizdatových časopisech, surrealistických sbornících a antologích. Knížně vyšly výbory z jeho poezie: Ruce vzhůru (samizdat edice Auroboros, Praha 1982 a Nezávislé tiskové středisko Ruiny, Plzeň 1990), Dívej se do tmy, je tak barevná (Illost, Brno 1996).

Daniela Řeřichová, absolventka FAMU 1978, obor scénaristika, dramaturgie. Je dramaturgyní v divadle pro děti. Publikuje časopisecky.

O. P. Zier (1954) žije v Salzburgu ako spisovateľ v slobodnom povolaní, pre rozhlas píše hry, súčery, eseje, pre televíziu scenáre k hraným a dokumentárny filmom, spolupracuje s divadelnými scénami, je nositeľom viacerých literárnych cien. Debutoval roku 1977 knihou poviedok Bezsenné (Traumlos), roku 1988 mu vyšla zbierka básní a epigramov Záchranný skok na potápajúcu sa loď (Der rettende Sprung auf das sinkende Schiff), je autorom románov Čas hájenia zveri (Schonzeit, 1996), Nebeská cesta (Himmelfahrt, 1998), Nedobytnej (Sturmfrei, 2001).

• • •

Jenom několik slov...

Milovážení, psává mně někdy o Vánocích přítel Ivan Kubíček, jemuž v dohledné době vyjde in Alantisu Šplechtošloví, slovník slangového výraziva, kolem 1500 stran, na němž pracoval přes 30 let, abychom nebyli tolík smutní, zařadili jsme do P. S. kromě Marka Sekyry ódovitých básní i textik nějakého Hrebenky, o němž upřímně řečeno jsme neměli ani tušení - přetištěno z Lumíra, 1851, abychom připomněli, že se psávalo i před nonsemem a surrealismem, novým románem ap.

Editorská připomínka: Prosím Vás neposílejte do redakce celé sbírky. Nanejvýš vytiskněte, k recenzi. Protože z takto naštovovaných příspěvků nejsme s to rádně vybrat.

Dále: **redakce se omlouvá** Petrovi Motýlovi za zkreslení v básni Konec června, v níž mísí „...cigaretu krauleje v mušli“ Psí víno (26) vytisklo „...cigaretu kraluje v mušli“ a Mariánovi Hatalovi za nepozornost, že jsme jej neoznáčili za překladatele veršů Reimera Kunzeho.

redakce se neomlová Petrovi Prokůpkovi za to, že v jeho básni udělalo chybu. Protože každý, kdo někdy dělal časopis, ví, že se tento prakticky nedá vytisknout bez chyb. A k těm neúmyslným díky lidskému faktoru může dojít vždy. Naopak by člověk redaktor docela přivítal, kdyby se postižený omluvil za mail, v němž stojí: „V mé básni Domovy jste na straně 13 zaměnil mou Carlton Way za jakousi Carlon Way. Tam jsem nikdy nebydlel a bohužel ani nebyl. Těžko říct, jestli to má takhle smysl. Muč je to jedno. Možná jste génius. Snad se to někdy dovíme. Jestli to víte, tak dejte vědět. Děkuju za pochopení a neberte mě moc vážně (dost sem toho vypil), s pozdravem... dotyčný.“

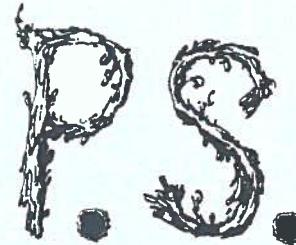
J. Kovanda

Týdeník tohoto vychází každý čtvrtek o 10. hodině po druhém archu. Expedice je v uráulinské ulici v. č. 140—2. Za sloupcový řádek drobného pisma inseratu platí se za jedno vytisknutí 4 kr. stříbra, za vícekrát výdy o 2 kr. stříbra více.

LUMÍR. — 1851.

Máme druhou vlast, v níž je všechno, co děláme, nevinné.

Robert Musil

Kterak si Ukrajinec Ukrajinu chválí.

Podle maloruského E. Hrebenky vzdělal K. Vl. Zap.

Již já sobě tak myslím, že není na světě krásnějšího kraje, než Poltavská gubernie! Pane Bože můj milostivý, jaká to gubernie! I stepi i lesy, i sady i bajraky (zarostlé rokliny), i štíky i karasy, i višňi i třešně, i všeliké nápoje i voli, i dobré koně i dobří lidé, všeho jest, všeho v hojnosti! A co těch, říkaje, děvčat a mladic! o bodejž je! dotud mně z mysli nevycházejí! Jednu popsal nebožtíček Kotljarevskij, Natalku Poltavu; ta celý svět potěšila; všickni, i našinci i Moskvanci, i Němci i Turci nemohou si ji vynachváliti: Zaplať pán bůh, říkají, ačkoliv chochol, vyvedl ale kousek znamení! Co by to teprv bylo, kdyby je všecky popsal! Ale dosti o nich! mám' já již tak divnou přirozenost, jak mile o děvčatech spustím, to bych až do rána neprestal. Ale já předce takto svou vedu: na věky nezapomenu, jak jsem byl živ v gubernii Poltavské, nedaleko od Pyrjatyna. Snad se vám někdy přihodilo, být po cestě v Pyrjatyně? město pořádné; jsou tam všelijaké kupecké i pekařské krámy, jest i chrám boží, jak se patří, se zvonici, i pošta, i poštovní tam chodí jako ti Moskvanci s černými výložkami; a rozdávají psaní, jež uctivě nerozpečeťují.

Švarné město! a to nejlepší v něm jsou housky: ani v Příluce, ani v Lubňách, ani v samém Nižní není takových housek. Co z Kyjeva tudy jedou, je kupují, a nemohou se jich dosti vynachváliti. Tedy co? Zůstával jsem nedaleko od toho hezkého města v jedné vesnici. Každého dne bylo tam něco, čím se srdce obveseliti dalo. Čekával's tu na jaro, bůh ví, jak, nač. Hned po hromnicích začínává tam od Zaporozí váti teploučký větýrek; sluněčko postupujíc nahoru ihned hřeje, a šedí volečkové stojíce vedle plotu boky si vymívají. Nedlouho i snížek rozplynul se u vodu; naskrz všude voda! step se modrá jak moře, a po ní od slunce pohrávají jiskry jako žhoucí uhlí. Kde se nabeče u Hospodina tolik ptactva? všude lítají husy, jeřábí, labutě, jakoby nějaké letící vojsko někam pospíchal. Skřivánkové pod nebesami šebetají, lašťovky povětrím se prohánějí, bukáč buká u bahna, a hled', nedaleko něho bez přestání ovčák hvízdá. Vše žije, vše oddýchá! Dále trochu proschne, přicházejí pálit step. Vyjde člověk do pole, vykřeše oheň, položí ho do slaměného věchte, rozmáchá ho pěkně rukou, i na zem hodí; zatřesť vůkol suchá tráva, a oheň se rozešel potancovat sobě po stepi... Tož i kouř a plamen se valí, a hýří jak ten Zaporozec. A v noci, moji baťuškové! jak to hoří pěkně a překrásně! vůkol to šumí a svítí, jakoby postupovala tatarská horda a ohně rozdělávala, - i strašno i veselo! Za týden ani již nepoznáš pálenou step, - zelená se jako routa. - Jen zde onde sasanka (anemone) se modrá i hlaváček (adonis) se žlutá, - po sadech květou modravé

Marek Sekyra

Návraty

Voní to návraty
a září za vraty
požalo pro tebe
poslední čekanku.
Jak kominiček
když bourají mu starý dům
oddám se pocitům.
Za drakem
pavoučím padákem
pošlu se pro tebe
do nebe po lanku.
Šípek mi natrhne
kůži na dlani
kapky staré krve
zaseju po pláni
nezbyde ze mne
ň ani.

V prostředí léta - I. Na kolonádě

Dnes se mi nechce nikam spěchat,
nalíž si sklenku bílého vína a být rád,
že slunce bude pořád stejně
na západě zapadat.

Zdálky vodotrysk harmonicky
Pochod kadetů a Habaneru vyruší,
nad nerozvetlou třešní nebe
barví černou se tuší.

Sklo kolonády slunce žlutí
lehce prší a vítr nad námi jako smetí
unáší noty se stojany,
housle hrají popaměti.

Přes kapky zazní Humoreska,
paprsky slunce zatleská s námi, ze záře
se stěží těší zapomněná
socha Múzy bez tváře.

Má v unavené ruce lyru,
na zadní stěně zámků čas z hodin slunečních
už dlouhé roky odečítá
v šedých šatech smutečních.

Podjesení

Když poprvé zavoní spadané promoklé listy kaštanů ve slunci které vykoukne za mraky jako ze stanu začíná babí léto.

Když poprvé stádo beránků pastýř slunce vyzene na modrou trávu do nebe nejmenší nechá u sebe začíná babí léto.

Když poprvé se objeví mlha a z ní vršky kopců čím jdete níž tak na obzoru zvedá se hradba bílých hor a nakonec vás obalí jak když jste chodil do školy začíná babí léto.

Je chladné teplo, voní vzduch výškou kývaných topolů kapky co se neudrží v nebi padají do stvolů uschlých trav a listům chrástí šílený vítr z hloubi hor a z hloubi duše spavý smutek jak stíny Země ze svých nor začíná Babí léto.

Rozorané cesty

Do terčů listů slunce pálí jak když si děti s lupou hrály, jak dlaň jež bolestí se svírá - zkroucený list a v něm díra, hnědá obroučka brýlí podzimu, snad aby viděl lépe zimu, jež za záda se starci vplíží, zabije jej, však neublíží. Očima mlha se do mne vpíjí rukávy svetru s láskou říjí, z pavučin stěny má budka ptačí, v oběti s dubem šípek kráčí, pomalu do mne západ praží, snad abych postál na zápraží, listy osiky mi šumí nad hlavou, ulévám bohùm černý čaj tmou. Někdo nám rozoral pěšinu domů, strništěm polí, ambitem stromů, posekal šípky v osamění, straší nás zvuky podjesení a v tom tichu na mém klínku vyhřívá se slunce lín. Jsme rozoraní jak ta cesta po níž soumrak táhne z města.

psí violky, a višničky i třešenky, i hrušky i jabloně okrývají se vonným bělolounkým květem. Tam vždy ráno zezhulice kuká, celinký den vlha sobě šveholí: *zanech saně, vezmi vůz!*, každý večer slavíček zpívá, a na palouku děvčata jarní písňě pějí, až ozvěna vůkol se rozléhá.

Tak tobě lehko dýchat, tak veselo... Přijdeš do chalupy, čepici na zem, a sám sebe rychle na kolena před obrazy vrhneš, modlíc se i pláčeš, pláčeš i modlíc se! Proč to bůh nejsvětější tak své stvoření miluje?

Jsme-liž hodni toho? ...

A jak nastane kosba, a naši chlapci na stepi jdou! Napřed ataman, posadí si klobouk na stranu, zaostří sobě kosu, a jde kosit; za ním druhý, třetí, všickni táhnou za sebou jako tkanice po stepi, jdou mlčky, jen kosy se blyští, jenom travičky a kvítka před nimi skloňují své hlavičky; v dolině nedaleko křepelinka volá „pět peněz!“ a od pokosů zapáchá mateřídouška a čibr; pod nohami červenají se jako korály na krku molodic (holek) vůkol porozsypané truskavice. Tu hle již večer; kašovář (ten co kaši vaří) pověsil svitku (kabát) na vidle, vylezl na mohylu, volá a kývá, aby šli večeřet. U kuření (chalupy) již stojí bahanky (velké hrnce) plné knedlíků se sádem, anebo v postě s trámem. Přišli chlapci, vypili po skleničce, sedli si, jedí knedličky, napichujíce je na dřevěné špičky. I začali vypravovati. — Semen povídá, že podkosił drkače (chrístelíka), Mykyta se dušuje, že přikryl svou čepicí křepelku sedící na vejcích, ale ona že jaksi mu uklouzla, Chtodont byl by prý málem na zajíce šlápnul. Smích, řehtot, bzučení jako od včel! A svatý večer sestupuje na zemi, a matka noc zapaluje hvězdičky na temnodrém nebi.

Anebo ve žních. Parno o poledni, slunéčko s hůry tak tebe teplem oblévá, žebyš chtěl ujítě někam, ale nohy tě nenesou. Ovčičky leží v stínu, voli též se položili blízko rybníčku, koně sestoupivše do hromady, stojí se spuštěnými hlavami, jenom ocasy odhánějí mouchy. Špačkové nalítavše se již dosyta po stepi v houfach jako oblak hustých, usazují se blíže říčky na odpočinek; tak pokryli ohromný topol, až se haluze černají, a divoká kachna, tento ostražitý pták, jak to spatřila, v síti se ukryla, hlavu pod křídla strčila, a na jezera se kývá, a voda ji houpá. Vždycky tak nocuje. Půjdeš do sadu; podlezet břichem zhůru pod hrušku, i ruka ti leží, i noha leží, i hlava leží, i celý leží, ačkoliv nespíš a oči zakryješ. Tak bys leže i umřel. Tišina vůkol tebe, tráva ani nešustí, jen leckdy zabručí okolo tebe letící pracovitá včela. Stvoril to Hospodin takového pracovitého tvora! ... Pozvedneš oči zhůru, a tam nad tebou mezi temnými haluzemi visí jako zlaté kapky zralé hrušky; bezděky nohou o strom zavadíš, a hrušky na tebe jako déšť dolů padají; i nevstávaje ani maně rukou je namakáš a jíš. Avšak jaké to jsou hrušky libovonné a sladké! jak je do úst vezmeš, již ti se rozplynou, najíš se, až se ti huba lepití bude, až se ti v srdci lehko udělá, tak jsou zralé, tak čerstvé a výborné! Ať se třikrát Němcem stanu, jestli kdo v Petrohradě jenom k takové hrušce kdy přivoněl! ...

Obilí dobrí lidé s pole zklizejí. Sčesají v sadě zimní jablka. Již z rána vodíčka v korytě, kde se dobytek napájí, splouchá, po mlatech po celinký den se hlomoží cepy. To již čistá jeseň! na poli pusto, jen havrani lítají, strniště pokrývají, pozobají i nepozobají zrnka, a poletěli dále i smutně krákali. Ej, vyjedem si na step pozbyt se steskou! Hej, ps, ps, Střelko! pojď sem! přived koně, chlapče! Hle již po stepi letím na ryzáku, chlapský to kůň sedlíčko na něm správné, kozácké, vedle něho Střelka běží. Až hle tu pod keřem zají-

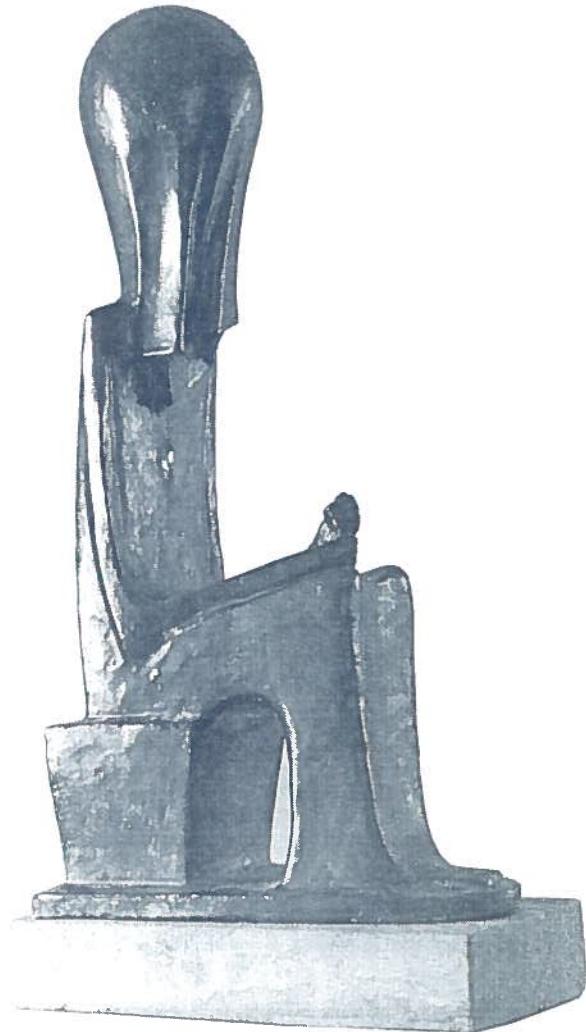
Karel Šebek

* * *

(Pavlu Řezníčkovi)

Přichází báseň jako žena těhotná mraky
slunce je na dosah katovy sekury
život je vodopád diamantů
život je smrt vypečená na věčnost
život jsou tvoje ruce
v nichž plápolá drobný plamínek
lásku neví co bylo včera
ani co bude zítra
narazil jsem si psací stroj na hlavu jako klobouk
zpívá
zpívá a bubnuje jazz deště
psací stroj zdá se dosloužil
budu dál psát na hlavě kance
který má všechny své myšlenky
poskládány v pařeníšti molů
i krvavých dolů
dolů ve kterých se hodinkami těží krev
v komíně na němž se nenajdeš
v porodnici mraveniště
je to přesně na den pět let
co jsem zahodil masku člověka
Měsíc si zatím na obloze nasazuje mé brýle
je to člověk jako kterýkoliv ostatní
jenom trochu větší a vzdálenější
řekl bych Měsíc můj jediný přítel
a zatímco v dálce mříže ústavu světélkují
chystám se přečkat další noc
jako buldoka který se mi podobá

lásku je černý běs (nebo bez?)

(1991)

* * *

(Hance Jarošové)

Včera v noci napadl první sníh
mezi lidmi mezi námi nevidím žádný rozdíl
mezi zvířetem a člověkem
člověk je zkrátká a nikoliv lev je králem zvířat
stojíme ve frontě na svůj funus všude jsou
medusy a měkkýši
a moje drahá polovička

házím náhle tuhle báseň za hlavu
neboť přichází má drahá polovička
polovina skříně polovina člověka
trochu mořská panna
skrytá ve skříni jako jediná ozdoba mého života
hážu si hlavu za hlavu
pátek je vlastně psychóza psacího stroje
příšu jako kdybych tě hladil
s dalekohledem na věčnost
jenom lásku nikdy neumírá
její je jediná filozofie
ze všeho zůstaly jenom tvoje rty
budeme spolu dokud nás ráno nerozdělí
a ráno si zase obléknieme svou starou tvář
neboť v noci jsi
jiná medusa
máš její jméno
jsi tady a přitom taklik vzdálená

(5. 12. 1991)

* * *

(*Danielu Šiklovi*)

Je půl druhé v noci v Benátkách
 dívám se dábloví upřeně do očí
 budík vedle mne na okenním parapetu je užitečnější než já
 měl bych dávno spát ale raději sedím u revolveru psacího stroje
 psací stroj píše něco úplné jiného než já
 prý bych měl okupovat tenhle stůl kde píšu
 kocoura Kokeše a Ukrajinu
 pořádně se najít Ukrajiny
 kocour Kokeš je proti mně výborný člověk
 ví co chce a oproti mně umí dokonce čínsky
 zatímco já si neumím už ani sundat kalhoty
 jít se o půlnoci vysrat je nebeské znamení
 a já jsem jak rozhodl výbor ráno určený na porážku
 místo mne zde bude žít prase které je chytřejší než já
 Danieli měl bys přijet na den do Benátek
 a měl bys mi poslat dvacku nebo chcipnu hladky
 ovšem ještě se můžu obrátit na prezidenta
 ještě můžu pochcat poslední patník u poslední hospody
 mi jediní přátelé krkavci
 mi vyklovou snad ráno oči
 a svět bude o jednoho soudruha básníka Šebka chudší
 ale krkavcům bude aspoň na chvíli dobře
 střílí na revolveru psacího stroje
 a střefuju se do hvězd
 můj Měsíc zatím pořád svítí
 a mně svítí oči jako vrahovi
 raději se nepřibližovat
 jít jinam do jiného stínu
 kde kvete barbecue

(*nedatováno*)

* * *

(*Ludvíku Švábori*)

Je noc pozdě v noci v Benátkách a jen noc mi chybí ke spaní
 ještě je tady moje přítelkyně smrt se sladkýma očima
 a krvavými nehty
 ještě jsou zde sudy plné mraků
 pane doktore dotáhl jsem to opravdu daleko
 bulďok je proti mě výborný člověk
 zatím je noc jen psací stroj straší čmeláky
 je pozdě bycha honit
 zůstal jsem stát na věčnost u poslední hospody
 která mi neotevře zobák ani kdybych platil miliónem
 propít muškát
 zastavit se uprostřed trati
 proti rozjetému vlaku tvého osudu

prosím vás dejte mi aspoň kapku rozumu a dám vám
 noční New York
 který nemám jako nemám ani na vlak na smrt
 ani poslední košili
 hodiny ještě kupodivu bijí na věži
 svět žije jen já jsem dálno mrtvý
 pohřbený v půllitru své poesie
 která nestojí ani za poslední pětník
 pěkně jsme to soudruhu Šebkovi zavařili
 marmelády máme kotel ale nikdo to žrát nebude
 jen můj přítel Měsíc šílený jako já
 taky nespí a píše svou báseň
 pane soudruhu Šebku pěkně jsme to zavařili
 tohle svinstvo vám už žádný ani z nebe spadlý svatý
 žrát nebude
 budete si to muset sežrat sám
 noc zatím propaluje mé oči které mi už stejně dálno závidí
 radši nevidět nic
 než soudruha Šebku
 skrývajícího se za oltářem své poesie
 která je dobrá tak už jen k sežrání psům

(*Benátky nad Jizerou 1.- 2. 2. 1992*)

* * *

(*Frantovi Dryje proklavec Šebek*)

Je za deset minut půlnoc
 čas rozetnout noc
 čas jít spát pod svůj most
 čas najít hvězdu baru
 studánku baru mého ztraceného života
 čas vypít hvězdu do dna
 jako se piže mátový likér
 když svítí oči vrahů a můj přítel Měsíc
 až jednou opravdu natáhnu bačkory
 bude ticho tisíc let jen krkavci mého života
 vypitého do dna
 prosím tě dej mi přes držku
 až začnu aspoň koktat báseň jako život
 vždyť tohle se nám všechno jenom zdá
 a až se probudíme na ostří nože potáhnou vlcí
 jako nekonečný vlak
 až k naději která je beznadějí poslední lampy města
 Benátky spí
 a já se právě vysral z podoby
 jen kocour Kokeš všechno zná a ví
 ví že po půlnoci přijde ráno jako rozjetý vlak
 ví o inteligenci tlačenky jedené na pokraji hrobu

prosím tě zachraň mne a udav mne
dej mi věčnou facku
století spánku želv
které mi mrznou v mozku
dej mi nohy abych se konečně postavil
dej mi svou podobu
jsi přece dýbel
můj nejlepší kamarád

(*Benátky nad Jizerou, noc 1.-2. 2. 1992*)

* * *

(*pro P. Ř.*)

Jsou dvě a pět minut v noci v Benátkách
nemohu spát protože si zařizují presidentskou kancelář
nemohu spát protože mne něco žere
asi vši ale nejspíš můj bledý přítel Měsíc
spím u psacího stroje
a psací stroj spí u mne
spíme a píšeme společně
vyděláváme si poesí v kriminále
psací stroj je rozhodně větší kriminálník než já
prožil už toho mnoho
ale raději o tom nepíše a mlčí
zato já
jakoby měl deset hub najednou
deset hlav deset kopyt a deset paznehtů
rozhodně mám nejmíň deset životů
protože tohle všechno by ani kůň nevydržel
prosím tě Pavle pošli mi závodního koně
nejlépe i s džokejem
pošli mi jízdenku do Ameriky
nebo třeba do prdele jen pryč odtud
pošli mi polibek nějaké hezké dívky
pošli mi 150 000 revolverů
protože jedním z nich bych se určitě nezastřelil
a pošli mi trochu pepře a papriky
pošli mi milion
ví
ondater
nehtů
nebo psychiatru
měj se dobře pozdravuj Prahu
do básně se to příliš nehodí
ale můžeš-li pošli mi prosím tě dvacku
dvacet jaguáru
dvacet Měsíců
rozpuštěných na hvězdy
v posledním popeli svítání

* * *

(*Petru Tesařovi*)

Bud' mou
u poslední hospody mého života
ráno vypitě krkavci a zbytky hadrů mého rozumu
já
poslední žebrák na rohu ulice
kterému už nikdo nedá ani pětník
je daleko přes dnešní noc a jen semeno neruší ze spaní
psací stroj plápolá zbytky básně
soudruh Šebek zase jednou všechno úplně zvoral
strniště poslední hvězdy života
v žádném baru mi už nenalejou
je zbytek noci jako kahanec
na hřbitově mého života se dobře žije
prosím tě pošli mi provaz abych se konečně oběsil
na latrině svého vymrdaného života
poslední děvka je proti mě světice
a já jsem jen zbytek měsíce nad rámem
a já jsem jen kulovnice
a já jsem jen držkomet
básník Šebek dobásnil svůj věru krásný život
važte si soudruha Šebka
je to polibek krásný jako paragraf smrti
je to hovado k nevidění mraků
poslední bar noci zavírá někde mé oči
kakaový likér hvězd
a moje nohy ty mi neslouží už ani ke chchaní
a moje láska padla pod poslední vlak

(1.-2. 2. 1992)

(*Benátky nad Jizerou 1.-2. 2. 1992*)

Michail A. Pismennyj

Človek končiaci

Včera som stretol Dášenku Milisiponti. Nebolo možné ju nelúbiť. Tvár odutá, topánky rozláhané s nabok vyplazenými jazykmi. Z očí sa stratila akákolvek radosť.

- Čo čumíš, baran? – prehodila.

Už je zaťažko i niekoho ťúbit'. Akákolvek čistota je fuč.

*

V divadle vystupoval básnik Stojlov z hlavného mesta. Recitoval úžasne. Poslal som mu lístok: - Povedzte o sebe! Ako ste sa stali básnikom?

Odpovedal, že krv býva venózna – bez kyslíku a arteriálna – s kyslíkom. Arteriálna ide k srdcu a venózna zo srdca. On je akoby arteriálna krv. Strká srdce národa, aby bilo. O sebe nepovedal ani slovo, podliak.

*

Udreli ukrutné mrazy. Som stále v kabáte.

*

Oproti môjmu oknu sa okotila suka. Súcitným jej bolo ľuto. Zbili jej búdu a podstlali slamy. Ha-ha-ha, mrazy!

*

V knihe ponúkali Fetova. Nekúpil som. Knihy sú mi už na nič.

*

Videl som ako v hmle opitý Vaňka Tarin šiel na šteňatá, ako natŕčali papuľky pod teply prúd. A potom zamrzli, sprostáčkovia. Suku bolo treba odohnať od okna, lebo vyla. Aj búdu rozmlátiť, aby sa nevrátila.

*

Štence zasypalo snehom.

*

Nevládzem späť. Veľmi som zostarol. V nemocnici ma nechcú liečiť. Doktori sa ma stránia. V obchode nemali mlieko.

*

Poročov povedal, že Sidor robí v „Novom svete“. Rozhodol som sa napísat' poviedku a poslať ju Sidorovi. Veľmi dobre sa poznáme. Tuto večer to zverejní.

*

Prišem poviedku, ako robotník vynášiel sústružnícky nôž. Treba zájsť do fabriky, pozrieť sústruhy.

*

Bol som vo fabrike. Sústruhy šumia. Kovová stružina je veľmi krásna vecička.

Robotníci mnou opovrhujú. Však uvidia, keď to Sidor uverejni! Intelektuáliske dielo je vždy nevzdelancom smiešne.

*

Poviedka je skoro hotová. Robotník sa bije s inžinierom o svoj vynález, hovorí mu: - čo čumíš baran? Inžinier nespí celú noc a ráno prichádza k robotníkovi a hovorí mu: - nauč ma, pracujúci človek! Inžinierovi ušla žena, robotník ju berie za ruku a vedie ju k inžinierovi. Ostalo len opísť ako všetci oslavujú zmierenie. Robotník

sedí na čestnom mieste v dome inžiniera a ospravedlňuje sa mu za „barana“.

- Ja som bol hrubý a tvrdohlavý – hovorí inžinier. Jeho žena sa usmieva.

*

Dopísal som poviedku a celý deň ju prepisoval načisto.

*

Čítal som poviedku Porochovovi. Veľký úspech. Porochov je hlava! Podotkol, že výrazy hrubý a tvrdohlavý, nesedia. Odporúčal prerobiť. Veľmi chvíľil môj cit pre to, čo treba písat'. Takú poviedku Sidor musí uverejniť. Ja sám viem, že nič lepšieho som nikdy nenapísal. Dobre by bolo prečítať to Dášenke Milisiponti, ale ako vraví Porochov, teraz začala piť. Syn ju vynhal z domu a tak prenocovala kde jej pride. A komu je vlastne ako ožranka potrebná? Strašné čo len pomysliť, čo život vyparil s mojou láskou. A ešte strašnejšie, keď si silno rozhorúčený tvorivým úspechom.

Ak Sidor túto poviedku neuverejní, napišem ešte jednu, ako ženská večer, keď je už skoro tma, išla z roboty, podišiel k nej chalan a vraví: - teta, tu v šope horí. Neviem to uhasiť. Ona vjde do šopy, natiahnu jej na hlavu vrece, zvalia na zem, roztrhnú blúzku a začnú znásilňovať. Bolo ich niekol'ko, všetko ešte deti. Zrazu počuje cez vrece: - Saňka, chceš skúsiť ženskú?

- Chcem, odpovedá Saňka.

- No, tak pod', lebo nám už stačí.

Saňka podišiel a skúsil. Potom sa všetci rozutekali. Dlhlo ležala v šope, plakala. Vrátila sa domov. Syn sa pýta: - kde si bola?

- Tam, kde aj ty – odpovedá. Saňka bol jej syn.

Poviedka musí byť hrôzostrašná. Obsah mi kedyž porozprávala Dášenka. Hovorí, že to bolo tak. Všetko je možné. U nás je možné všetko.

*

Dneska som poslal poviedku Sidorovi do „Nového sveta“. Našinec, je z nášho mesta. Kedysi mi nosil svoje veršinky. To ja som ho priviedol k literatúre. Odtiaľto sa datuje jeho kariéra. Možno povedať, že ja som ho sotol do literatúry. A moja poviedka je priechodná. Hej, hej, aj moja biografia je celkom slušná. Nikdy som nebol súdený, a dokonca ani ženatý. Všetkých zhromaždení som sa poctivo zúčastňoval, ktoré ma v živote stretli. Ani raz som sa nebil, neprijem a nefajčím. Celý život ľubím Dášenku Milisiponti a literatúru. A kvôli literatúre som sa s Dášenkou neoženil a neskôz ani s ňou, ani so žiadnou druhou do mimomanželského styku. Spomínam, Dášenka ma raz pozvala k sebe a začala ma oblapkávať na celom tele pričom sa sama vyzliekala, moju ruku si položila na svoju hrud', ba aj inde. Ele ja som ušiel. Rodili by sa detičky a kde by bola literatúra? A ja som sa narodil pre slávu. Celý nás život poznám skrz-naskrz, ako nikto. V mojom pere je jedenapol Dostojevského. A teraz je všetko v Sidorových rukách!

*

Sníval som, sníval som a sníval.

*

Bol odmäk a štence sú opäť vidieť.

*

V novinách chválili básnika Stojlova. Neviem, neviem...

*

Prisnúla sa mi matka. Ako keby sa pýtala na Dášenku a ja som nevedel, čo jej odpovedať. Povedal som, že som poslal poviedku do „Nového sveta“. Odpovedala, že či môže vôbec ona pochopiť že je svet úplne nový? Ved' už dávno nežijem! – dodala.

*

Bol som na cintoríne. Chcel som prejsť k maminmu pomníčku, no všetko bolo zaviate snehom. Zastavil som sa. Neprešiel som. Ždiarky som poslal smutný pozdrav. Idem z cintorína. Oproti mne nesú po cestičke truhlu. Vidím, Dášenkin syn Saňka kráča bez čiapky.

- Koho - pýtam sa – pochovávať?

- Matku. Išiel som spolu s nimi späť na cintorín. Rozlúčil som sa s nebožkou, pobozkal jej ruku. Padal sneh a na jej tvári sa netopil. Už som nič necítil, lebo som bez čiapky skrehol. Bolo mi nepríjemne a strašne. Ved' som ju lúbil, a teraz iba chlad. Hlodil som hrušky zeme na truhlu a rýchlo si natiahol čiapku.

Na kare sa Saňka opil a začal všetkým rozdávať matkine veci. Všetko šatstvo dal babám, a mne – moje listy Dášenke, zabalené v handre. Keď som si lepšie všimol handru, zistil som, že je to jej šátkok – pamätná šatka, pre mňa veľmi pamätná – aj keď celá potrhaná, chráni vzor. Dášenka ju nosila, keď chodila do školy. Vtedy začala i naša láska i moja láska k literatúre. Uvidel som ju v nej a začal som písť básne. A odvtedy písem raz verše, raz prózu.

*

Moje listy čítala Dášenka až do zodratia papiera. Plno slov: láská, lúbim, milovaná. V jednom mieste som ich zrátal. Rozmyšľam: ak ich bude párné číslo, tak poviedku uverejnja. Párné číslo nevyšlo, no ak prirátame slovo „láskanie“, ktoré vlastne tiež označuje lásku, tak to sedí. Značí to, že poviedku čakajú problémy, ale Sidor pomôže. Viem čítať znamenia osudu.

*

Stretol som Porochova. Ilboko sa uklonil a povedal, že budem skoro slávny. Prosil nezabudnúť a orodovať. Nestihol som sa opýtať za čo treba orodovať, pretože Porochov zrazu zaplakal a križom odo mňa utiekol.

- Čože, čože! – kričal som za ním.

- Prepáč, kamarát, závidím ti. Ja som nič, len protiveň! – odpovedal mi cez ulicu a zmizol.

Dobrý človek tento Porochov. Čestný. Veľmi málo je takých. Treba povedať, že nešťastia robia dobrých ľudí, a Porochov – je neštastný. Kedysi zabil človeka a teraz verí v Boha a číta knižky.

*

Bol u mňa Porochov. Veľmi sa obával, aj so mnou hovoril, stojac vo dverách.

- Len o jedno ľa prosím – hovoril – keď budeš slávny, spomeň si, že je na svete akýsi Porochov. Nezabudni, prosím - Porochov!

Čudný človek, hovorím pravdu !

*

Už som všetko prečítať a premyslel, čo bolo možno človeku.

Nemám už viacej o čom myslieť, ani čítať.

*

Upratali štence. Neusliedil som kto.

*

Básnik Stojlov vydal novú zbierku. Nekúpil som.

*

Videl som suku, ktorej zahynuli štence. Opäť ju obskakujú psiská.

*

Filozofia: ohovárači nežijú svojim životom. Hľadajú u iných, čím by žili.

Hovorí o mne polovica mesta. Sláva!

*

Kedyže už príde list od Sidora?

*

Filozofia: spisovateľ žije doslova životom národa. Všetci ho poznajú.

Dnes o mne ktosi v mliečnom bare povedal: - spisovateľ.

*

Porochov všetkým všetko rozblabotal. Nebudem už môcť pomaly výjsť ani na ulicu.

*

Videl som Saňku Milispontiho. Povedal, že ak oňom napišem poviedku, jednou ranou ma vprace do rakvy.

Verím. Saňka je bandita.

*

V televízii ukazovali básnika Stojlova. Opäť opakoval slová o venuznej a arteriálnej krvi. Príde čas, kedy mu nepodám ruku.

*

Kedyže už Sidor odpovie?

*

Videl som vo sне matku. Povedala....

Nepovedala nič.

*

Sidor, konečne, netvor. On čaká moju smrť, aby mi ukradol moju poviedku.

Prisnula sa mi matka. Povedala: - Príď ku mnene! Je mi tu smutno.

*

Bol tu Saňka. Prosil peniaze na víno. Dal som.

*

Saňka bol ešte raz. Povedal, že ma má za otca. Opäť som mu dal peniaze.

*

Poslali mi späť poviedku. Porochov ma na ulici nepoznal. Poľutovaniahodný človek.

*

Som unavený. Mrz nem. Bol tu Saňka.

Priniesol mlieko a chlieb.

Pýtam sa: - pochováš ma, keď umriem ?
- nenechám ťa hore – odpovedal.

*

Stratím sa spolu so zimou. Jari ma neodovzdá.

*

Chlieb zoschol a mlieko sa prekyslo.

*

Už dávno neboli deň. Píšem pri zažatom svetle. Klopú mi na dvere. To prosí mama, aby som otvoril, a spolu s ňou – otec, dedko, Dášenka Milisiponti a mnoho ďávnych ľudí. Je ich stále viacej a mne je ľaťšie tu sedieť. Treba otvoriť, alebo neotvoriť. Sú tam také hlasy, ktoré nikto okrem mňa už nepočuje, skrátka som posledný človek, človek končiaci.

Pochopil som pravdu o ľudoch: človek, ako kameň, je slepá ulička prírody. Cez človeka cesta nevedie.

*

Prišla jar, alebo odmäk? Zo strechy sa lejú povrazy. Všetko je za chrbotom. Vpredu jeden chrábát. Ostávam žiť. Ostávam v zime.

Neklopťe! Žiadny objav – otvoriť dvere.

*

Blázon urobil chybu. Do jari vypleštíš oči.

Alexander Milisiponti

Z ruštiny preložil Juraj Kalnický

Petr Prokůpek

pomalovaný torpédo

žalm

(vzpomínka na všechny
ošetrující lékaře)

slunce líže
nohy beruškám
sedmiceňm
ve chvíli kdy
akovela ztratila
svůj kolík a
vdechlá poslední
dávku do plic

daktyloskopie
nás učí poznat
zvratky krabicového
vína z roztiesených
rukou šíleného
pozounisty ve
všední den
po poledni

ohlídneš se za
oběšeným rolls roycem
v aluminiovém obleku
který chtěl na
Měsíc dřív než
ty a nevšimneš si
že ti před domem
zaparkovaly cizí
sandále sandále
sandále!

holky
s mašľí na říti
volají do rádia
o půl třetí
ráno

porady
o lidech co
neserou prdelí
a nikdy
neprovozují orální
sex

misky
s našimi červenými
modrými a zelenými
ampulkami jsou
znovu plné v pět
ráno

dívky
s mašľí přes kundu
podávají svým
chlapcům nůžky
na cestě do
školy

balkón
je plný těch
co poslechli
pána boha
v jedenáct před
obědem

veverky
boxují v korunách
stromů na naši
zahrádce

odpůrci
svých střev
těsně před
usnutím

pár
hodin
spánku.

* * *

Katerina Bolechová

* * *

Na ulici
nepoznáš klavíristu
toho dne
s obavou panice
co svléká svou první
přiměl tě
tisknout se na futra
v dusivém klidu samoty
šněrovačka praskla

* * *

- Když jsem byl malej
měli jsme na stromečku
svíčky muchomůrky
ty byly nejlepší
takový fakt sociální -
Teď máme ty od Vietnamce
sotva jednu větev obšťastní
a některí z nás
už ani kapra nedrží

* * *

U nás v paneláku
chodí šflenství po patrech
třeba jako náhodný pojíšovací agent
který to vezme po schodech nahoru
a zazvoní skoro u každých dveří
však on se někdo chytí
Nejprve to byla V z druhého patra
nechtěla nikdy podržet vchodové dveře
prý to zvládne sama
později začala zpívat na balkoně
pak zmizela
už jsem ji nikdy neviděla
prý zemřela v nějakém ústavu
Pak to byla II ze třetího patra
jednou seděla na schodech
a chtěla půjčit tužku
nevypadala nijak zvlášť jinak
to jsem ji viděla naposled
prý žije v nějakém ústavu
Já bydlím ve čtvrtém patře
u nás v paneláku...

* * *

Neholenou bradu zabodl do hrudi hovoru
- Až nebudu moct, zastřelím se.
Koně se přece střílejí. -
Horace McCoy mi zařehtal v hlavě
Jane Fondová se rozvídala parketem
v maratónském tempu
všechny ty inzertní rubriky
hledá se ten ta ta ten s vyřešenou minulostí
vytřeš tomu vyřešenou budoucností
a koně se přece pasou

* * *

Oprejskává poledne
kůže ztvrdlých pat
dřená pemizou
polonází mění se
v oknech
jak svatí
v hranatém orloji
zvonkohra na dosah

* * *

Ještě v zimě mívala
opálené ruce
Pamatuješ
v krátkých rukávech
mráz jí vrtěl
ocasem u nohou
jako poslušnej pes
Ne nebylo na Boha
jen na život
a jablka ve sklepě
tajně krvácela po létu

* * *

Prst oděný do mesocainu
vstupuje do království hemeroidů
jak prosté bývají rozkoše

Kdy se má svléct z šatů
co na čem záleží
pár vlásků paměti
pokouší splétat tu do copu
gumička vytahaná
a že se nadřela
těch polí rozházených
od statku ke statku
v ohaničí
ruka hospodáře
mne je jak obilí
a možná s pacholkem
ruce sepjaté
a že se nadřela
statky a fabrika
Teď kolena přerostlá
do pokojíku se sociálním zařízením
co že to venku za roční období
to rezervoár upouští
páru nad hrncem paměti
a pluhy starých prstů
orou vytahané gumičky

* * *

Poledne za okrajem
na jižní zastávce
lámou se dědové
o páteř lavičky
daleko od Hongkongu
v řečišti periferie

* * *

Jako potracený anděl
v trenýrkách
ruce lámané do větví
východu
oči sousedů prosáklé
až do prvního patra
- Nepustím tě -
všichni to museli slyšet
Posbírané švestky
vrátila zpátky na stůl
kamennou ulicí poprchává

Juraj Kalnicky

Al'joška, alebo ako som sa stal antifeministom

Moskva 2003

12. februára

Skončila sa úspešne výstava našich drevených hračiek. Nepodpísal sa žiadnen kontrakt. Zástupkyňa firmy prišla nepripravená a partneri jej to dali pocítiť. Robil som čo sa dá. Nič sa ale nedalo. Ona to necítila. Ostatné zmysly mala OK. Prejavila veľkorysosť. Nechala mi polovičku vystavovaných vzoriek a odkaz pre dejiny, že Moskva je fantastická.

Mám malú pracovňu, nedisponujem žiadnym skladom - tej krásy sa musím zbaviť.

15. februára

Na nástenke pri výťahu som si prečítal, že ženský klub chystá návštěvu detského domova. Je to šanca zbaviť sa toho dreveného haramburdia.

16. februára

Predsedníčka klubu - pani veľvyslancová bola nadšená. Ja nie. Mám odovzdať hračky osobne. Šarmantnej, inteligentnej dáme neviem odmietnuť. Budem musieť strpieť i posmešné poznámky kolegov, keď sa prevalí, že miesto nohejbalu a pivu s nimi, dávam prednosť dobročinnej akcii ženského klubu.

17. februára

Moja manželka je tiež rada. Je členka klubu. Ale ja si o týchto veciach myslím svoje. Spomínam si na exkurziu takéhoto zariadenia v rámci seminára sociálnej psychológie na univerzite. Ale čo si o tom myslím teraz ako zrelý muž, ktorý má už dve dospelé deti?

Je dobré, aby raz za niekoľko dní pári dobrovitých mikulášov navštívilo úbohlé siroty?

Je to málo? Veľa? Je to pre deti potecha a nádej, alebo to končí rozčarovaním, teda tam radšej nechodiť? A čo členky klubu? Matky vychovávajúce svoje deti rôzneho veku.

Čo to robí s nimi? S ich pocitmi a citmi? A kde sú otcovia?

18. februára

Sobota ráno. Do mikrobusu sime sa popratili všetci. Desať členiek klubu ovesaných sladkosťami, ja a drevené hračky. Závidím šoférovi Karlenovi Timofejevičovi. Do domova nemusí. Odparkuje a prefajčí si to v aute. Dámy sú milé. Predpovedajú mi skvelý zážitok. Iróniu necítim. Zatiaľ to ide.

*

Anna Nikolajevna, riaditeľka domova a detský lekár v jednej osobe na mňa urobila dojem. Usmiata vzdelaná žena v rokoch, z ktorej hovorí skúsenosť bez sentimentu.

Je láskavá a vecná. Všetky deti sú zdravé. Cielom zariadenia je dostať deti na adopciu do rodín. Rodina nemusí byť úplná, dávajú aj samotnej dospejlej žene či mužovi s podmienkou, že je zdravý a preukáže sa, že i po stránke finančnej sa dokáže o dieťa postarať. Veľký záujem je zo zahraničia. Samotný administratívny proces osvojenia di-

eľaťa trvá asi tri týždne. Žiaľ, je tu aj niekoľko detí „vrátených“, na ktorých „je to vidieť“. Život sa nemazná ani tu. Serióznym záujemcom „požičiavajú“ deti aj na víkendy. Za hračky poďakovala. Dodala, že sa mám pripraviť na mimoriadny záujem zo strany jej chovancov, lebo muž v ich zariadení je veľkou vzácnosťou.

*

Anna Nikolajevna nás a hračky rozdelila do štyroch skupín a každú odviedla do jednej veľkej miestnosti s tromi vychovávateľkami a asi desiatimi deťmi. Ja som aj s manželkou v skupine detí vo veku od dvoch do piatich rokov. Miestnosť je rozľahlá, svetlá, teplá, čistá, útulne a racionálne usporiadaná. Cez sklenú stenu vidieť do vedľajšej miestnosti. Späťa pre Snehuľienku a desiatich trpaslíkov.

*

Deti sú po raňajkách, napriek tomu dávajú v prvej zoznamovacej fáze prednosť sladkosťam z rúk našich členiek klubu. Netrvá dlho a dochádza na slová Anny Nikolajevnej.

Sedím na koberci v strede miestnosti, ovečaný rozriadeným drobízgom, ktorý mi nosí svoje najobľúbenejšie hračky, viachlasne na mňa hovorí čosi, čo moje ucho len ľahko chýta, pchá sa mi do náručia, div ma neprekotí. Prestávam vnímať blesk fotoaparátu svojej manželky a ďalších členiek ženského klubu. Napriek tomu, že mnou prinesených drevených hračiek je početne dosť, drobíz sa o ne začína natáhovať svojským spôsobom. Až na jedného človečika. Hojdá sa s ústami a rukami od čokolády na drevenom koniku pod oknom. Niekolkokrát po nás už hodil očkom, ale len tak, akoby mimovolne.

Ignorant? Antisociálny živel? Nevdáčník? Osobnosť, ktorá sa nedá kúpiť?

*

Mladá ošetrovateľka mi do ucha šepká, že dvojročný Al'joška je zdravý, no nechce sa mu rozprávať, ani chodiť na šerblík. Keď treba, vie sa presadiť napriek chudobnej slovnej zásobe i medzi staršími. Mladá matka, ktorá ho priniesla, slúbila, že až si zarobí, vezme si ho späť. Ale zdá sa, že jej Al'joška moc nechýba. Ani ona Al'joškovi. Dobre by bolo, keby si ho niekto osvojil teraz, lebo je najvyšší čas sa mu venovať individuálne. Tu sa to pri takomto počte detí a personálu nedá.

*

Ošetrovateľky a členky klubu odchádzajú s najstaršími deťmi, ich džavotom a sánkami na zasnežený, slnkom zlatiaty dvor. Chytáme sa dreveného koníka. Al'joška dvíha hlavu a zabára do mňa skúmové hnedé očká. Z mojej ruky berie podávanú drevenú motorku, moc si ju však neobzérá. Natáhujem k nemu ruky. Prijíma. Končíme v strede miestnosti na dlážke. Stále sa mi dívá do očí a čosi sa mi snaží nearktikulovanou rečou vyprávať. Hladká moju plešinu, nesmelo sa dotýka mojich súzov. Mojim slovám rozumie. Ja ani jedno jeho slovko. Ale inak mu rozumiem dobre. Vysádzam si ho na ramená, chýta sa ma za uši a tri kolečká rajtujeme po miestnosti. Skladám ho rozjasaného z plieč, nenamietia, objíma ma a dlho sa ku mne túli. A rozpráva.

*

Rozpráva aj pri sánkovani, aj potom, keď sa vraciame naspäť na oddelenie. Skúma každý môj polhyb. Cítim jeho očká, keď sa na chví-

lku venujem jeho ďalším súkmeňovcom. Čosi ma stále tiahá k nemu. Pani velvyslancová poznamenáva, že akoby mi z oka vypadol a pozerá na moju manželku. Anna Nikolajevna sa ma pýta, kde som bol pred troma rokmi. Ostatné dámy nalielajú, aby som sa už konečne priznal, ved' je to ľudské. Nevšímam si ich. Ani Aljoška. Sú nám všetci fuk.

*

Sobota večer. Manželka sa odstáhovala do detskej izby. S pätide-siatročným starým bláznom, čo tára nezmysly, sa nedá vydržať.

19. februára

Fotografie Aljošku som posľal e-mailom synovi a dcére.

20. februára

Ako potenciálny súrodenc sa im Aljoška páči. Manželke sa to nepáči. Neuvedomujem si, že Aljoška nie je hračka na pár hodín, keďže sa to práve hodí mne. Neberiem v úvahu, čo si také dieťa vyzaduje a to nielen cez deň, ale i v noci. Na vlastné deti, keď boli malé som veľa času nenachádzal a teraz sa idem zblážniť za nejakým Aljoškom... ju čaká semestrálny prednáškový pobyt na zahraničnej univerzite, a ja už nemám tridsať a ona nedopustí aby to skončilo ako s našim psíkom, ktorý ostal na krku nakoniec len jej...

25. februára

Došiel mi e-mail od obchodného partnera z Archangel'ska, že som mu zabudol poslať slúbené podklady, o hodinu ďalší od môjho slovenského šéfa - výčitku za analytickú prácu, ktorú som poslal do ústredia. Manželka ma ľutuje. Napriek tomu, že som jej urobil rāňaky do posteľe, nekompromisne odoláva návrhu na osvojenie si Aljošku.

26. februára

Manželka ďalej nekompromisne odoláva, aj keď som povysával celý byt a veci si dávan na poriadok ako na vojne. Jevgenij Petrovič, starý mládenec - môj ruský partner, a priateľ ma z ničoho-nič zaškobil otázkou, či sa mi nenalievajú prsia a či necítim prílišný tlak na bradavky.

27. februára

Ďalší e-mail z rodnej hrudy - syn sa chce ženiť. Manželka potešená. Umyl som okná a urobil nákup. Manželka potešená druhýkrát. Chlapí na nohejbate skonštovali, že mi mäkkne mozog. Prestal som piť pivo. Manželka potešená tretíkrát. Vo veci Aljošku nekompromisná.

28. februára

Pani velvyslancová mi oznámita, že v sobotu ide ich klub do domova, ale teraz je to čisto ženská akcia. Jasné. Všetci sa proti mne spikli. Vrátane manželky. Načo som sa len žení?

2. marca

Manželka sa vrátila z domova. Súhlasi s „vypožičaním“ Aljošku na budúci víkend. Kúpila šerblík. Šokovaný som slúbil, že v byte prestanem fajčiť a priniesol som jej kvety. Prichystala Aljoškovi miesto v detskej izbe a vrátila sa ku mne do spálne. No o adopciu nechce ani počuť.

3. marca

Moskva je skvelé mesto. Stačí tu auto s najnižším prevodovým stupňom. Celý deň sú ulice zapchiaté. Chodec si nemôže byť istý ani na zelenú. Pre Aljošku pôjdeme v piatok poobede metrom. V nedeľu podvečer ho odvezieme späť autom. Takto si ho ďlhšie užijem. Manželka nadálej o adopciu nediskutuje.

9. marca

Aljoška je skvelý. Je ho v našom byte plno. Zrazu i hračiek, ktorých stav sa zvyšuje najmä vďaka manželke. Upratovať ich musím ja. Aljoška neprotestuje, že má spať sám v detskej izbe. Ráno však vstavame v spálni traja, ako za starých čias, keď boli naše vlastné deti malé. Je to fajn. Manželka je tiež fajn, až na Aljošku žiarlim. Nadálej odmietavé stanovisko k adopcií.

16. marca

Aljoška je kanón. Vďaka manželke začal rozprávať. Už jasne rozumieť jeho slová.

Ja to s ním skúšam so slovenčinou. Vie zretelne povedať „,pridom rozumieš mamko“ a „hergot fagot, kde je tá sekera“. A ešte niekoľko iných výrazov, ktorým sa manželka neteší. Inak je manželka naozaj fajn, akuráti si melie svoje, že na adopciu sme už starí. Keď bude Aljoškovi osemnásť, kolko bude nám a v akom budeme stave. Obzérám sa v zrkadle. Nič nevidím. Myslím, že manželka je už nalo-mená, lebo nepovedala že „ja“ budem starý, ale „my“ budeme starí, teda začlenila tam aj seba. Ostať pevný a neoblomný !

21. marca

Piatok. Prišli sme skôr. Aljoška je podľa slov Anny Nikolajevny vychystaný už od rána.

Je naňho úžasný pohľad. Krátke bledomodré šortky, pomarančová vetrovka, na chrbte zelený ruksačik, na hlave plátená biela šiltovka. Privítal nás so slovami „hel-got-fa-got-te-je-tá-se-ke-ľa“. Má odpustené. Dnes som bol pochválený od šéfa.

3. apríla

Vďaka Aljoškovi poznáme zoologickú záhradu, okolité pieskoviská, obchody detskej knihy a hračiek, a tiež parky, o ktorých sme nemali ani tušenie. A poznáme sa konečne so susedmi. Viackrát si sťažovali na bengál po 22. hodine. Aljoška kreslí a vie zaspievať „,príš príš“.

A až na výnimky sa mu darí dobehnuť na šerblík. Slovenská strava mu vyhovuje. Asi aj ja a manželka. Tá vo veci osvojenia nadálej odoláva. Vydrž starec!

5. mája

Piatok. Vrátili sme sa po dvoch týždňoch zo synovej svadby. 17.15 sme pristáli na Šeremeteve. 18.45 sme v detskom domove. Anna Nikolajevna, táto vzdelaná, láskavá, skúsená, ale vecná žena mi spôsobila skoro mŕtvicu. S úsmievom a mi oznámita, že pred týždňom si príšla pre Aljošku jeho vlastná matka. O otcovi ani zmienka. Ani o skutočnom, ani o potenciálnom. Akoby otcovia ani neexistovali. Ženy nemajú ani štipku citu. Zajtra zakladám medzinárodné anti-feministické hnutie. Jevgenij Petrovič mi iste pomôže s Web-stránkou.

Petr Motýl

ČOČKA, TUK A ABECEDA

ACHROMATIKA - nikl si večer vyšel na procházku a hned za druhým nárožím potká lišku rezatou, co tu chceš liško, spustí hned nikl, proč si nehledíš lesa, hospodářko, proč nekradeš sedlákům vejce z kurníků i kuřata, liška nic, jen se podívá přezírávě, a tu si nikl v těžkých rozpacích uvědomí, že už máme začátek jedenadvacátého století

CERBULÁT - a pan Bříza zpívá, zpívá jako trám nasáklý vodou, ne, jako trám nasáklý pivem, ne, jako trám nasáklý rumem, je to Bříza porybný a včera se mu ve vodě oběsil chlap, ne, že by se utopil, byl to zkrátka šílenec, udělal si z vody Úhlavy pěknou smyčku akorát ke krku, utáhnul, uvázal ke stromu na břehu a šup do řeky, ten proud, ta síla vody už ho uškrtila, teď tu smyčku nemohli rozplést, pan Bříza zpívá, piše jako trám, je celý nasáklý vodou, pivem, rumem, vším dohromady

ČASY - strmá ulice vinoucí se v serpentinách do kopce, okna rozsvícená do podzimu, do stráně, do větru, příkré schody dolů mezi chrastícím krovím

DŽBÁNEK - v kytce uvnitř, v růžovém květu je komůrka a v komůrkce sedí chlápek, nad hlavou lucerničku a škrábe husím brkem na svítek papíru, odlesky z lucerničky padají na to písmo, z lucerničky, z lampy dušelířejky

JEČMEN - jeden pes, dva psi, padesát psů, jeden milion šest set tisíc dvě stě pět psů, několik miliard psů, to už je celé moře, moře psů, které dokonale nahradilo vodu, lodní provoz v Tichém oceánu funguje ovšem dál, přeprava těch několika málo pasažérů probíhá normálně, i přeprava nafty a jiných nákladů probíhá normálně, jen rybolov je ve srovnání s rokem 1993 poněkud obtížnější

KNOT - pustil Plzeň z řetězu jako ohnivého psa, jako psa Ohniváka, a pak se divil, že je všude oves roz házený, že babičku nevidí, že Otínský zámek nemůže najít v kopřivách, tolik se divil a stříbrné mraky černou oblohou běží, lází třpyt a kalný měsíc nad duby ve větru stojí, kalný měsíc jako zachvácený svrásbem, jako zapálený kořalkou

MASTNOTA - klus, klus, klus, hop, klus, klus, klus, hop, klus a klus, klus, klus, klus, klus, klus, hop a hop, přímo vzhůru artéskou studní

MÍNOTAURUS - host se obrací na prachových peřinách, jako by ležel pohozený na štěrku, host duní na prachových peřinách, jako by bušil do plechových vrat, host třese polštářem, jako kdyby skládal z vagónu uhlí, neklidná noc, čumáky myší pode dveřmi

PRSTÝNKY

obvaz přes tetování
chlap v hospodě u nádraží v Hostivicích
klepe se u kamen
u stolu já
u jiného stolu vlaková četa s osadou stanice
a ještě u jiného
místní machr opravuje televizi
stříbrné prstýnky lásky na linoleu
odjíždí směr Přemyslovské Čechy
jenže kde jsi ty se svými sedmi sty milenci
kamna
rozcházejí tvé prstýnky po linoleu

JEZOVITI

a pak jezoviti
rozklenuli se nad krajem
rozklepnuli vajíčko natvrdo i naměkkoo
z rezidence v Tuchoměřicích
s Balbínem v ponožce
s Ignácem pod smrčkem u Únětického potoka
jezoviti vnuci šelmy ryšavé Zigmunda
synáčci Matyáše bráchy Rudly II.
a Ignác maskovaný jako hřib borovák
jako Arnold Schwarzenegger
jezovitská hazuka jezovitský plášt'
rozprostřený jako lahváč
ve všech obchodech kraje

NOHA

koulká tam noha
mezi hroudami
mezi Noutonicemi a Velkými Přílepy
a Mercedes brázdí rozbitý asfalt
koulká tam noha
Švéda z Liljecronova dvora
nebo konzervovaného člověka únětické kultury
napuštěného olejem ze sardinek
koulká tam noha
nad černou skálou krouží poštolky
v Přílepech checírají důchodci a tak
různě dlouhodobě nemocní

DIENZENHOFER

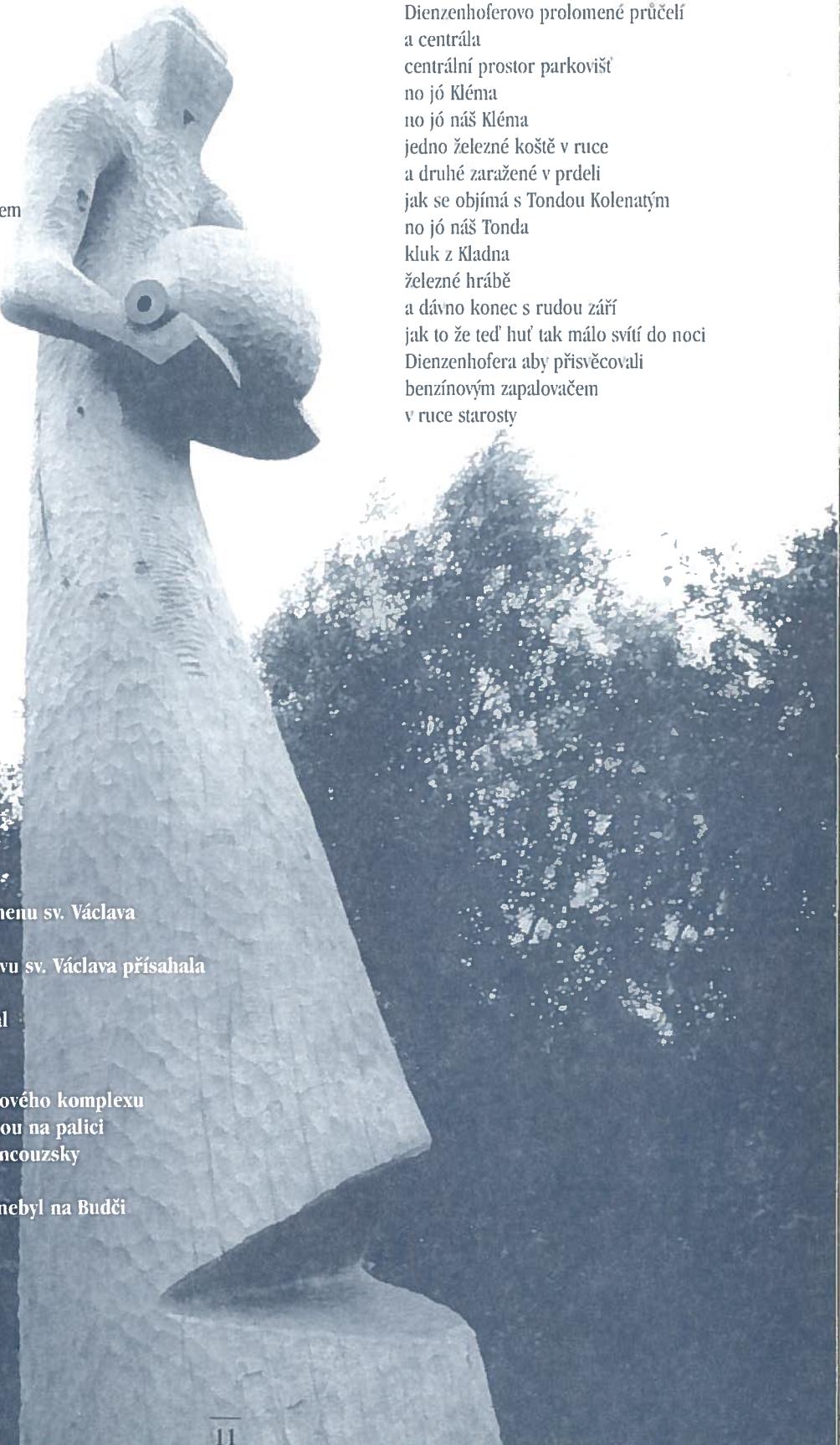
POSVÁTNÁ

postavit letiště na posvátné půdě
pak se v domě potí zdi
chce to hydroinstalační materiál
nebo vzpomínku
dítěti rovnou do vínku
ruku sv. Vítá
převezenou od císaře z Říše aerobusem
135 metrů dlouhou skládací ruku
přines mi štěstí
otevři oči
postav si letiště Na posvátné
a pojmenuj ho poblíž pravdy
pojmenuj ho Ruzyně nebo Kopyto
chce to hydroinstalační materiál
v tomto dni přesvatém se radujme
stopy holinky překračují Posvátné
mezi Hostivicemi a Dobrovízem
aerobus odváží hostinu a pití
do Amstrdamu

Dienzenhoferovo prolomené průčelí
a centrála
centrální prostor parkoviště
no jó Kléma
no jó náš Kléma
jedno železné koště v ruce
a druhé zaražené v prdele
jak se objímá s Tondou Kolenatým
no jó náš Tonda
kluk z Kladna
železné hrábě
a dávno konec s rudou září
jak to že teď huť tak málo svítí do noci
Dienzenhofera aby přisvěcovali
benzínovým zapalovačem
v ruce starosty

PRAMĚN

když chtěli poplatek
od poutníků k zázračnému prameni sv. Václava
pramen vyschl
česká knížata zaš na mrtvou hlavu sv. Václava přísahala
než šla vraždit
a pramen krve zrovna nevysychal
pramen smrti
pramen lásky nebo čeho
treba pramen vojensko-průmyslového komplexu
s vojensko-průmyslovou bekóvkou na palici
za skeletem lebky rty hovoří francouzsky
polib mé rty
zázračný pramen sv. Václava ale nebyl na Budě
byl jinde
a jak slyšel o poplatku
vyschl

Lukáš Marvan

* * *

Jazyk nevidí
žije v puse po hmatu
a tak chvílemi
nemusí vědět kde je

* * *

To co jsem ti dal
mě posílilo
posílilo to celý vesmír
stál jsem tam a koukal na to

* * *

Přišel večer
zlé sny
začaly dýchat
nocí z člověka ubývá
mnich klečí před Buddhou

* * *

Třetího prosince
stále nesněží
zelené stromy
jako v záhrobí
kvetoucí keře šero pod nimi
slunce skrze komínky
hlína
mnich myslí na světlé bytosti
ráno dej pozor ať nešlápeš
do opačho hovna

* * *

Když v lese prší
v kutti mrholí
blesky
tichá doba světla
mnich se leká božstva
které je mu nakloněno

* * *

Opice skáčou jakoby létaly
vačice létá
prosvítající modro
pohled prolétá mezi listy a větvemi
jako modrý nůž
uctivé slunce
mnich má a nemá o sebe strach

* * *

Tiché jemné ráno
s trohou svitu
motýli v korunách
už je den jako ve skleněných domech
tak huboce a klidně
stíny sestupují pod zem
nebo postávají v lese
mnicha hřeje srdeček
jak se dohorívající svíčky
na stole uklánějí

* * *

Vpodvečer je les modrý
stovky stěžňů oheň
i mnich je modrý
špičky větví hoří
prsty osahávají stín
dívá se dovnitř
a slyší to

* * *

Mnich vidí měsíc
měsíc je stejný
i mnich je stejný
jeden z nich...
je to nové

* * *

Viděl jsem bránu
ve tvaru lidské postavy
bytosti mohou být čímkoliv
čímkoliv
zpátky na zemi
se v klášteře praly opice
pak ztichly

* * *

Místností proběhl smutek
zvuk větví
chuť
vidím na stole ležet nůž
a spoustu dalších věcí
lhostejnost neklid
večerní cvrček
možná zmokne střecha
místností proběhl pohled
ani se nehnu

* * *

Zapomněl jsem ručník
sedím na záchodě
voda z obličeje mi kape do klína
poslouchám jestli venku neprší
v noci možná přebhne
déšť po mému rouchu na šnůře

* * *

Ve snu jsme cvičili
tak že jsme očima nabrali kus mraku
a ten si měli kutálet po obloze
dokud se sami nestaneme mrakem
měli jsme si ho předávat
ale dal jsem do toho moc síly
a mrak mi praskl

* * *

Na krátkou chvíli během večerní recitace
se přede mnou objevil muž s ledovou tváří
vypadal jako měsíc
v lucerně na oltáři pod Buddhou
seděl gekon prosvícený
že byla vidět i můra v žaludku
zaposlouchal jsem se do hlasů
hluboko
když jsme vycházeli ze Símy
na obloze s hvězdami
létali netopýři velcí jako jestřábi

* * *

Z lidí kteří byli zastřeleni
kapala krev jako ze zabitych zvířat
v mezihvězdném prostoru
není vzduch který by se dal dýchat
poslední paprsky dopadají na
východní stranu
rostliny roztahují listy
většina lidí nevěří
že je smrt
chtějí k mamince
nevědí že je to ona

* * *

Dlaně jsou chodidla
chodidla dlaně
ve spaní se to plete
prší dlouze jako dech
když klečím vím co mám sepnout
prohlédní si tvary slov
a dech neplet s deštěm
podívej se

* * *

I hmyz který nemá křídla
umí létat
prostě se pustí

* * *

Zhasnu a půjdu si lehnout
do nočního štěkání na terasu
jako hvězdy táhne mě k obzoru
nekonečné zvonění hmyzu
zhasnu
vydám se na cestu
pod stropem oblohy a ještě dál
tiše

* * *

Prší
soused nemůže zamést
trříšť větví a listů
voda ve vzdachu s křikem hmyzu
v dálce hrní
bolí mě srdce
opuštěný štěkot
slabé světlo nad stolem
bezejmenné ticho
radost z prázdniny

* * *

Za ctihodným Ariyavamsou
šla opice jako pes až do kutti
potom křik
kdo ví co jí dlužil

ESTER

Třináct let po invazi se na temné bítovské pláži zamiloval s Ester – oči-írny, kozičky jak rozinky, prostochernovlánska, o rok starší učitelka mateřinky v Bučovicích – na kostkováné dece. Předešlé noci se na první pohled rozpoznali na délku zábavového sálu při „Bláznově zpovědi“, dorazili k sobě, vpří očima, tančili, a už se sebe nepustili, přes nevraživé pohledy její party a závistivé remcy té jeho. O rok později po ní už ani památky. Při opilecky romantické procházce kol břehů pod přetvárkou úplňku se ve vrších bezbožných rybářů stříbřilo hřbety. Lendl udolal McEnroa v pátém setu pátého utkání Daviscupu a kumpáni to čundrácky oslavili kradenou karpatskou hořkou ze sámošky a rybí hostinou, již vévodil pečený úhoř. Ty kočky, co ji připravily, jim ale proklouzly zpod lačných rukou.

VLASY

Otec si stříhal kučery sám. Pustoryj měl po letech zato, že přesíhlý začíšťovala maminka, ale prý na sebe nenechal sáhnout. Na mytí spařené mladé kopřivy. Trhal je přes rukáv do pytlíku při cestě na „Letní“ pro jeho oblíbené astry – zpružený zaúkolovaný –, kam otec sem tam v rámci duševní hygieny zašel na jedno dvě. Ožralý prý nebyl nikdy. Ostatně odjakživa maminka říká, že zamělada se dokázali bavit bez alkoholu a líp. Odněkud srovnání má, to mu nevymluví. Do dvanácti Pustoryj držel ulízlému holiči Šubrtovi ve frizerii u Morávie a vždy to bylo podle kastrólu. Od té doby se stříhal sám. Zamkne v koupelně, na hodinku zatají dech, a je to.

Petr Pustoryj

PO DEVÁTÉ

Oslava byla na „Orátech“, za Bindou pod hlubočským hřbitovem magič řval na luh ozařovaný vatrou a světuškama baterek Sweety, Smokie, Sladey a Boney M. Spuštění bez rozmyslu – noví občané –, bez ptaní, holky - kluci ožralí, a tak jen tak tak že Roman Schudek neznásilnil ve vzrostlé trávě vřeštící Janu Provazníkovou, se kterou Pustoryj ještě pár měsíců předtím chodil a když „jejich“ nebyli doma se ji pokoušel omakávat a líbat při „Living Next Doors to Alice“. Bylo nedlouho po volbách do národního shromáždění, 21. srpna 1979, údolím se nesl řev Internacionály, Písň práce a „seru, neruše mě...“, zatáhlo se, trochu zapršelo, za řekou pomalu projela ostrážitá „Pátá Bé“, na chvíli zatrnnulo. Ale tlumit ohník chcaním?! Ráno se s prázdnými bateriemi těžce sbíralo.

OBRAZ

Na maškarním plese v Mariánském Údolí zjara 1982 se čerstvě zletilý zamiloval a opil. Opil se tak, že už dávno neví, za co šel, zamiloval tak, že už si nepamatuje ani jestli byla blond nebo bruneta. Utkvěl mu jediný výjev, jediný obraz. Fotograf Rudolfský, ještě opilejší, chvíli poté, co nasotil tombolu, její výherce a vítěznu maskovanou dvojici, přímo v rozběsněném „Saturday Night Fever“ vlezl na stůl, který si donesl doprostřed sálu, a zeširoka na něm rozkročen fotografoval strop, na černobílé ORWO fleše zelených, červených a žlutých reflektorů, a při vrcholném travoltovském čísle ve stroboскопickém rauši rychlospouště vystřílel zbylá okénka filmu, přičemž ječel: „Všecko tam dám, to je přece obraz!“ A Pustoryj, ač dodnes neví, zda to nebylo spíše „odvaz!“, mu dluží poděkování za předčasně sice, ale čistě vyjevenou pravdu...

MALÍŘÍCI

Letovice, Strmilov, Horní Studénky, Vápenná, Tasov, Nenkovice, Ondřejovice, Mikulov. Kamkoli malířáký pronárod přišel, zprvu vždy považován za zeměmříče, získal si zdejší lid. Miller pana Viceníka v Mikulově, veltlín jednorukého pana Měsíčka a maso na gulás od Nenkovických, Van der Graaf Generator Jury Slabáka z Vápenné. Podmanitelé se po ránu tratili do kraje za svým motivem: budoucí zubař, v nevědomosti, že bude zubařem, do zatopeného lomu Vycpálku, příští učitel třískající děcka za svítání na zrosenou paseku s flexaretkou, nic netušící postmoderní insta-

latérka k vrbinám u potoka, dramaturg za krajovým folklórem. Pustoryj, už tehdy pustoryjem, uhlem měřil křídla lišajů, dvorky s drůbeží, chlupatá lýtka servírek, mudravé ksyichty dědů olívajících pivo... Večer u kofče s rumem gympláčtí chovanci a schovánky profesora Skyy zakladatele letmo zhodnotí odbyté denní práce a rovnou do záhubné zábavy: „zubař“ Přemík za panácky nucen vzpomínat v historkách své roky až do dnešních osmnáctin, „.... je to všecko v gaňkách, prčáá, do pičí!“ zvrací rozesmátý s držkou v růžích před národním výborem, a u feštáka Slabáka pak prapočíná další z androšských večírků s kompotovýma sklínkama oranžpunče svařeného s rumem a jeho gramofonem. Nic jim není dost. V létě vrcholícím indiánskou nocí entuziasmus všech se drží jak modrá jazyka od borůvek tvrzená portugalem – pod pomalu padající srpnovou oblohou protínanou žíznivými střelami Perseid.

ŠTUDÁČ

Poprvé ho sice starý nevěřící pingl zletilého, ale bez občanky, vyhodil až nad schody. Poprvé je však poprvé. Spadlo se tam pravidelně až když Šnek bar zavřel, nebo se nešlo k šejdfří Čubrdovi do Mikuldy, všichni – ti budoucí znamení – nýmandi na vavřince po džbánkách za dvě pětky, zachlastávat budoucnost, obracet vnitřek přítomnosti, kasat se a frajeřit v možnostech rámců, marnost nad marnost. Rozfrovaný, ať leden či srpen, pak stopem či pěšky do MÚ, deset kilátku a tři hodiny spánku; a zase úprk na vlak, tutově hotový, s lehkou nauseou, a s pozdravem „v šest v práci“ na vyprahlých rtech co rutinní „obtahovač“ do půl třetí na satinýrce sjízdět sazečinu z literiny – „kartáče“ Stráže lidu, Uničovského kováka, Nového Přerovska, Ruchu práce – v kolektivu veselých sazečů a metérů, zpola gramotných korektorek a redaktorů, s bdělou fízlovou Bérovou ve spolupráci. Jen jednou za čas po večírku útulek v Kateřinské u ve tmě za piámem občas tiše s někým šukající bytné Zuzany. Poprvé pak za piámem s natříkrát lovenou Alenou. A pak zas teď, včera, zítra... uběhlo to.

VERNISÁŽ

Událost sezóny! V pátek sedmnáctého v osmnáct nula nula Václav s dírama na obou zvetšelych rudých ponožkách, balancuje zářen o praktik na vratkých cihlových nožkách, zahajuje: „Svobodu! svobodu!“ s pěstí zaťatou řve, až grintá na sklo, pod nímž on sám. Narvané Podloubí patřící na čáry po stěnách aplauduje: první oficiální výstava jeho jedinečného v rodném městě. Všici neoficiální kulturní zde, a pak – o pár parseků od vernisážových skleniček – u Jádra v parádním pok-

ji čtyřicet skalních Vénu dohonivše už taky na mraky. Pařba rozjetá v demížonech vína: chlebíčky domácí, kytry, Hilaryho flétna a Čikovo foukačkové „blues na sračku“, poslední nepostmoderní máničky, korále a kytky vzpomínkou, zbujelé výtvarno a rozverný bigbít, šukačky v dětském pokoji, zrychlující gořala. Zalití poklesávají zbylé věrní do hajan, jakž takž, kamkoli mezi vajgly ve škvírách parket. „Spi sladce, moje malé socialistické Československo,“ říkával nebožtík Juhaňák, když si ustýlal pod barovou lavicí Raj... A hle: sobotní poledne, mátohy už sedí na bobku, zpytují, kde a čím se vyprostít z kocoviny všední, když ve dveřích udýchaný posej: „COpak VY NEposloucháte Rádio?!!“

KRISTOVY ROKY

Vydrží se sebou jen v odlehlych knajpách, kam jindy nepáchně. Spravedlivě rozpulen, každá ho má celého. Však z pocitě matérie, ještě dnes drží pohromadě, svědomitý Švanec. Dá si symptomatickou kombinaci turek, černé pivo, fernet, zaloví v batůžku pro pomůcky... masochisticky si vypisuje mozek: „.... čirá radost / nervy stíná / třetí oko nedovírá / zase oděn v kundy odér / zásadní / jak Matka tma...“ Ajta, to zní jako zaříkávání. Ještě jeden černý švihák, jedno pivo, Utalt je blíž a blíž. Pak zas pálí mosty, staví jiné a nechává je strhnout proudem, a tak dokola, žádný Julián, rozcapený brk, vysychající fix. Z deníčkových kocovin si pak zálibně čte: „.... lidská nestálost je nevyhnutelná, je nemožné jednou provždy vytvořit království Lásky a Pravdy...“ Se sladkohořkým úsměškem se kochá říkablopisem, podivuje se nad spravedlivostí světa, a zase neví, od A. k B., A. i B....? – „Co, seš nešťastnej?... kámo..., co to furt píšeš?“ slušně se ptá místní kořala.

JEDNODUŠE, LAPIDÁRNĚ

Báseň může začít třeba banalitou, nějakým nenápadným způsobem, řekl jednou básník Padák. Jednoduše, lapidárně. Pustoryj sedí a čumí před sebe a ne ho báseň napadnout. Okrová zed', zelené obití i hajzlové dveře, hnědě mořená lavice, zelené sukno na hnědém stole, popelník s čerstvě dýmící čestrifildkou, rezavý škopek a za ním on. Není to ono. Je dusno. Prázdná páteční Ponorka je zalklá nudou, doma v TV frčí Alternativní kultura, pivonoši Ády a Pepa přemlouvají pár hostů na další. Přisedl si Komár a rozpoval se o tom, jak za pomocí té své známé od policie, do které se zamíval – vlasy, kozy, strašně hezká, chápeš –, nenápadně ukradne týraného psa svého tyrrana zaměstnatele, se kterým se skamarádil v jeho boudě. Dostavili se další štamgasti, každý s něčím podobně obstojným. Dnes mu není dáno. Na záchodě si pochcal prst, nasral se a šel.

Pavel Sobek

Sluneční díky rána

Hlas
ze stovek hlasů...
jdoucí skrze
hřebenové něhy kopců svým
jeskynním chvěvem...
bezčasím...

V jitru máš
zrak (nikoli oční přemety)
opřený o vrstevnatou
klenbu dechnu stromů

Obzor...

pak úsvit
Prsten
v bezpotřebí prstů...

Vše v Zářné...

Hlavní spodní
dýka měkce
míří ti do srdce

Tak jen tu...
stojíš
stokrát pevnější
a v bezzranění...

Z horního podčepelí
je rýsována duha
jemného čerchování

Pravou dlaní si stíní
přebytek
čiré oblohy
nad sluncem

...a za odchodu z kopce
zůstaň mizet...

jak onen Zpěv
a rorytí
kteří tu plavmo sloupávají
jižní údolí

Na hranicích odlivu

Ostatně je hrozné boční slovo
a ve chvíli kdy tišina paží
dojde konce své vásnivosti
v minutách před vyřením minulých
korábů přitisklých ke krvavým
skaliskům...

...němíme do křiku a on
jakoby nás nechtěl pustit k sobě
a neuměl nechat souběžné
v souladném

...tříší v nás a znova napíná

slova jsou k nepozvání dojemná
pro takovou spoušť
při muži citu, přísažají
při ženě pocitu, pak silí
a při výměně spoušť za náboj...

...je tu stále plovoucno

co bylo na počátku
a nehledat je
zbyla by dvoustranná němohra
nechtění...

Dva lidé mlčky po čtvrt století
a po svých stranách obeplutí vnitřních planet
jdou společně na hranici přílivu
a je jim nalezeně
až k pradávnu

Tak asi tak II.

Představ si nekonečnou louku
na svahu
pod vesnicí

domky spí v chladu
kam slunce vejde
až k poledni

kolem se táhnou prudké
ostré
a v barvách zlatě
svatě proměnlivé
hrbety
skal

údolím sun se
pokojně pouzdro
čistočisté řeky

Na louce stovka dětí
v tibetských oblečcích
Dávají pozdrav

(a já jen z dálky hledím
komu že to komu)

Tak to je vše
fotky si zhotov sám
je brzy ráno...
...čaj...
... jdu za obzor

Podplutí

Jen nezapomeň
cos chtěl říct a mlč jak vody
těžké vydrolením břehů

plav mírnými tempy
občas hlavu
jako kámen bez podpory
vnor
do těch říčních podsklepí

můžeš
tímto způsobem podplutí
česat vesmír hlouběji
než borovice sebe
v tichu slunečním

Marek Sóbol

Žába

Ten den měla naše kamarádku narozeniny. U pivka jsme se dohodli, že pro ni přichystáme banket. Holka nemá ani peníze, ani čas, dře jak mezek a nevydělává zrovna nejlíp.

- Kdo udělá saláty?

- Já.

Řekl jsem to, protože zkrátka nedělám špatné saláty. Byl jsem právě ve výborné formě, po delším odpočinku, po dovolené, plný energie a dobré vůle. Jak jsem mohl tušit, že to TAKHLE dopadne.

Nejdříve: udělci, hošku, salát pro 30 lidí!

Koupil jsem tři konzervy kukuřice, dvě konzervy fazolí, dvě sklenice majonézy, dva saláty, čtyři okurky, kilo rajčat, žampióny syrové i nakládané (dvě konzervy), smetanu, půl kila šunky, kabanos, brambory salátovky, kuřecí prsíčka a žlutý sýr – ementál – ach ten ementál! – nebe v hubě – holandský.

Co jsem udělal, to jsem udělal – loupal jsem, krájel, kroužhal, míchal, ochutnával. Až na konec přišla řada na konzervy.

Konzervy byly z renomované firmy, z té, která, víte, má reklamu na obalu. Takovou s čarodějem v červené čapce ve hvězdíčkách.

Otvíram teda konzervu a tam žába. Vítěc nežertuju. Opravdová živá žába, sedí uprostřed a dokonce dýchá.

Příslahám, že jsem nic nepil ani jsem neměl úpal – rozum jasné, zcela odpočatý, zrak dobrý. Přikryl jsem rychle konzervu talířkem a odešel do koupelny. Omyl jsem si obličeji studenou vodou a zadíval se na svůj obraz v zrcadle. Všechno vypadalo v nejlepším pořádku. Vrátil jsem se do kuchyně a nadzvihl talířek. Žába.

- Dobrý den.

Žába mhlívá!!!

Popadl jsem konzervu ze stolu a práskl! – velikým obloukem jsem ji vyhodil oknem do zahrady.

Celý roztřesený jsem si zapálil cigaretu. Přestal jsem se cítit dobře. Najednou jsem začal být unavený, v hlavě mi šumělo, srdce bušilo jako kladivo. Jak byste se cítili na mém místě? Copak vám kdy živá žába řekla „Ahoj!“? Tak či onak, podobné historky se stávají neobyčejně řídce. Řečeno matematickou řečí, stávají se tak řídce, že se vlastně výtěc nestávají.

Proto jsem bez podezření otevřel další konzervu. Tentokrát jsem jí jednak zkontoval váhu a taky s ní trochu nedůvěřivě potřásl. Nic nevzbudilo mé podezření. Když jsem nadzvihl víčko, cigareta mi vypadala z pusy.

V konzervě seděla vcelku hubená šedá myš a tlapkami si čisťila čumák. Když mě uviděla, nechala mytí.

- Nazdar!

Rozmáchnul jsem se ze všech sil a vyhodil další pochybnou konzervu i s obsahem do zahrady. Čelo jsem měl mokré od po-

tu, zapálil jsem další cigaretu. V jisté chvíli jsem se přistihl, jak chodím nervózně po kuchyni tam a zpátky. Měl jsem všechny důvody k tomu, abych připustil, že jsem se zbláznil.

Začínalo mě to rozčilovat. Tím pádem už ne vystrašený, zato solidně vytocený, popadnu další konzervu se záměrem rozsápat vlastníma zubama to, co najdu uvnitř.

Uvnitř na malinkém vznášejícím se gauči seděl skutečný, živý trpaslík a klidně baflal z mikroskopické fajfky. Ucítil jsem delikátní zápach dobrého tabáku.

- Ahoj!

- Ahoj – odpověď jsem rezignovaně. Mimochodem je o dost snazší navázat konverzaci s trpaslíkem než s žábou.

- Akce!

- Jaká „akce“?

- No, mámy akce. Magické Potraviny Andronell pořádají akci.

- A ty jsi součástí té akce?

- Přesně tak. Vyhral jsi sítko.

- Sítko?

- Asi dneska nejsi ve formě, kámo. Nevíš, co je to sítko?

- A co se ještě dá vyhrát?

- Trpaslík známená sítko. Kanárek dává soupravu ocelových hrnců. Ježek známená komplet nožů, ale ježci jsou jen v plechovkách s okurkama.

- A myš?

- Myš je málo. Každá myš dává dvoutýdenní dovolenou na Costa Brava pro celou rodinu.

- A do hajzlu!

- Jo, starouši. Celkem dost dobrá dovolená. A dost dobrá výhra.

- Do hajzlu!

- To ještě nic není. Nejdůležitější je žába.

- Co dává žába?

- Žába, brácho, je jen jedna. Musí se políbit. A když to uděláš...

No, a řekl mi to.

Už tři měsíce hledám tu posranou žábu. Nahlédl jsem pod každý keřík, do každé díry, pod každé stéblo trávy. Vykopal jsem rybníček uprostřed zahrady a přinesl z parku nějaké vodní řasy a trochu zeleně z rybníka. Seděl jsem tam přes týden.

A nic.

Potom jsem začal hledat ve větší vzdálenosti. Navštívil jsem všechny močály v okolí a políbil sto tisíc žab.

A nic.

Ohlásil jsem prázdnou plechovku ve firmě Magické Potraviny Andronell. Nic z toho. „Jde v podstatě o to, aby nebylo možné rozpozнат výhrnu podle plechovky.“ – řekli. „Každý den

přichází ke dvěma stům takových, jako vy.“ – řekli.

Dali mi na cestu dvě plechovky kukuřice. Uvnitř byla opravdu kukuřice.

Co dělat?

Pustil jsem práci, nechodím domů. Celé dny ležím a hledám. Lidé se mě smejí. Ve městě mi říkají „žabák“. Spolek ochránců zvířat podal podnět pro prokuraturu, že týrám žáby. Já? Týrám? Když si pomyslím, že nějakej čáp... V noci mě pronásledují sny plné klapajících čápu.

Co dává žábá?

Domyslete si sami!

Jenom si, sakra, nemyslete, že jde o nějakou posranou prin-
ceznu.

Marek Sóbol se narodil v roce 1968 v Polsku. Pracuje ja-
ko informatik a manažer. Před několika lety změnil svůj ži-
ivot a začal psát povídky, romány a články. Stále hledá cestu,
jak být svobodný. Žije v Krakově.

Z polštiny přeložil Igor Malijevský

Daniel Petr

KURT

**7/ "Necháš si svou ženou bez odporu vnu-
tit tvrzení o své monogamnosti?" kroutila
hlavou, ale on se ušklíbl: "To je totéž, jako
bych si tebou bez odporu nechal vnutit tvr-
zení o své polygamnosti."**

Kurt ještě nebyl rozvedený, ačkoli od Lary ho už několikátý měsíc spolehlivě oddělovala vzájemně opětovaná zášť. Nic na ní nezměnilo ani to, že během poslední hádky mu Lara řekla, že je těhotná.

Spal s ní naposled před třemi měsíci, jak to, že mu to říká, až ted? Nebo to tutlala jako překvapení, až nastane tak neopakovatelná chvíle, jako je tahle? Skrývala to jako novou košíli na dně šuplíku, aby tím, že mu ji dá, a on na oplátku tím, že ji před ní bude nosit, jeden druhému demonstrovali, jak se mají rádi? Tak to tedy ne, všechno se totíž seběhlo úplně jinak. Ta koště byla pro někoho jiného (jeho koneckonců nezajímá pro koho) a on ji nevědomky objevil. Pokoušela se zachránit situaci tím, že předstírala, že je pro něj. Jenomže on není takový blbec. Ať ji dá tomu pravému, protože on dává přednost tričkům. A vůbec jí na to sere pes.

Lara mlčela. Nebyla obdařená Kurtovou výmluvností (což Kurt dobré věděl a zneužíval toho, když měl na ni vztek), a navíc nechápala, o jakou košíli jde. Beze slova se odvrátila a hladila černé kotě, které jí vyskočilo na klín. Byla jako skleněná soška v antikvariátu, ve kterém se netopí.

Když se pak poprvé sešli u advokáta, nezmínila se Lara o svém těhotenství ani slovem. Nejspíš si ho vymyslela jen proto, aby Kurta mohla nařknout z impotence. Nepokoušel se oživit jí paměť. Advokát jim nakonec sdělil, že soudního stání se nedo-

čkají dřív než za rok, a to už bude zřejmé, jak se věci mají.

V Mracích se Kurtovi nedářilo o nic líp. Přemek odešel kvůli neshodám, k odhalení jejich podstaty Kurtovi scházela energie, kterou plýval při hádkách s Larou. Mezitím přibrali sólového kytaristy a pokoušeli se hrát s automatickým bubeníkem. S tím však měli jen trápení; dokázal sice zahrát jakýkoli rytmus, avšak nebyl schopný sebemenší diskuze. Řečeno jinými slovy, podobně jako někteří lidé tvrdošíjně prosazoval vlastní názor, ačkoli žádný neměl. Když se jim konečně podařilo sehnat dalšího bubeníka, odešel Honza, který se uchytíl jako provozní vedoucí rumburského rock clubu, v důsledku čehož neměl kdy zkoušet. Někdo sice přišel s návrhem, aby zkusili naprogramovat basu na počítači, avšak nesetkal se s pochopením.

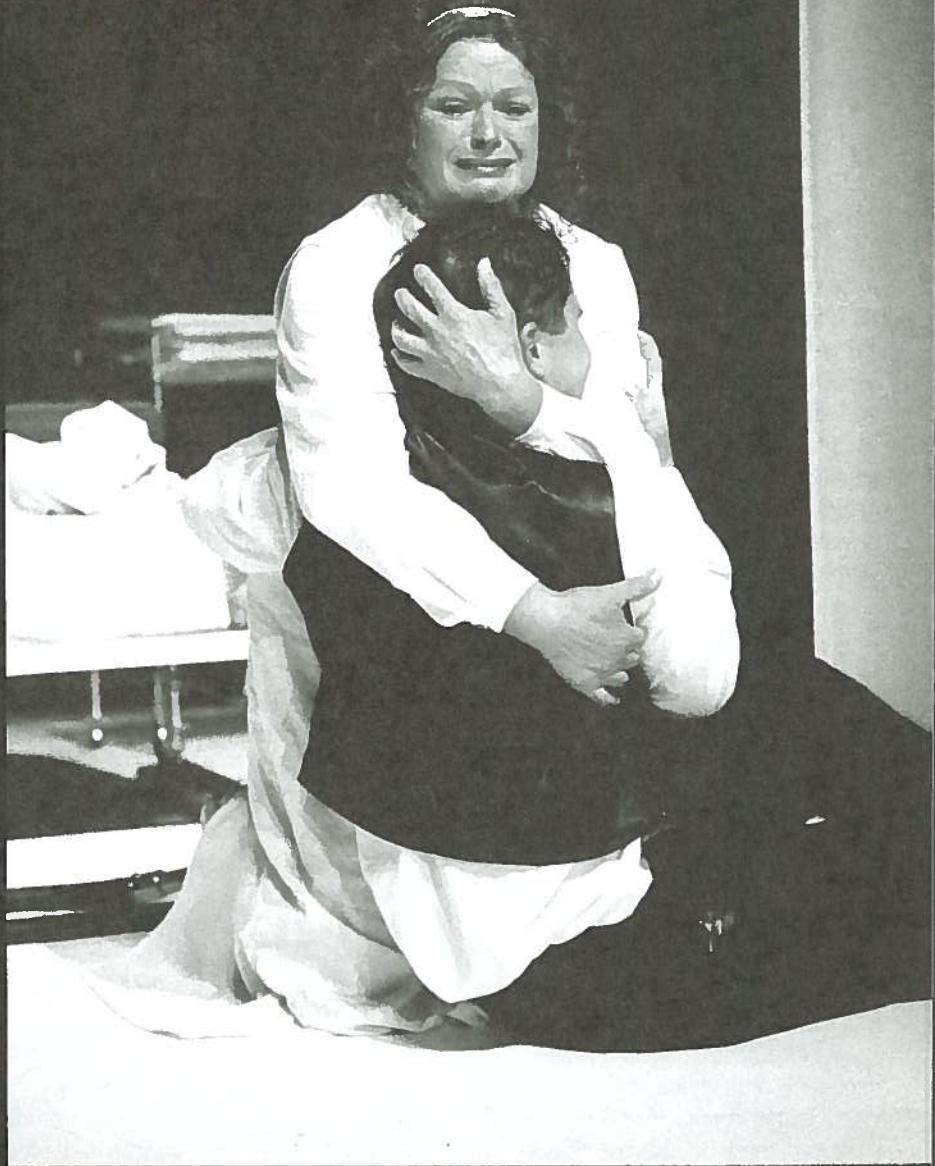
Kurt se cím dál častěji ukazoval u Roberta, který se pokoušel nedohrát poslední díl isharovské trilogie, aby se vyhnul prázdnnotě, která se rozprostírala za závěrečnou sekvencí hry (z příčiny, které se Kurtovi nepodařilo dopídit, byl totiž rozhodnutý do další hry se nepouštět). Raději cestoval od vesnice k městu a od města k vesnici, bojoval s obnovujícími se skupinkami nepřátel, poslouchal opakující se dialogy v krémách a vůbec si počípal jako virtuální budížkničemu.

Protože Kurtova zamklost způsobovala Robertovi výčítky svědomí (na které byl stagnující průběh hry krátký), přiměl Kurta, aby ho doprovázel jako Eldar (z Aramira se ovšem mezičím stal Zubaran). Robertovo počinání tímto způsobem znova získalo smysl: Naučil Kurta zacházet s lukem a míchat lektvary, ukázal mu obchod s kouzelnou zbrojí, nebo mu svěřil mapování komplikovaně rozvětveného bludiště na list čtverečkovánoho papíru.

Kurt se stěží dokázal soustředit na jednu věc deset minut. Jelikož však máloco lze odbýt tak rychle, musel se naučit před-

pokračování na str. 19

prosinec 2003

remazury

4.

divadelní časopis z moravy a slezska

- Zlínský Hotel Viktoria
- Jak to umí v ostravské opeře
- Brněnsko-opavské hrátky s Hráči
- Kráska a zvíře podle Drábka
- Richard III. v Jihlavě
- Současná česká scénografie

O Hotelu Viktoria, Ferdovi Mravencovi a botách zn. Baťa

Režisér J. A. Pitinský a Zlín. Setkání nikoli první. V nejednom předešlém případě setkání úspěšné. Dramatik Silvester Lavrík a Zlín. Setkání nikoli první, alespoň v jednom předešlém případě úspěšné, zřejmě však na dlouho setkání poslední.

Silvester Lavrík dostal ještě jako umělecký šéf od Městského divadla Zlín nabídku, která se neodmítá - napsat pro divadlo hru. Hru o městě Zlíně, o městě mladistvém, hrdém, sebevědomém a tak nepodobném městům jiným. Dramatik se inspiroval dobou z nejkomplikovanějších. Obdobím Protektorátu, kdy situace města s německým velitelstvím na straně jedné a všudypřítomnou, zrádně se západem konspirující firmou Baťa na straně druhé, byla nanejvýš inspirativní, zapeklitá a provokativní. Ústředním tématem se mu nadto stal dodnes neprehlédnutelný funkcionalistický (jak jinak, když jsme ve Zlíně) hotel v centru města, původně Společenský dům, pak Viktoria a dnes Moskva.

Pro pozorného diváka (i případného náhodného kolemjdoucího) začíná Pitinského inscenace Hotelu Viktoria již slavnostní výzdobou budovy divadla, kde nás mezi majestátnými bílymi transparenty s velkým černým "V" vítá jeden s nápisem hlásajícím, že se zde koná druhý ročník Filmových žní - Filmernete. Jsme v roce 1941, kdy hitem sezóny stal se film Noční motýl. Mystifikace pokračuje pro diváka v horním patře foyeru, kde vystupuje taneční orchestr (od klavíru řízený Richardem Dvořákem, autorem hudební složky inscenace), tančící páry ve společenských oblecích a probíhá vyhlášení výsledků 2. Filmových žní. Kdo má chuť, nechť tančí, a po tanečním entrée, ať se společně s ostatními

odebere do velkého sálu, kde proběhne promítání vítězného filmu. Vstup do sálu hlídají příslušníci jednotek SS s hákovými kříži na rukávech, mlčenliví a respekt budící.

Záběry ze zmíňovaného filmu, stejně jako z mnoha jiných (hraných, dobově dokumentárních i jedné horké dobové filmové novinky – loutkového Ferdy Mravence Hermíny Týrlové) skutečně během večera zhlédneme. At už na velkém filmovém ekránu, oponě, přenosném projekčním plátně či na nevelkém obdélníkovém výseku bílé stěny v pozadí. Projekce běží paralelně (nicméně nikoli neustále) během jevištního dění, jež se odvíjí od příběhu jednoho letního večera a noci, kdy je slavnostně znovuotevřán hotel v centru města s novým názvem,jenž je zástupcem Říše po chuti - Hotel Viktoria. Komplikované vztahy mezi německým velením, českým protiněmecky smýšlejícím architektem, zámožným státním návladním, jehož sympatie však patří české kultuře a v inscenaci též mladému talentovanému cikánskému trumpetistovi, mezi mladými českými dívками, německými pohlaváry a mnoha kolaborujícími i režimu vzdorujičími postavami a postavičkami se před námi rozvíjejí jako mnohovrstevná simultánní skládanka, jež s postupem noci, alkoholu a odhalováním lidských náter směřuje k nevyhnutelnému osudovému rozřešení - smrti jedince, kterého mašinérie moci, nenávisti a touhy dozene až na okraj střechy, za nímž je tma, prázdno a jedenáct nadzemních pater.

To vše doprovázeno hudebními výstupy od ensámblového poutově-estrádního popěvku o Zlíně a baťovkách, přes sólový šansón o životě ve světákém Berlíně až k variaci na lidovou písničku o milostném zklamání. Neustále se na-

vracejícím komponentem jevištní skládanky je postavička s tykadly a červeným šátkem pod krkem – Ferdy Mravence v životní velikosti. Ferda jako připomínka pilného města, jako odkaz na Hermínu Týrlovou a zlinské filmové ateliéry i jako mytický obraz českého národa schopného poradit si v nejosoudějších okamžicích. Pitinského inscenace je doslova posedlá hrou velmi volných, vizuálně podmanivých asociací. Odkud se vzal Ferda, jsme schopni vnímat poměrně zřetelně. Filmové obrazy Hitlerových projevů stříhané s prvorepublikovou nonšalancí Oldřicha Nového na plátně v pozadí zpracuje naše rádio též, stejně jako scény zmíňovaného Nočního motýla. Výraznou červenou růži, jež se nejednou do scénického obrazu vrádí, iž nejspíše pojmem pouze jako výtvarný objekt, stejně jako množství dalších vizuálních figur. Přesto však jako by, v porovnání s jinými Pitinskými inscenacemi, žádný z obrazů neuchvacoval diváka totálně, tak aby zůstal bez dechu přikován. A přitom bílé stěny schopné postupného rozkladu i naprostého zmizení v druhé polovině inscenace společně s barevnými hranatými objekty nabízejí řadu kouzelných efektů – a také je realizují. Červený vertikálně se pohybující kvádr se metaforeicky stává hotelovým výtahem, plošina ve výšce na pravé stěně se žlutým křeslem dobově progresivního střihu se zapojuje do prostorové hry jako pokoj. Vlevo vychýlající, modře svítící plošinka figuruje stůl. Podobně se projevuje i herecká akce se svými nerealistickými, stylizovanými přesahy – pánové s kulečníkovými tágy v rukou, strnulé gesto před štouchem a pouhý zvuk do sebe narážejících koulí jsou více než dostačujícím zobrazením závažných hovorů mužů nad ku-

lečníkovými stoly. Kontrastně k tomuto obrazu naopak působí v jiném výstupu skutečná kulečníková koule, jež se přikutál ze zákulisí a pro níž si nešikovný hráč s omluvou přiběhne, aby si ji odnesl zpět do zákulisí, ke své hře. Takto pouze jeden příklad za všechny.

Pitinského inscenační přístup, který si pohrává s motivy jen lehce naznačenými, ve spojení s přehlídkou Lavíkových postaviček, jež se mijejí ve složitém komplexu hotelových místností, chodeb i vzájemných mezilidských vztahů, vyžaduje od diváka pozornost zřejmě až za hranicí lidských možností. Necháme-li na sebe jeviště dění pouze samovolně působit, hrozí mu, že kolem nás pouze proběhne, aniž by bylo rozkryto. Od toho je též odvísle herecké provedení vyžadující značnou koncentraci a přesnost v kombinaci s uvolněnou

přirozeností. Výkon Tomáše Stolaříka v roli nezdravě zvědavého novináře i v kůži Ferdy Mravence těmto nárokům dostál, podobně jako Radovan Král (cikánský trumpetista Šani Balog) či velitel SS Rostislav Marek.

Nicméně tím, co v Hotelu Viktoria postrádám, je (proklamovaná, leč povětšinou nepřítomná) hmatatelná nejistota a strach – z nacistů, temných prostor budovy, podlosti druhých. Ztělesnění hrůzy se přesto dostavilo – v podobě stařičkého muže, dle programu ředitele hotelu – ve světlém obleku s kloboukem, jenž krokem vskutku velmi pozvolným procházel v jedné z posledních scén mlčky přes celou šířku obrovského zlínského jeviště. Duch Baťův proplouvající nad Zlínem zjevil se v plné své síle.

Silvester Lavík již v Městském divadle Zlín není. Zanechal mu však hru,

která se pokusila podívat na temnější stránku historie města, na jeho samotnou podstatu a běh života. Jako příspěvek k pohledu na minulost je jeho přístup chvályhodný. Psát a inscenovat texty o nás, našich životech a životních prostorách (byť je zašifrujeme do doby sebevzdálenější) je nevděčné, leč nezbytné. A známe to – kdopak je v zemi své prorokem? Ačkoli - Silvester Lavík je Slovák ...

Městské divadlo Zlín – Silvester Lawrik, Richard Dvořák: Hotel Viktoria (Rhapsody in Zlin 1941).

Režie Jan Antonín Pitinský, dramaturgie Katerina Fitzová, Vladimír Fekar, hudba Richard Dvořák, scéna Tomáš Rusín, kostýmy Zuzana Štefková, choreografie Petr Tyc. Psáno z premiéry 25. října 2003.

• Hotel Viktoria vítá velitele SS Waltera Kumenberga (Rostislav Marek)

Ostravská opera - bez skandálů!

Ostravské Národní divadlo je navenek už přes deset polistopadových let povážlivě klidné. Z těch velkých divadel, která provozují operu, je prakticky jediné, v němž se za tu dobu neřešil tak dramatický konflikt, aby stál za větší pozornost médií či rozvířil poměry na ostravské radnici. Ani v samotné opeře nebyl slyšet žádný velký křik pro příliš modernistickou rezii či kvůli obsazení místa uměleckého šéfa, jaký jsme zvyklí slýchат odjinud. Ne že by si někteří diváci nestězovali, že byli zvyklí vidět tu či onu operu jinak nežli jim ji zahráli nyní, nebo na prý pohoršující lузné nahé objekty na scéně, ne že by sem tam nevznikly osobní i pracovní konflikty. Zvláště při temperamentu šéfa opery a zároveň ředitele divadla Luďka Golata jistě nepanuje za divadelní vrátnicí všeobjímající idyla. Ale vcelku je tu klid, navíc zjevně využívaný k poctivé práci.

Je tomu tak, kromě jiného, ze dvou hlavních důvodů. Ostravská radnice prostě divadlu přeje, a nejen „národnímu“. Vždyť tu vystavěli novou budovu loutkového divadla, vznikla tu experimentální Aréna, po neshodách se uklidnila i situace Divadla Petra Bezruče. A opera se hraje v parádně zrekonstruované a dostavěné budově Divadla A. Dvořáka. Nemohu si odpustit konstatování, že Ostrava je dnes pro mě možná nejdivadelnější město Česka a na pravidelnou přehlídku Ostravaru

se těším dlouho dopředu, byť se na ní opera nehraje.

Hlavně se však na ostravské radnici nelicitovalo s obsazením ředitelky divadla, proto se na tomto postu v klidu vystřídali vlastně jen dva muži, a navíc v zásadě od začátku táhli za jeden provaz – Ilja Racek a po něm dosavadní šéf opery Luděk Golat. Tedy za celé období tu nedošlo k žádným náhlým převratům, ale rozvážně se do zaběhaného operního provozu zapracovávaly nové věci. Tempo oněch inovací je v některých ohledech možná příliš volné, třeba ve srovnání se zdejší čilou činohrou, ale možná opravdu není kam spěchat. Rozhodující přece je, řečeno s Janem Císařem, aby divadlo „našlo svou dobu“, to jest své diváky, a jak odhaduji dle, pravda, výjimečného premiérového publiku, do ostravské opery chodí pestrý společnost lidí mladých, středněvěkých i starších, to jest, zřejmě tu zůstalo aktivní původní předlistopadové operní publikum, k němuž se přirozeně přidávají další. Je-li tomu skutečně tak, pak má ostravská opera dobrou šanci do budoucna. Většinou totiž mezi „konzervativní“ a „modernistickou“ skupinou diváků stojí neprekonatelná bariéra a pro takové publikum je těžké hrát.

Razantní Luděk Golat prosadil v divadle zřejmě nejefektivnější řídící systém, který lidstvo poznalo, a sice absolutní monarchii. Tedy pokud je monar-

cha vskutku schopný, a to Golat nesporně je. V jeho případě je pochopitelné, že si post šéfa opery ponechal i po nástupu do funkce ředitele, dosud rozhodně ku prospěchu ostravské operní věci. Především on totiž stojí za zhruba třemi hlavními směry, jimiž se ostravská opera zvolna ubírá.

Tím nejnápadnějším na ostravské opeře je zřejmě dramaturgie. Nenajdeme tu soudobé novinky, až na dvě dětské opery. Broučky podle slavné Karafiátovy knihy, dílo zdejšího dirigenta Ladislava Matějky, které uvedli ještě v době (1995) jen pomalu odeznívajícího populárního italského repertoáru, jímž v těsně polistopadových sezónách operní divadla zachraňovala návštěvnost a tedy svou existenci. O rok později hráli půvabnou malou operu dalšího zdejšího skladatele Pavla Helebranta Jesličky svatého Františka. Golat však repertoár skládá většinou z prověřených titulů, na jedné straně těch oblíbených, ovšem ve střídém množství, a na straně druhé těch, na které se neprávem zapomnělo. Ať už v delším či kratším časovém horizontu. Začalo to u nás prakticky nehranou slavnou romantickou operou H. Marschnera Vampýr (1996 - mimochodem v době, kdy českým muzikálovým rybníčkem bouřil Svobodův Dracula), záhy se dostalo na u nás vždycky jen vzácně hraného R. Wagnera Bludným Holandanem (1997), poté na

stylově zcela výjimečnou a u nás prakticky nehranou operu C. Debussyho *Pelléas a Mélisanda* (1998), dále na Webberova *Oberona* (1999), na Händelova *Xerxa* (1999), Martinů Divadlo za branou (2000), Janáčkův Počátek románu (2000), Halévyho Židovku (2002) a Bartókův *Modrovousův hrad* (2003). Takovou dramaturgickou řadu v jiném českém divadle nenajde-

me. K tomu je třeba přidat ještě dvě repertoárové linie, které listopadová revoluce přinejmenším zproblematisovala. Daleko méně než dřív se hraje se značnými stylovými problémy klasický český repertoár. V Ostravě se však objevuje pravidelně, a to zase prostřednictvím děl málo hraných (Dimitrij Antonína

Dvořáka, 1997), samozřejmě nechybí L. Janáček ani B. Martinů. Jen sporadicky se na repertoár českých operních divadel dostává ruská opera, v Ostravě však tvoří výraznou dramaturgickou linii včetně děl víceméně nehraných (N. Rimskij-Korsakov: Mozart a Salieri 1998, A. P. Borodin: Kníže Igor, 2002).

Za vůbec nejcennější však považuji skutečnost, že řadu uvedených i nezmíněných titulů Golat do repertoáru ostravské opery zařazuje s výraznou inscenacní ambicí. Jde mu o tituly přesně zamířené nejen do výrazné jevištní podoby, ale dokonce do specifického hracího prostoru. Právě Luděk Golat byl před deseti lety jedním z hlavních iniciátorů zrodu Mezinárodního hudebního festivalu Janáčkovy Hukvaldy, jehož jádro

tvořily inscenace organicky začleněné do různých prostor hukvaldského hradu, zároveň inscenace věšinou v běžném divadelním prostoru a provozu nemyslitelné.

Právě na těchto inscenacích se výrazně podílely dva dětské sbory, které při ostravské opeře postupně vznikly a výrazně se uplatňují i v běžném divadelním repertoáru. Zvláště potěšitelný je druhý z nich, určený romským dětem. Nevznikl coby nějaká politicko – ideologická úlita dnešku, ale přirozeným vývojem věcí, prostě dalším nabalováním zájemců na dobře fungující aktivity, kterou ostravská opera je. A za romskými dětmi do divadla přicházejí, světě zboří se, i jejich rodiče, takže v Ostravě je asi široko daleko jediná příležitost vidět

v operním hledišti romské diváky! Ale také třeba sportovce, neboť když Golat při uvedení Verdiho Jany z Arku potřeboval vysoké statistiky, našel je mezi místními volejbalisty a basketbalisty, kteří se také „nabalili“ a pravidelně se objevují na jevišti i v hledišti.

Leč připomeňme ještě alespoň některé inscenace oper určené do hukvaldského plenéra: vše začala Brittenova duchovní opera *Archa Noemova* (1995), následovaly Bergův *Eufrides* před branami Tymén (1997), *Midasovy oslí uši* H. Coleho (1998), Křičkova dětská opera *Ogaři* (1999), Krásův *Brundibár* (2001) aj. K tomu v malém prostoru hradní kaple každoročně uvádějí málo známou či nehranou barokní operu. Škoda, že v posledních dvou letech se festival od této projektu poněkud odkládá. Posledním z nich bylo loňské uvedení *Vojny E. F. Buriana* společnými silami opery a činohry v režii opět L. Golata – nádherná inscenace na posledním hradním nádvorí pod vysokými kaštanami.

Sám Luděk Golat vedle ředitelských a šéfovských povinností zastává i úrad byť nejmenovaného hlavního dramaturga a je také zdejším klíčovým operním režisérem. Právě jeho inscenace, nejčastěji realizované v zavedeném týmu s výtvarníky Jaroslavem Malinou a Helenou Anýžovou, tvoří osu zdejšího pojetí moderního operního divadla. Není tu prostor pro podrobnější analýzu stylově slo-

žitých Golatových režií, mimochodem v našem kontextu dost výjimečných. Je třeba alespoň říct, že Golat ctí operní jevištní tradici, kterou však přetváří k образu svému. A neváhá ani provokovat – zejména výstupy nahých žen i mužů, kterými proslulo zejména nastudování *Pelléa* a *Mélisandy*, jež samozřejmě mnozí odsuzují a jiným se líbí. Třeba mně. Ale také si Golat vysloužil nepřátele tím, že zejména v jeho inscenacích pravidelně hrají ony romské děti. Bylo mi stydno čist stížnost v tomto smyslu od jedné rozhořčené divačky.

Nejčastějším režijním partnerem Golata donedávna byl vkusně tradicionalistický Bedřich Jansa, nyní je to průbojnější Michael Tarant. Ostravská jevištní poetika nicméně stále zůstává myslím až příliš zabořená v tradici a objevily se tu i režijně velmi problémové inscenace (*Němá z Portici*, *Hubička ad.*). Kudy na to ukázal, vedle některých kreativních Golata, Josef Průšek prostředky i výkladem současné interpretaci Smetanova opery *Dvě vdovy*.

Konečně i třetí vývojovou linii ostravské opery má v rukou, jak jinak, Luděk Golat. Daří se mu, zvláště v posledních letech, zásadně zkvalitňovat ostravský soubor šikovným vyhledáváním mladých sólistů převážně ze Slovenska a Polska, ale také tuzemských. Má dobrý odhad a sluch, aby odhalil talenty pro soubor a zval k hosto-

vání jen kvalitní posily. V posledních premiérách třeba představil mladého italského tenorista Luciana Mastra, který prý možná v souboru zůstane. Dalším Italem je Gianluca Zampieri, oporami souboru jsou vynikající slovenský basis-ta Martin Gurbal, Eva Dřízgová-Jirušová, Tatiana Tesslia, Erika Šporerová, Alexander Podolchov, Jiří Halama a mnozí další. Výtečně hraje zdejší orchestr, zvláště když před ním stojí další v Ostravě naturalizovaný Ital Paolo Gatto nebo kanadský host Tyrone Paterson. Spolehliví jsou i domácí dirigenti.

Když jsem v úvodu zmínil klid na dobrou práci, měl jsem na mysli především pečlivost, s niž se tu zřejmě opery hudebně i jevištně studují, a měl jsem na mysli vůbec ne samozřejmou skutečnost, že zdejší převci pečují o svůj hlas.

Absolutisticky a dobře vedený výborný soubor, který rozhodně patří k absolutní tuzemské špičce, to je současná potěšující realita ostravské opery.

Josef Herman

Kráska a Zvíře a Velké tajemné chlupaté Něco

Už tradičně se pohádkový titul Františka Hrubina Kráska a Zvíře objevuje na repertoáru divadel jako rodinná inscenace, jako návrat velkého příběhu naplněného něhou a básnickou křehkostí.

Poetická varianta starofrancouzského příběhu o dobru a zlu uvnitř člověka má i svou druhou tvář - na pohádkové ose rozehrává téma lidské chamtvosti, hlouposti a nadutosti, neomalenosti, zloby a závisti.

V šumperském divadle měla premiéru ještě jiná interpretace příběhu - jak také jinak, když se úpravy textu i režie ujal David Drábek, autor a režisér bytostně spojený s olomouckým Studiem Hořící žirafy, typický svou poetikou groteskního glosování světa, přiblíženého v mozaice skečů a scénických bizarností.

Dosud všechny Drábkovy inscenace mimo Olomouc se vyznačovaly kabaretně vyhrocenou poetikou - autorská úprava revue Voskovce a Wericha (Kat a blázen v Šumperku), groteskně posnutá inscenace Krausova textu Nahniličko (také Šumperk), režie vlastní studentské prvotiny Sousta (v Chebu) nebo kabaretních skečů v Hradci Králové. V tomto výčtu je Hrubínův text ojedinělým pokusem o změnu žánrové polohy, ale jen do okamžiku, než si uvědomíme Drábkovův autorsko-režijní přístup. Z pohádkových atributů zůstal v jeho inscenaci jen tajemný zámek v lesích, který je také přitomen jako jediný hrací prostor na jevišti (v mobilní scéně Ilji Hylase,

kterou v dýmovém oparu otvírají a uzavírají tajemné postavy v kápích). Zvíře je v Drábkově výkladu jen obyčejným smrtelníkem, uzavřeným ve svém trýznivém osudu člověka se znetvořenou tváří.

Drábek naopak další zvláštní bytostí přidává - jsou zrozeny z pochybností a zloby Zvířete vůči "normálnímu" světu a mají podobu bizarních přízraků (po-

stavy Varanaka a Hniducha ve vynálezavých maskách Alžbety Vlachové jsou z rodu Drábkových "kostlivců", nelidských a zvířecky krutých), které Zvíře pronásledují a snaží se utlumit v zárodku všechny jeho lidské city - narůstající lítost, pokání a lásku.

Všechn ostatní děj probíhá na prázdném jevišti jako kratičké zrychlující se sekvence z reálného světa, v nichž se Kráska (Bohdana Pavlíková) jeví jako naivní a neprůbojná, zatímco její sestry jsou z rodu marnivých egoistek, které si chtějí užívat života (Markéta Heidenreichová a Lucie Štoková), a Otec je smolař utápějící svou bezmoc v alkoholu (Petr Král). V takto jednoznačně rozehraném parti se ztrácí kouzlo pohádky, zůstává jen atmosféra nezadržitelného naplnění spravedlnosti - Krásku vztah ke Zvířeti promění v rozhodnou a samostatnou bytost a její sestry vidina blahobytu v neživé přízraky. Jen jako dodatek vynucený pravidly pohádky se jeví režii nezdůrazněný "happy end" zastavený ve filmovém stronzu.

Drábkova režie balancuje na hranici mezi lyrismem a groteskní nadsázkou, opírá se o dynamizující momenty v monumentální hudbě (Darek Král) i ve scénické stylizaci (dramaticky zdařilá scéna "bílé" svatby na forbině) a snaží se vnést do jednotvárné atmosféry ubíhajících dní na zakletém zámku rytmus zrychleného filmového střihu (obrázky

v stroboskopickém světle zachycují ve zkratce rozvíjející se vztah Krásky a Zvířete). Nejpůsobivější momenty jsou nicméně v groteskně vyhroceném vzahu Zvířete a jeho nelidských přízraků urputně bojujících na straně zla a hrůzy.

Je jen škoda, že Gustav Hašek (Zvíře) není v takto rozehrané situaci rovnocenným partnerem - schován za clonou vlasů a shrbenou postavou neprožívá boj s vlastními mučiteli. Jakoby jeho vlastním obrazem bylo mlčenlivé, malé, vzdorovité "tajemné chlupaté Něco" - podivná postava průvodce, vnájející na jevišti zdroj humorného odlehčení. Skutečně vybojovaný zápas je tak spíše záležitostí ušlechtilé, pokorné a odevzdané Krásky Bohdany Pavlíkové.

I když se školní představení většinou vyznačují nestandardními reakcemi publika, je třeba dodat, že tam, kde se šumperské inscenaci daří udržet tajemnost pohádkové legendy a zejména vnitřní dramatičnost zápasu sil zla a dobrá, jsou i reakce publika až s podivem vnímavé a pozorné.

Tatjana Lazorčáková

Divadlo Šumperk - František Hrubín: Kráska a Zvíře.

Režie David Drábek, hudba Darek Král, kostýmy Alžběta Vlachová, scéna Ilja Hylas, dramaturgická spolupráce Darek Král. Premiéra 13. 9. 2003.

Hráči dvakrát stejně (aneb jak nenajít ani deset rozdílů)

Vlaky z Prahy směrem na Bohumín mívají zpoždění. Do opavského divadla dorazil jsem tudiž až nedlouho po začátku tamního představení. Usednuv do lóže, nabyl jsem dojmu, že jsem právě probíhající jevištění dění již jednou zhlédl. Nikoli však v Opavě.

Dne 15. března vyšla v Moravskoslezském deníku recenze na opavskou inscenaci Gogolových Hráčů, z níž zvíme, že ve Slezském divadle máme co do činění s "mistrně rozehraným příběhem" a že "...režisér Zdeněk Černín a herečtí protagonisté divadly nezklamali, o čemž svědčil dlouhotrvající potlesk publika na premiéře..." Téhož dne konala se premiéra v jiném divadle moravském, v Městském divadle Brno. Na programu byli taktéž Hráči, ti, na něž jsem

si nemohl nevzpomenout v krásné Opavě.

Ve výtvarném umění nazýváme takováto díla replikami, někdy pak podezíráme sekundární autory z plagiátorství. Na tomto divadelním zdvojení přecejenom nalezneme několik zaznamenaných hodných okamžiků. Prohlédněme si tedy dvě totožné inscenace a pokusme se z této situace vytěžit pár poznatků.

Budu pro začátek psát o inscenaci jedné - jedno které. Hráči jsou textem aktuálním. Režisér Černín (v Opavě j.h., v Brně domácí) je hraje o lotrech mezi námi, kteří lotrům ještě větším na lep sedají. A nám je jich pak lito, ačkoli se jim usmíváme. Možná přiznačně pro dnešní dobu se z hráčů stávají nevýrazné figurky s kartami v rukou. Černinův

hráč neumí karty ani pořádně míchat (hovořím o provedení, nikoli o režijním záměru), není schopen oslnit svými schopnostmi - vskutku stačí dnes jen málo k tomu, aby druhý naletěl, a prohlédnout léčku však zřejmě ani nechce. Publikum tato témata kvituje, radost má i z aktuální narážky na nedávno zkrachovalý český peněžní dům. Jinak si ale Hráči udržují svůj klasický vzhled.

Hotelový pokoj je starobylý, opravo dveře, uprostřed dřevěný stůl, vlevo u zašlé stěny masivní skříň a pohovka. Vzadu velké okno do dvora se závěsem, za nímž sedí postava v klobouku - koči, který v závěru Utěšitelova partičku zřejmě odváží (scéna Jan Dušek - v Brně domácí, v Opavě j.h.). Kufřík s Icharerevými kartami je taktéž postarší. Když jej

Icharev poprvé o samotě před publikem otvírá, odraz světla z vnitřní strany víka kufru vrhá na jeho postavu i na portál efektní blyšťivý, proměnlivý vzorek - evokuje tak podmanivé kouzlo rubu jeho falešných karet. Nicméně takto neotřely moment zůstává v inscenaci osamocen.

Gogolův text dává hercům (mužům) přiležitost předvést své schopnosti. Nechává je předvádět se před ostatními i před publikem, nabízí jim kontakt s divákem. Dvě do hereckého detailu totožné inscenace nás nechávají nahlížet do procesu inscenační tvorby - je lákavé sledovat a dohadovat se, kdo je autorem toho kterého gesta, kdo vymyslel ten který gag a kdo naopak jen naplňuje režisérový pokyny. Herecké akce nápaditostí nepřekupují, při podrobnějším pohledu na obě inscenace však nabízejí určité poznatky. Herecká exhibice Martina Havelky (brněnský Icharev) a Erika Parduse (brněnský Utěšitel) je poplatná publiku, jež oba miluje. Oba jsou schopni takřka bezchybně bavit tak, jak si zaplněné hlediště přeje. Pardusův oslavný kozáckový tanec z radosti nad úspěchem z jednání s Glovem si nevynutí potlesk ani tak pro kontrast s jeho následným, ledově klidným opětovným příchodem, ale z prostého faktu, že estráda je humor, který vládne tímto divadlem. Závěrečný monolog Icharevův nechává režiséra Havelku říkat mezi diváky, kdesi ve třetí řadě. Kontakt s hvězdou laškující s námi, s diváky, převáží nad obsahem Icharevových slov. A přesto nutno pánum Havelkovi i Pardusovi přiznat velký kus hereckého umu a dovednosti.

Alespoň jsou tím, co je hodno sledování, strhávají na sebe pozornost. V Opavě se totéž místy daří tamnímu charizmatickému Utěšiteli (Kostas Zerdaloglu). Jeho banda však postrádá schopnost svých brněnských partáků udržet si nervózní, až abstinečně příznačné tiky (podupávání nohou, mnutí prstů) ve chvílích, kdy v ruce nemají karty - opavský Jiří Nebenführ jako plukovník Krugel je čestnou výjimkou, která má rysy skutečné hrácké postavy. To, co je v obou inscenacích představeno jako artistní trik - pář parádiček se skleničkami - není víc než upracovaná, nedbale secvičená fintička - v inscenaci je však pointou herecké akce - a publiku ostatně dostačuje. Prostou režijní koncepci tak alespoň v Brně udržuje při životě herecké nasazení stěžejních interpretů, v Opavě se mnohem častěji projeví její prázdnota.

Pod oběma inscenacemi je podepsán stejný tým. Jen opavský dramaturg Ladislav Slíva je v Brně nahrazen Jiřím Závišem. Má snad tato nepatrná skutečnost vypovídat o stavu naší současné dramaturgie? Stal se dramaturg pouze nevýznamným členem autorského kolektivu, jehož jediným úkolem je vytvořit program k inscenaci? V opačném případě zavání podpis dramaturga pod jednou či druhou krací plagováním toho druhého. Nelze totiž nalézt v inscenacích rozdíl - ať už v jejich pojetí, či ve výkladu. Dramaturg je tu pouze podpisem divadla, v němž se inscenace uvádí. A kdo opisoval od koho? Posudte sami. Městské divadlo Brno avizovalo na únor Čekání na Godota s Boleslavem Polívkou. Kvůli jeho zranění se inscenace přesunula do sezóny příští. Godota

tedy (dle zprávy z 8. 1. 2003 na www.scena.cz) "nahradí v této sezóně Hráči N. V. Gogola". Ze by režisér Černín nabídl plánované a připravované opavské Hráče své mateřské scéně?

Kdyby se tato dvojexpozice pokusila o porovnání rozdílných přístupů hereckého ansámblu a publika k jedné konцепci ve dvou odlišných moravských divadlech, mohlo by jít o počin alespoň zajímavý. Takovouto - a vlastně ani jinou - ambici Černínovi Hráči nemají, stali se proto pouze replikou, opovážlivou a drzhou.

Petr Christov

Slezské divadlo Opava - Nikolaj Vasiljevič Gogol: Hráči

Režie Zdeněk Černín j.h., dramaturgie Ladislav Slíva, výprava Jan Dušek j.h., hudba David Rotter, premiéra 9. března 2003.

Městské divadlo Brno - Nikolaj Vasiljevič Gogol: Hráči

Režie Zdeněk Černín, dramaturgie Jiří Záviš, výprava Jan Dušek, hudba David Rotter j.h., premiéra 14. a 15. března 2003.

Richardové Třetí v Jihlavě

Shakespearův Richard III. se na českých jevištích v posledních letech objevil několikrát. Na rozdíl od předchozích ne příliš častých uvedení, která akcentovala v duchu doby jednoznačně politickou linii hry s důrazem na explozi Richardovy touhy po moci, majetku a vládě, se novodobé inscenace více zajímají o proměny a střety charakterů, postojů a vztahů všech Shakespearových postav.

Více než krutost zvráceného charakteru jedince na cestě za absolutní moc jsou akcentovány prvky krutosti a podlosti v každé postavě (a tedy i v každém z nás), aby mohla být položena otázka o míře. O krajní mezi, za kterou už není možné jít, která už není únosná nejen z hlediska obklopujícího světa, ale především s ohledem na vlastní jedinečný pocit morální integrity. Stejnou cestou se vydává i jihlavská inscenace.

Vnějkově jakýmsi připodobněním témař všech mužských postav vzhledu Richarda (obdobné paruky - škoda, že ne všechny a stejně, shodné kostýmové prvky), vnitřně akcentací těch částí charakteru (a to už i ženských postav), které vedou člověka k tvrdému zápasu o moc, ke krutosti a zradě.

Zároveň se ale pro většinu postav podařilo najít odlišnou slupku, způsob, jakým samy sebe prezentují. At už jsou výbušní nebo naivní a hloupí - a tedy i vlastně velmi čitelní a pro ty uhlazené a chytře sebe neprosazující témař neškodní a velmi snadno odstranitelní.

Z tohoto úhlu pohledu je v inscenaci Horáckého divadla zajímavě vystavěn vztah Richarda a Buckinghama. Vznesený, moudrý a statický Buckingham (Miloš Stránský) je pro exhibicionisticky

rozevlátého a v křeči vlastních pochyb se zmítajícího Richarda (Martin Valouch) nejen oddaným vykonavačem, ale především mozkiem, který míchá karty a dokáže se tvářit, že vše je pro blaho země. Že je to výhodné i pro něj je jasné nepodstatné a navíc, že je to výhodné pro Richarda, je přece samozřejmé, protože Richard je ten jediný a pravý. Kdyby to nepřehnal, Richard by asi včas nepochopil, že o něj vlastně nejde.

To, že Richard není jenom hloupá, nemyslící a necítící zrůda se Martinu Valouchovi daří lépe sdělit až v druhé půlce představení. Celou první půlku musí totiž s divákem zápasit o překonání a smazání dojmu, který mu vsugeroval v nepochopitelném úvodu inscenace: podivně poskakující, podivně intonující, podivně jednající. Ne však natolik podivně, tak zvláštně, aby to neslo význam. Že by dával najevo, že všechno, co bude následovat je nepravda nebo až možná parodie? Tento skutečně nečitelný záměr hostujícího režiséra Jiřího Fréhara pak stojí v ostrém protikladu k tomu, jak buduje celou inscenaci - střet skutečných a rozdílných charakterů.

Překvapivě nejzajímavější (s ohledem na prostor, který jim dává autor) charaktery se v inscenaci podařilo vystavět v ženských osudech. Všechny ty bývalé, současně i budoucí královny mají v sobě dostatečnou míru zášti i touhy dostat zpátky, udržet si, vybudovat moc. Ale zároveň se především Ludmila Forétkové, Tatáně Schottnerové a Anně Bazgerové podařilo přinést na jeviště silný lidský osud. Složitější to má Hana Briešťanská, pro kterou si režisér v místě

jejího největšího dramatického výstupu (dialog s Richardem, který jí žádá o ruku) vymyslel naprosto nesdílitelný záměr - lady Anna zpívá. Zřejmě se má tento scéna divákovi spojit s též hudebně řešeným (a v tomto místě zajímavě) obrazem přízraků Richardových obětí, které se mu zjevují v závěru hry jako zhmotnění jeho pochybností o vlastní pravdě, ale toto spojení (pokud vůbec v divákově mysli nastane?) nepřináší nic v okamžiku výstupu. Jenom komplikuje oběma hercům život a připravuje je o dramatický konflikt.

Přes tyto výhrady k dílčím režijním záměrům, které se ve výsledku nepodařilo naplnit tak, aby inscenaci obohatily - spíš působí jako zbytečné schválnosti (a přičteme k nim ještě v pozadí scény komicky létající useknuté kašírováné hlavy, když přitom v okamžiku zavraždění dětí opravdu sugestivně působí letící hadrová panenka) – Richard III. přináší poctivý pohled na jedno z děl světové klasiky. A jihlavský divák má navíc možnost seznámit se s kvalitním moderním překladem Martina Hilského ve velmi slušném podání kompaktního jihlavského souboru.

Zuzana Jindrová

Horácké divadlo Jihlava - William Shakespeare: Král Richard III.

Překlad: Martin Hilský, režie: Jiří Fréhar j.h., choreografie: Karel Basák j.h., hudeba: Václav Hálek, hudební spolupráce: Lubomír Šrubař, dramaturgie: Marie Procházková. Premiéra 11. 10. 2003 (psáno z reprízy 30. 10. 2003).

• *Richard III.* (Martin Valouch) klečí před lady Annou (Hana Briešťanská). Foto HDJ

Novinky na moravských a slezských jevištích / září-prosinec 2003

5. 9. 2003 - Divadlo Husa na provázku Brno

Ivo Krobot, Petr Oslzlý - Švejk a Husa

Režie: Ivo Krobot a Petr Oslzlý, scéna: Tomáš Rusín a Václav Špaleta, kostýmy: Sylva Zimula Hanáková a Blanka Tesařová, pohybová spolupráce: František Pokorný (a Alena Ambrová)

3. 10. 2003 - Divadelní společnost P. Bezruče Ostrava

Irvine Welsh, Harry Gibson - Trainspotting

Překlad: Ondřej Formánek (pracovní překlad Milan Kaplan), režie: Tomáš Svoboda, scéna: Jan Štěpánek, kostýmy: Kamila Polívková, hudba: Karel Albrecht, dramaturgie: Valeria Schulczová, Martin Režný.

8. 10. 2003 - Divadelní studio Marta DIFA JAMU Brno

Vasilij Šukšin, Rodion Ovčinikov - Koně k nezkrocení

Překlad: Aleš Berman, Milan Kaplan, Vasil Ševčenko, režie: Rodion Ovčinikov, výprava: Ivana Macháčková, dramaturgie: Milan Kaplan.

25. 10. 2003 - Městské divadlo Zlín

Silvester Lawrik, Richard Dvořák - Hotel Viktoria

Režie: Jan Antonín Pitinský j.h., hudba: Richard Dvořák, choreografie: Petr Tyc j.h., scéna: Tomáš Rusín j.h., kostýmy: Zuzana Štefunková - Rusínová j.h., dramaturgie: Kateřina Fitzová j.h., Vladimír Fekar.

27. 10. 2003 - Slovácké divadlo Uherské Hradiště

Marian Palla - Zase jsem se umýval zbytečně

Režie: Ladislav Pešek, výprava: Marian Palla j.h., dramaturgie: Iva Šulajová.

1. 11. 2003 - Divadlo Neslyším Brno

Iveta Pavlovičová, Hans Christian Andersen - Poezie z hlubin aneb Malá mořská víla

Režie: Iveta Pavlovičová, výprava: Lubo Kristek, hudba: Daniel Forró.

28. 11. 2003 - Moravské divadlo Olomouc

Ulrich Plenzdorf - Čas vlků

Překlad: Kateřina Chválová, úprava: Věra Mašková, režie: Peter Gábor, scéna: Jozef Ciller, kostýmy: Zuzana Štefunková - Rusínová, hudba: Milan Nytra, texty písni: Petr Netušil, pohybová spolupráce: Eva Burdová j.h., dramaturgie: Věra Mašková. Na motivy románu Čingize Ajtmatova „Popraviště“.

-kv-

Současná česká scénografie

Záslužná lexikografická píle pražského Divadelního ústavu pokračuje dílem, které se slovníku podobá relativně nejméně. Současná česká scénografie Marie Zdeňkové si totiž dala za cíl představit nikoliv co nejúplnejší, nýbrž reprezentativní přehled výtvarných tvůrců soudobého domácího divadla. S tímto přístupem pak zcela koresponduje rezignace na shromáždění pokud možno vyčerpávajících faktografických údajů k jednotlivým výtvarníkům – hesla si vystačí se základními biografickými údaji, stručnou charakteristikou dosavadního umělceho vývoje, výčtem jeho profilových prací a několika citáty z tisku i publikací, které mají doplnit či rozvinout načrtnutý portrét.

Jakási neúplnost spolu s pokusem o charakterizační zkratku má za následek rozkolísanou míru výstižnosti, to však u tohoto typu práce nemusí představovat klíčový nedostatek. Sama autorka správně nazývá svůj počin „kusé svědectví“ – a nemůže být z principu jiné, vytklo-li si za cíl ukázat to nejpodstatnější ze současné scénografie, jejíž vývoj se přirozeně a neustále proměňuje. To je sice banální konstatování, ale je třeba je připomenout, abychom nepodlehli nutkání vyžadovat po knize informaci encyklopedicky stručnou, přesnou a výstižnou, nebo kritickou reflexi. K tému účelům zřejmě jednou publikace poslouží, protože už nyní představuje základní orientační příručku, jejíž význam, třeba i vzhledem k důsledné česko-anglické dvojjazyčnosti, nezůstane jen tuzemský.

Protože autorka označuje výběr třiceti osmi jmen českých scénografů za

vlastně subjektivní, bude zajímavé podívat se, jak si v něm stojí scéničtí výtvarníci moravských a slezských divadel. Už jejich počet (o něco více než patnáct) ukazuje, že je jim věnována relativně přiměřená pozornost. Sám výčet pak – a to platí i pro scénografy působící většinou v Čechách – působí reprezentativně. Vyplývá z něj také, kde jsou moravská scénografická centra. Vedle očekávaných Brna a Ostravy zřetelněji vystupuje do popředí Zlín, jehož Velký sál Městského divadla je pro výtvarníky lákavou výzvou. Tak jsou správně jmenováni třeba Sylva Zimula Hanáková, Jana Preková a Josef Jelínek, tedy zejména kostýmní výtvarníci a vedle nich scénograf Jaroslav Malina spolupracující na zvládnutí zlínského velkoprostoru s režisérem Ivanem Baladou. Porovnáním jednotlivých medailonů lze také dospět k závěru, že v obou největších moravskoslezských městech sehrávají malé studiové scény přinejmenším stejně důležitou úlohu jako velké divadelní domy. Markantnější je to v Ostravě, kde se výrazně prosadila zejména Marta Roszkopfová v Divadle Petra Bezruče. I Brno může nabídnout vedle Jany Zborilové, jejíž těžiště je v Národním divadle, hlavně plejádu těch, kteří svá klíčová scénická díla vytvořili pro HaDivadlo, Husu na Provázku a jiné malé scény. Autorka takto uvádí Jana Konečného, který stál rovněž u zrodu katedry scénografie na JAMU, Tomáše Rusina (Jób), Davida Cajthamla (Lidská tragikomedie), Petra B. Nováka nebo Milivoje Husáka, jehož práce je v poslední době neodmyslitelně spojena s Divadlem U Stolu.

Autorka jako klíč zvolila představení českých scénografů v divadlech, nikoliv scénografii v českých divadlech, proto se můžeme občas seznámit i se zahraniční prací našich scénografů (Josef Svoboda). Naproti tomu ale scházejí jména výtvarníků, kteří na Moravě vykonal kus práce, ale do výběru se nedostali, protože jsou Slováci (Jozef Ciller, Ján Zavárský).

Významnou část obsahově přínosné knihy (asi tři čtvrtiny obsahu) po právu tvoří fotografie realizací zmíňovaných scénografů. Publikace je tak do značné míry určena k listování a dívání. Je proto škoda, že se dočkala jen krajně ne-kvalitního brožovaného vydání, z něhož i jen při pouhém letmém prohlížení vypadává jeden list za druhým.

Marcel Sládkowski

Marie, Zdeňková:
Současná česká scénografie.
Contemporary czech stage design.
Divadelní ústav Praha, 2003,
158 stran.

stírat zájem o to, čím se právě měl zabývat, ačkoli v mysli se dávno zabýval něčím jiným. Postupně v tom dosáhl takové dokonalosti, že dokázal oklamat kdekoliv, včetně Lary. K odhalením docházelo zřídka kdysi, o to však byla nebezpečnější. Jakmile totiž někdo jednou zpozoroval Kurtovu přetvářku, nebyl schopný pronést tři věty, aniž by se ujistil, že je Kurt v obraze.

Robert o tom neměl potuchy, a tak, nadšený z jeho soustředeného výrazu, předváděl Kurtovi všechno, co podle jeho názoru stálo ve hře za pozornost.

Kurt přitom vzpomínal na předchozí rok, kdy jeho manželství ještě probíhalo bez nápadných zádržel. Učil tehdy angličtinu a hudební výchovu na biskupském gymnáziu ve Varnsdorfu. Ředitel gymnázia se tehdy rozhodl rozšířit výuku jazyků, a kromě obligátní němčiny, angličtiny, francouzštiny, španělštiny a (stále ještě obligátní) ruštiny se mělo začít také s maďarštinou a polštinou. Jako učitelka polštiny byla přijata atraktivní Polka, která se představila jako Anna. Mohla být o něco starší než Kurt, to však nic neměnilo na tom, že jí okamžitě padl do oka. Její temperament jí bránil nedávat mu to najevo.

Mluvil každý svou mateřštinou, což jejich rozhovorům dodávalo příchut' přímosti. Nerozuměli totiž jeden druhému tak bezvadně, aby si mohli dovolit jakékoli náznaky, aniž by rizkovali, že zůstanou bez povšimnutí. Pro Kurta z toho vyplývalo, že některým těsnětem by se raději vyhnul, Anna si s tím však příliš nelámal hlavu. Zajímala se o jeho ženu a o to, zdali ji sexuálně nezanedbává a zdali se ona tímto neprovoňuje proti němu - když neodpovídala podle jejího mínění dostatečně přesvědčivě, vyzvídala, jak často onanuje a přiznala se mu, že ona patnáctkrát za den (to je dost často na to, aby měl reálnou šanci přistihnout ji na dívčích záchodech, napadlo Kurta) - přemlouvala ho k přiznání, zdali se dopustil nevěry a skepticky přijímal jeho záporný údaj („Necháš si svou ženou bez odporu vnitrit tvrzení o své monogamnosti?“ kroutila hlavou, ale on se ušklíbl: „To je totéž, jako bych si tebou bez odporu nechal vnitrit tvrzení o své polygamnosti.“ Předstírala překvapení: „Jak to?“ Pokusil se o vážný výraz: „Každý je monogamní, dokud spí s jedním partnerem, v opačném případě je polygamní, to je všechno.“)

Když se po několika týdnech uprostřed odpoledne loučili před školou, zničehonic ho požádala, aby jí přinesl ukázat fotky jeho ženy. Třeba s ním přestane koketovat, napadlo ho. Jestliže sebe samu postaví vedle jeho ženy, není pochyb o tom, která z nich dvou z tohoto srovnání vydej poražená.

Za Anniným zájmem o jeho ženu však ve skutečnosti stál jí zájem o něj. To už bylo příliš. Raději si naoko zacpal uši, když obdivovala jeho fotky (o jeho ženě se přitom vyjadřovala, jako by šlo o anonymní modelku), a při tom se zmínila o svém bratrovi, který vyučoval reklamní fotografii na výtvarném institutu v Krakově, a nabídla mu, že ho s ním seznámí, což je totéž, jako úspěšně absolvovat přijímací řízení.

Na konci června se Anna vrátila do Polska, předtím však Kurtovi napsala svou adresu a telefonní číslo.

Kurt vstal ze židle a prohnul se v zádech. „Nevšim sis, kam sem dal cíga?“ obrátil se horní polovinou těla na Roberta.

„Do kapsy u košile,“ nevzhlédl ani Robert od monitoru. „Pospícháš domů?“

„Ne,“ vzplanul Kurta zapalovač. Kurt vdechl první dávku kouře, a teprve pak zapalovač zhasnul.

8/ Do mírného svahu dmoucího se mezi Jiříkovem a Hartou stoupaly po pěšině (připomínající zip na dívčí blůze) dvě postavy

Země byla teplá a suchá, ale byl přece jen teprve začátek března, takže ji nepokrývalo nic, než suchá tráva a listí tání sněhu naplavené v mezerách mezi velkými drny. Do mírného svahu dmoucího se mezi Jiříkovem a Hartou stoupaly po pěšině (připomínající zip na dívčí blůze) dvě postavy. Rychle se stmívalo.

„Vem si, kolik mi je,“ mávala postava vlevo zdviženou paží s cigaretou, protínající prostor v úrovni jejích úst šmouhami krátkými jako rozžhavené hřebíky, „vem si, kolik mi je, a co už sem posral.“

Postava vpravo mlčela a hleděla na oranžové odlesky na své drátně košili.

„Posloucháš mě?“ Postava vlevo klopýtlá o drn a svalila se pod nohy postavě vpravo, která ji následovala. Jak se obě zároveň pokoušely vstát, jedna druhé při tom překážely, takže se znova ocitaly na zemi, a navíc jim v tom, aby se udržely na nohou, bránil neutištelný smích.

„Zubarane, posloucháš mě, co sem ti před chvílkou, hah-hahhahhah, zase si mi podrazil nohu, hahhahhah, říkal? hah-hahhahhah.“

„Hahhahhahhah, kurva, Eldare, tak se vodkul, já nemůžu, leda že bych se chtěl vykoupat v té strouze, hahhahhahhah.“

Eldaroví se podařilo vstát. Jeho šedivý hábit pokrývala suchá tráva a z hlavy mu spadla plandavá kápě. „Nemůžu najít cígo, asi se udusilo, jak sem se po něm válel.“

„Moje se utopilo, hahhahhahhah.“ Zubaran vytáhl z kožené pochvy meč a použil ho jako opěru, aby mohl vstát.

V okamžiku, kdy vkročili do lesa, se úplně setmělo. Měsíc ještě nevysílal, takže nebylo vidět na krok, Zubaran s Eldarem to tu však znali tak dobře, že by tudy mohli jít se zavřenýma očima. Ačkoli byli oba úplně opilí, Eldar vytáhl z nitra hábitu láhev vody a odšrouboval její uzávěr.

„Co si teda předtím říkal?“ rozmáchl se Zubaran mečem a usklík konec větvíčky přečnívající přes cestu.

Eldar se napil a podal láhev Zubaranovi. „Říkal sem, že sem všecko posral. Je mi teprve čtyřadvacet a kolem mě sou samý ruiny.“

„Nepřeháněj to? Všecko si posrat nemoh.“

„Všecko, na čem záleželo. Vodešel sem z kapely. Měl sem za to, že to chtěj udělat všichni, ale jedinej, kdo to chtěl udělat, sem byl já.“

„Kdy si na to přišel?“

„Když sem se dozvěděl, že sehnali basáka a hrajou beze mě.“ Eldar si vzal od Zubaranova láhev a s mohutným žbluňkem, naznačujícím, jak hladina uvnitř mezitím klesla, se znovu napil. „Kromě toho sem se rozved s Larou.“

„Protože ti zahejbal.“

Eldar se zastavil. „Vodkud to víš?“

Zubaran předstíral, že se potýká s mečem, který ne a ne vejít se do pochvy. „Jak bych ti to - Můžu se napít? Vo tom, že ti zahejbá, věděli všichni, kromě tebe.“

Eldar se bezděky dotkl špičkami prstů luku, který měl proplečený v podpaží. „Ty taky? Ty si to taky věděl?“

Zubaran nechal meč z poloviny výčnívat z pochvy. „No -“

„Proč si mi vo tom neřek?“ Eldar vytrhl Zubaranovi láhev z ruky a napil se. „Všechno mohlo být jinak.“

„Jak to?“ Meč zničehonic vklouzl do Zubaranovy pochvy bez jakéhokoli odporu.

„Vzpomínáš si na Annu?“

„Tu učitelku polštiny? V červnu ji vyrazili, jestli mě paměť neklame.“

„Vyrazili nás voba dva v květnu. Předtím ně přemlouvala, abych se pustil do výtvarného institutu v Krakově. Kdybych věděl, jak se to má s Larou -“

„Voba dva? Snažíš se mi naznačit, že -“

„Nestálo jim za to na měsíc někoho slísnět. V červnu se Lara vodstěhovala ke starejm. Měla nejvyšší čas. Rozštípal sem poslední židle (víš přeci, že si vybjím vztek na židlích). Zřejmě si namlouvala, že sem rvoun, kterej si bere na mušku židle, ale na víc by se nezmoh, a byla to pravda, dokud sem se dokázal vovládat. Nevrzušeně řekla, že teď, když se nemá kam posadit a kolém je plno třísek, bych jí měl rozdělat voheň na podlaze, aby se u něj mohla navečeřet, pro primitiva, jako sem já, to podle ní bude hračka.“

Předtím se mi nic podobného nepřihodilo, ale místo Lary přede mnou -“ Eldar se ujistil, že se před ním Zubaran nepokouší ukryt pobavení, a teprve pak pokračoval: „- místo Lary přede mnou stála židle. Není nic těžkého si představit, co se mohlo stát. Naštětí bylo lned po všem, a když seni se vzpamatoval, byla Lara pryč.“

„A Anna?“ snažil se Zubaran vrátit na pevnou zem, neboť to, co se tehdy odehrálo v Eldarově myslí, bylo podle jeho názoru rozumnější ponechat dohadům.

Eldar vypadal, jako by právě vystrčil hlavu zpod deky. „Anna,

místo ní sem začal vykládat vo Laře. Přistihli nás v květnu (tenkrát už nám to s Larou skřípal, ale přičinu sem eště netušil) pod stolem v prázdný sborovně. Dole měla kabinet zástupkyně ředitelky, a když se nad náma rozkročila se stropní vomítkou ve vlasech a shejbla se pro 'Pravidla českého pravopisu', který sem Anně nacpal do pusy, aby neječela, došlo nám voběma, že sme nahraný.“

Pruh nad cestou vystřídala skvrna nad nevelkou pasekou. Stáli pod žebříkem stlučeným ze smrkových kmínek, z nichž jeden sloužil jako zábradlí. Eldar raději počkal, než se Zubaran (který bez okolků vylezl nahoru, ačkoli ani Eldarovi, který nebyl zdaleka tak opilý jako on, se do toho příliš nechtělo) uhnízdil uvnitř posedu, a teprve pak učinil totéž.

Stěny posedu byly potlučené koberci, kterými prosvítalo široké čelní a úzká boční okénka. Uvnitř bylo málo místa. Zubaran si od pasu odepjal pochlvu s mečem a položil si ji na klín. Eldar nechal luk zavěšený na uschlé větví nad posedem.

Zubaran nabídl Eldarovi cigaretu a oběma zapálil. Jazyk se mu zadrhával. „Pust' to - z hlavy. Sme sko-skoro - hrdinové. Hah-hah-hah-hah. Zabilo sme - všechny - nepřátele. Vyluštili - všechny - há-hádanky. Shro-shromáždili všechny předměty. Protahovat to není k ni-k ničemu. I kdyby - to měla být po-poslední hra. Hah-hah-hah-hah.“

„Hah-hah-hah-hah,“ bublalo Eldarovo nitro a těžkla mu víčka. Usnul.

Probudil ho žár. Horní polovina stěny na Zubaranově straně hořela. Na ohněm nezasázené polovině se černaly šimouly, jak se ji Zubaran pokoušel zapálit. Eldar vstal a štouchl do Zubaranova, který k němu otočil hlavu a zamumlal: „Co - hah-hah - je? - hah-hah.“

„Pod,“ škytl Eldar. Protáhl se ven a stoupl si na žebřík. Když se natahoval pro luk, uklouzla mu noha a spadl. Bezvládně ležel na zemi. Posed obkllopily plameny. Tětiva luku praskla, luk se vymrštil a zapříčil mezi žebříkem a zábradlím.

Po deseti minutách Eldar otevřel oči. Vstal. Na místo, na kterém předtím ležel, s praskotem dopadlo několik prken. Odpotácel se do bezpečné vzdálenosti a hleděl na žhnoucí kouli, připomínající na tenkých nohách tranzistor. Měl za to, že v jejím středu vidí schoulenou postavu, nebo alespoň to, co z ní zbývalo. Náhle předmět, který mohl být její hlavou, explodoval a jiskry se rozletly na všechny strany. Oheň se vrhl na větve okolních stromů.

Neměl tušení, kam utíká. Zakopl o koleje, narazil kolenem na šroub výčnívající z pražce. „Kurva,“ vykřikl. Musel se vrátit, ale širokým obloukem se vynul centru požáru. Opřel se o dřevěnou stodolu na okraji Jiříkova. Pokoušel se uspořádat své myšlenky a najít cigarety. Hleděl, jak se o pět set metrů dál na Šluknovském kopci hasičská auta navzájem pobízejí dlouhými rohy reflektorů. Beze spěchu dokouřil. Všechna očekávání byla tatam. Kromě jediného. Kráčel přes město a uvažoval nad jednotlivými formulacemi dopisu pro Annu.

Petr Štengl

Bylo to jako mor

talíře bulharská keramika
dost často ji doplňovala v zamčeném baru
láhev Pliský nebo Slunečního břehu
označená čárkou
abychom neupíjeli
stejně jsme upíjeli čárka nečárka
nebylo domácnosti kde bychom neupíjeli
všechno bylo zaneřáděné
bulharskou keramikou

Až dolů k potoku samá ostřice

kdo jiný kromě lesních víl
troufl by si bosý
a přece Bohouš Hermanů
boty neobul od jara do podzimu
a ostřici kosil
chodidla tvrdá jako kámen
večer co večer bohorodičku boží
na kolenou prosil
víly před ním prchalý
bály se jeho kosy

Po kině jsme vždycky zašli

do bufetu Koruna na párek
patřilo to k rituálu
stolky byly pro mě příliš vysoké
a tak jsem svůj párek ponížen
do sebe ládoval na odkládacím pultíku
mezi aktovkami, sítívkami
a všelijakým jiným mlčenlivým bratrstvem
pritom nahore se dozajista děly věci
při kterých dech se tajil
na moji hlavu se snášely drobky chleba
s drobky hovoru
těšil jsem se na to
až budu dospělý
a přerostu umakartovou desku
ale ani v nejmenším jsem nepočítal s tím
že bufet Koruna přestane existovat

Šoupali mě na pokoj

ke starýmu dědovi
špatně se mu vstávalo
špatně se mu žilo
mě bylo taky špatně
ale to dědovo:
mladej pane, vy jste tak hodnej
že mi posloužíte
já na ty sestra zvoním
ale ten zvonek preví asi nějak nefunguje
mě vždycky dokázalo zdvihnut z postele
zase tak moc mi toho nebylo
odnášel jsem placatou smaltovanou mísu
a vyměňoval jí za prázdnou
i když to byl humáč
jednou navečer byl děda dlouho zticha
a kolem něj šrumec
potom doktor zatáhl závěs a povídá:
Zejtra vás přeložíme k nějakém mladším
bylo mu blbý říct to „k živejm“
a já jen zíral na prázdnou židlí
s kruhovým otvorem a plechovou mísou
který se, a to jsem nevěděl,
říká gramofon
ramínko přenosky s sebou cukalo
a v reprobednách se ozývalo
pravidelné lupání

Josef Hrubý

Ve vratech

Zahrada střásala déšť
Levé oko sálo mokrý kaštan
Pravé červenou benzínovou pumpu
Pak masitá tma
A ty celý rozečtený
se starým světlem v klobouku
při uklízení ticha

Josef Hrubý

Jiřetice

Tráva čínsky maluje safír
Ve stínech sadu
se dochvěly sýkorky
Závaží na polní cestě:
žebříňák se žitem
Zlatý a horký
Vařené brambory
polena v kůlně
Hruška u zdi v poledne?
Kde je poledne?
Za tvými zády
vyhublý oleň
dočítá dopisy
Za dvorem: dva topoly
dva úzké plameny
také čtou

Daňové přiznání

Přátelská objetí
s odpočitatelnou stroprocentní
položkou
Využívané osoby plné nadějí
Schody nahoru a dolů
Pětadvacet procent spánku
A ještě k odpisu:
ranní holení
zlomená noha
doplatek na vydanou lyriku
strach z účtů
dvě půjčky jarní
čepice s neklidem
oblek zimní ledový
boty samochodky
balanc na laně
a počítáč plný svobody

Daniela Řeřichová

Lux in tenebris

Půlnoční nádraží je divadlem bez opony, reflektory nasvěcují promenádu platinových cikánek, které si pohrávají se zipem koženkové bundy, pod níž se napíná pravá levná kůže, šklebí se na matku kolébající batole v rožku čekárny, z automatu padá lepkavá náhražka vody, kachlíkovou chodbou se plouží přízraky nespěchající na žádný vlak, jsem platící divák a hledám svoje místo, uprostřed sousoší běd podpírající navzájem obolavělé hlavy, sednите si paní, tu sa změstnáte, uhybám před chrchlanci a přisouvám se k chlapci, který má bílou košili a čisté boty, pět hodin jsem čekal na stop, nemám peníze, němožu se dostat dom, zloději mi zobrať a mobil, jestli chcete doprovodím vás do baru, dám sú se mnú spokojné, má nedětsky dětské oči a útlé ruce, než se rozhodnu, že mu svěřím tašku, odvede ho trojice goril s nagelovanými vlasy, kurva, odplivne si chlap vedle, rozloží na kamennou lavici několik vrstev kartonu s nápisem Pentium, čo máte v tej kabeli?, oblečení na cestu, odpovím provinile, tuná mám všetko, nabídne mým očím obrovskou špinavou igelitku, ty svině schválně dělají příván, od bolesti ma hučí v hlave, Tono na tú samú nemoc umrel, bol to hajzl, vymotala se vedlejší postava z haldy novin, pakoval se s nima, halou běží okované boty, ty od vchodu jsou rychlejší a asi v právu, trochu kříku a trochu krve, nedaleko leží mrně uspávané drogami, párek ošuntělých milenců prorůstá zdí, mezinárodní rychlík vyplivl turisty s hotelovou rezervací, pasáci se slétají jak můry kolem žárovky, v kolejišti kelímek s nedopitou kávou, uvelebím se v plyšovém kupátku, nouzové světlo milosrdně ukrývá chuchvalce prachu, ticho a teplo, tenhle vlak jede do Štětína, musíte do posledního wagonu, je plný lidských zavazadel, počmáraná lož rozřezána nedočkavými noži, muži v poloze embrya vydechují prázdnou, už dávno nemají sny a cesta nemá cíl, krčím se v koutě okopávána botaskami, přepáčtě, vyuzeje se spáč a druhý zařve, že je tady bordel a kdo ještě otevře hubu, tomu ji rozbitje, ukončí zdvořilou konverzaci, muži se převalují z boku na bok a já přivolávám vůni listí rozechvělého výkřikem lásky, svírám kabelku, která jak trezor střeží tyčinku čokolády, sbírajte se, tu je moje místo, valí se dovnitř chlápek, pokorně uvolním půl metru čtverečního, vypakován je i muž v ponožkách, Ježíš taky neměl boty, rozvalí se veřelet a štouchně spolunocležníka, hele nejseš už sciplej?, strkám tašku uličkou a nahlížím za záclonky cel přeplněných masem, pani, tady si nevyberete, uklidňuje průvodčí, někam vlezte nebo vás omočí, zvonkohra flašek valících se v rytmu expresu, dveře záchodku zaklíněny rodinkou, výrostek mi nastaví nohu, ale není kam padnout, uniforma otevírá zšerělý kabinet, vousáč ve flanelové košili shodí usmoleno zavazadlo, jsem tu jako osmy den v týdnu, muž spí vsedě s otevřenými ústy, vyrážejí nesrozumitelné věty, dva hrají karty s podivnými obrázky, ten proti předstírá spánek a občas řekne kuš, to když slabodusný mladík vedle mne sáhne na přezku kabelky, chci dát najevo, že se nebojím a přistrčím tašku k chlapci, který otevře skoro bezubá ústa,

někdo se vzbudil a začne nadávat, jen tak ze zvyku, možná se modlí, možná vyhrožuje, další se motají z kabátů, sekají slova do úsečných vět, chlapci se zalíbil můj huňatý svetr, hrýká radostí, ten od karet řekne něco oplzlého a vousáč se směje kuš, kluk nemá ani zuby ani koule, zavírám oči, řehoní se na účet prostáčka, všecky su kurvy, vymastit a kopačky, všecky su sráči, páni nás dycky prodají, jen hrabou prachy, baba v koutě je nezajímá, stěžují si na ty své bývalé, na kolik děcek platíš, ptají se vousáče, zeptej se na kolik neplatíš, dívá se na mne, na sedum, z čeho mám platit?, vyhne kalhoty ke kolenům, nohy rozeřané vředy, další muž odhaluje lýtky, podkolenky plné malíčkých sáčků, to všetko kvůli tej čubke, i chlapec se chce obnažit, hlasitě smrkám a vousáč zařve, je tady smrad jako v teráriu, spustí okénko, uposlechnu výzvu a jdu středem, vylákním hlavu, vítř mi cuchá vlasy, brečím do té nekončné noci, muži mlčí, možná přece jen mají vzpomínky, do piči, zavritě už, zavrčí někdo bez zlosti, chlapec si opře hlavu o mé rameno, kňučí jak odložené psisko, nekonečná je cesta k rozbřesku.

Vladimír Moščenko

xxx

Štedrá jar. Tridsať rokov v sieti.
A v nej ona celkom dospelá,
Severní vtáci - tí z nej po pamäti,
Falošné zvuky retušujú dobiela.

Lilavá voda - o breh cinká spiežmi
Pod obliakmi i nad ploskáčami.
A čisi šepot: „Slúb, že neumrieš mi“
„Hej. No ostane to iba medzi nami.“

Anne Loran

Románik v mysli deväť rokov slied:
„Montparnas vtáčí“ a Luxemburské sady
A Séna - bez citátov je a bez nápovedy.
Listov niet ešte, púčkov nieto už.
Parížska jar bez priľahov nahadzuje rúž.
Na osamelých máva ako zhubbá strž.
Ktože je viný? Hej, viný aj ja som.
Románik deväť rokov špacíroval časom.
A čo ostalo? Deväť riadkov a zaschnutý tuš.

Z ruštiny přeložil Juraj Kalnický

na kapotách hrach

som len tieňom čo sa motá v predstavách
kým nespoznáš haváriu môjho sna
nepochopíš prečo kričím "zraz ma!"
a prečo zavadziam na križovatkách

bol som trňom v svetlách áut
skonšťatoval nepozemštan
v trojúlohe rezaného chodca
.ale je to na kapotu hádzať hrach

hotel Film

30 dosák môjho-tvojho nosa
20 až 40 minút úst
modré nohavice
modré mihalnice

vydýchni decht
lodičky nechaj na pulte
POĎ stadeto PREČ

v hotelovej izbe
rozdýchame srdeč-
Venice's for the lovers

vypustiť manžety
(leukoplast pre malého princa)

krúžiť okolo ruží túžiť žiť
pozalievať kvety šťavou z manžety
pozametať pred vlastným vrahom
slová v zárodku zabít leukoplastom

PC mouse golem

červené oko
noci za kompom
niečo píšem
ale je to klišé

vybral som šém
tej mrcine myšej

Zinakade

kolabs

rokový klub
poznáš podľa grcaníc

mám sto chutí na dotyk
tak tu šumím
visím nad kozami
medzi sobotou a inými

new music for fun
(ohol sa kuželom svetla)

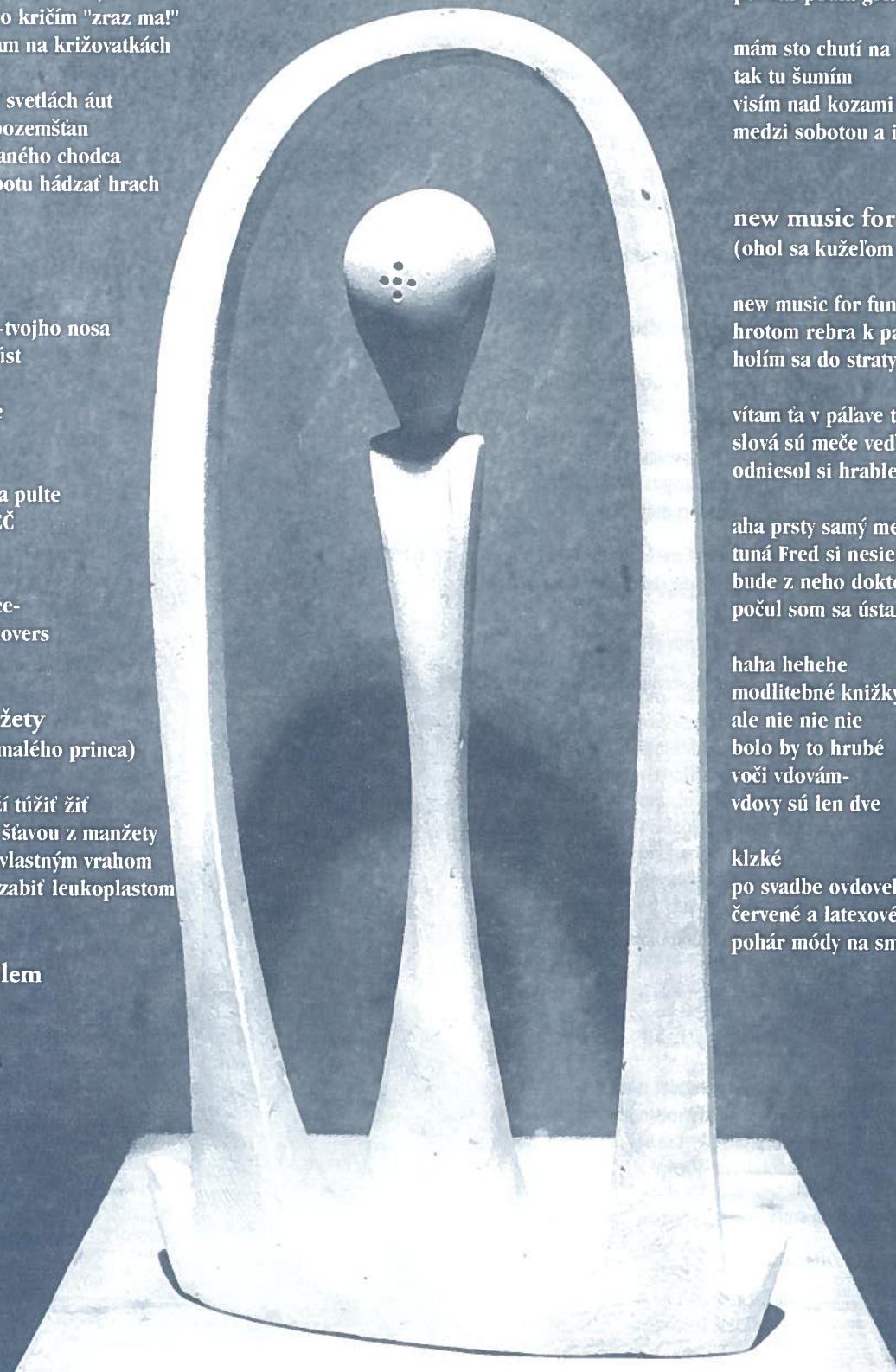
new music for fun-
hrotom rebra k parketám
holím sa do straty svetla:

vítam ťa v pálace tváre
slová sú meče ved' vieš-
odniesol si hrable preč?

aha prsty samý med-
tuná Fred si nesie vred
bude z neho doktor viet
počul som sa ústami mušle

haha hehehe
modlitebné knižky vkladné
ale nie nie nie
bolo by to hrubé
voči vdovám-
vdovy sú len dve

klzké
po svadbe ovdovelé
červené a latexové
pohár módy na smrtelnej

Theofil Halama

Hrdinové

(z cyklu Zapomenuté sny)

Bylo mi přes deset koncem druhé světové války
když jednoho rána zahlédl jsem posledního příslušníka
okupačních armád na území
staré Evropy

V civilu by to možná byl příjemný poštovní doručovatel
prodavač kol
nebo páter v nějaké pohorské farnosti kde žijí samí
staří lidé

Kráčel pomalu vedle neosedlané klisny která poněkud
kulhalala
Zaklepal na dveře a německy poprosil matku zda by mu
neuchystala pudink

Zabylo mi toho rytíře smutné postavy líto
Schrastil jsem tudíž z půdy tátovy cikánské housle
a vyskřípal na nich českou národní píseň

Voják odložil zbraň a pozorně naslouchal
zatímco z přilehlých kopců bylo slyšet chropťení kulometů
a sem tam se rozkaštal
šrapnel

Do těžkého ticha maminka postavila svůj lehce stravitelný
kuchařský výrobek

voják se přežehnal
snědl pudink
poděkoval
a odešel

Za deset minut poté do naší zahrady vtrhlo osvobozeneccké
vojsko
a než jsem stačil přeběhnout od okna k oknu
mého Dona Quijota do týla
na mezi odstřelil Rus

*

Jako na špatném divadle pomyslel jsem si
protože v pohádkách mají své místo jen výrazně kladné
a záporné charaktery

Málo jsem věděl
že život odhalí smrt

AŽ V PÁTÉ DIMENZI

Tomáš Janovic

Technika

Bez ovládania techniky
mailovania
sa nedá mailovať
ale bez ovladania techniky
milovania
môžeš milovať koľko chceš

Lepší

Dobehneme lepších
ked' ich dobehneme?

Stalin

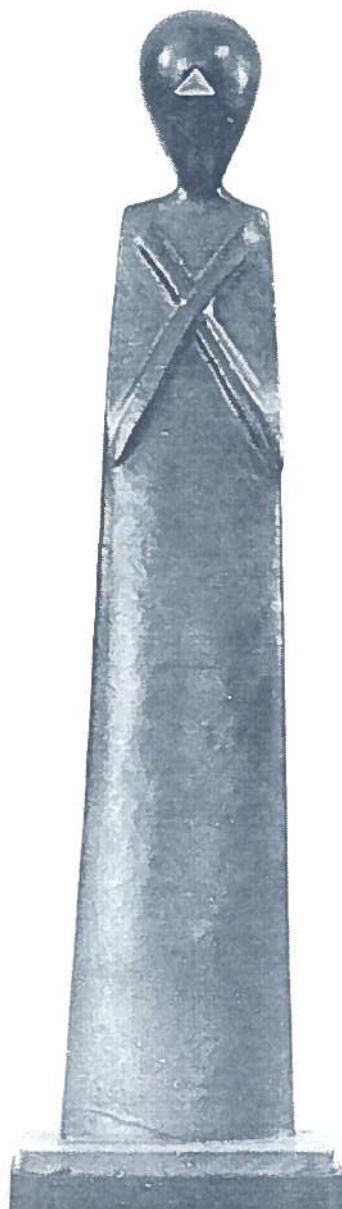
„Ja ťa zabijem“
povieme občas tomu
koho máme radi
Stalin to nepovedal nikomu

Ako sa cítiš

Cítiš sa o niečo lepšie
ked' sa druhý cíti
o niečo horšie
ale cítiš sa oveľa horšie
ked' sa druhý cíti
o niečo lepšie

Prežil

Z celej rodiny
prežil Osvienčim
iba on
a tak si raz doma
pustil plyn

O. P. Zier

* * *

Akoby od písacieho stola povieval
útržok papiera, poháňaný

len tichým údivom
nášho pohľadu, poletuje

ten mlynárik kapustnej hlavy ponad
žltozeleň pozbieraného

dňa, letom krídla
popísané tajným písmom...

Škola lietania

Z koruny stromu

tážko
havran vrhne

svoju čerň
do plytkého

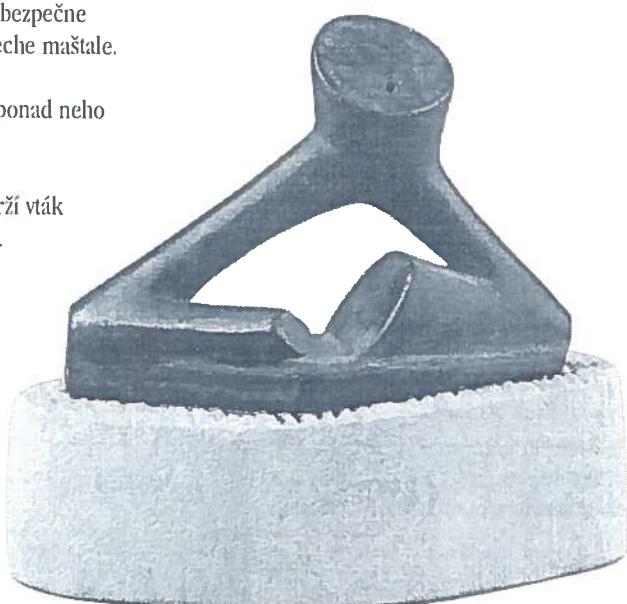
svetla.

Správa Očitého Svedka

List orecha nebezpečne
klže sa po streche maštale.

V protismere ponad neho
preletí a tým

zľahka ho zadrží vták
svojím tieňom.

Kre a stromy

sa objavujú
ako brehy a polia,
ponad ktoré stúpa
tvoj pohľad, keď
premyšľaš
o bezčasí

Nám darovaný ekonomický princíp?

Mat' k tomu najmenšiu príležitosť
a dosiahnuť čo najväčšiu
radosť zo života.

Liečebný úspech

Vyjsť
zo seba, úplne; so
zdvihnutými rukami.

Z němčiny preložil Marián Hatala

Radim Langer

Dopolední detail

Štípačka rachotí
v tichu po pěšině
k domu
rozrukou v suku
po pěstním klínku
růžoví ve špíně
umíneně pochvinka

Deštivec

CHCI PNÍT SE!
na zídce nasprejováno
žlutě líčené
chlístance kopčů
lijavce prskavé
trísla lesklá na holo
v odulém doplníku
kdesi u zipu

Vyšetření

Třpytný
čípek v dírce stříbrný
pírs na nose
lodžie podpaždí
vydlážděný dráždivec
veroničin erotogen
oranžový krevetový
ordinován gynekologem
přes noc
amputován pyjem zasvěcován
odpaněn
zavoněl chlórem ranní
koberec plný ampulí

12:30 přízemí

Z kyblů blitky
z jarových vod
se srůsty pěn
z bytovky před domem
vyvrbený přízemní
podschodíšťový šerosvit
nahrbeni
příšeří s rukou pod
podbříškem záškub
naposled štěvák

Pavol Janík

Bud' vôňa tvoja

Kvílivé serpentíny
hlasu z mešity
nás zvolávajú
na posledný karneval
svetových revolúcii.

Karibská kríza
nabitá sambou,
zabitá Rambom
pokračuje v nás
počas šialených nocí,
ked' v nás vybuchujú granáty
plné horúčkovitého blúznenia.

To sú tie
zbabrané zbrane,
to je tá modlitba pre dievča,
ktorého nohy hypnotizovali
Leoneľa Rugamu.

Pošepty modlime sa:
Od Che máš
znamenie na nebesiach,
povedz nemô
svoje meno,
príď z kráľovstva korálok.

Bud' vôňa tvoja
ako v nebi, tak i na zemi,
rozprestieraj sa
nad hladinami oceánov.

Chlieb svojho nelumotného tela
daj nám dnes.
Nech sa leje lieh –
hriech náš každodenný.

Opusť nám naše viechy,
ako my opúšťame viechy
našich vínnikov.

Uved' nás do najsladšieho pokušenia,
bav nás,
zbav nás zábran,
zbraniam strieľať zabráni.

Radšej bav dav.
Poteš nás, niektoj na poprsí.
Vyhraj svoje boje.

Iba roje
dávno zabudnutých mŕtvyh
bzučia v povetri.

A hlavne
nech mlčia hlavne.

Diera v hlave
ticho rozpráva
svoj zastrený príbeh.

V mene otca i syna
i ducha svätého.

Enter.

Mäsiar lásky

(Štefanovi Moravčíkovi)

Na nočnej oblohe
visí
o
b
e
s
e
n
ý
krvavý
mäsiar
lásky.

Rozkvitnutý mäsiar,
nešťastne zamilovaný.

Z hlavy mu trčí vlčí mak
a v nej mu vrčí vlčí hlas.
V duši mu tancujú
čerti a červy.

Ešte vždy mu stojí
za to
v
i
s
i
e
ť
na nebi.

Tak ako pravda oči kole,
on húževnato
kole rohami
medzi nohami.

Vôkol zeme
krúži jeho mliečne semä.

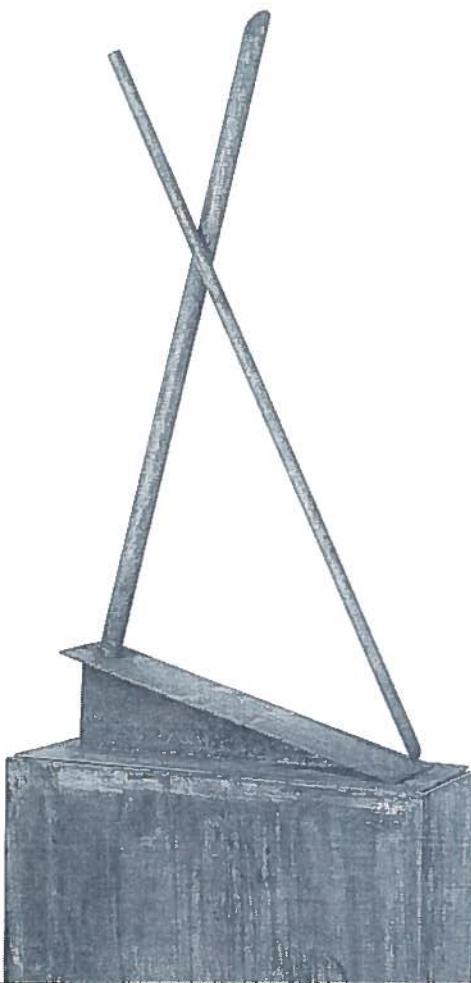
Vypúlenými očami pozoruje
pod hompálajúcimi sa nohami
kraj raja,
raj kraja.

Neúnavný mäsiar lásky
aj po smrti sa
rozkrája.

Vytrvalý mäsiar lásky
ďalej jemne vraždí v raždi,
v zhárajúcom daždi
miznú jeho stopy
navždy.

Urputný mäsiar lásky.

Všade dobre, doma máj.

Hudymac

**SAIGON 31.8. 2001 - 1.9. 2001
k udalosti (pre fotografiu)**

vlnia sa autá
v rúrkach zlepenných
letných križovatiek

(poluľad
cez zarosené sklo
okno oka:)

odtrhnem hlavu
od jej hlavy od rúrok dymiacich
vlásočníc zoberiem jej pulzujúce
jej tlejúce si vezmem

a mokrou
dlaňou uhnnetnem svoj pohľad
cez jej priesvitné rúrky vlasov

(v premenlivom svetle
jej hlinené čelo zrastené s mojim spánkom)

prostredníci

tie hodiny ale krásne bijú
nikto tu nespí
lahni si
ulita
pristane ti to
a
mesačný vosk
steká z vane
podľme
potme

Vít Kremlička

Veselé cestování

Brácha se tuhle zhlil a začal vymýšlet zeměpis.

První bylo Marja Fagod. Na jeho březích stávaly naše stany a v marjafagodských vlnách jsme po tisícovkách lovili chutné kytovce. Většinu roku zmítaly vlnami bouře, respektive obráceně a obloha byla purpurově zakalená.

Tamotud jsme tálali k Marja Božě. Tam bylo líp! Pořáde jsme se klaněli a večer klidně spinkali. Vyučili jsme se tam truhlařině, a potom jsme táhnuli dál.

Došli jsme potom k Marja Jozev. Rozdělili jsme se tam na jouzy, bajzy, gejzy a ostatní, címž nastalo společenské rozvrstvení, a když jsme všechno spotřebovali, musili jsme odtamtad fořtem jít.

Došli jsme až k Horám Práce. Ale někdo tam žil. Později jsme se mu raději vyhýbali, protože měl spousty věcí rozpracováno a bylo na pováženou se mu i jenom připlétat do díla. Mimoděk jsme ale získali šanony, pantofle, kávu a tabák.

Šli jsme potom přes Pláň Otročina, zároveň nás bylo mnoho i malounko a o té cestě vyprávět není v mojich silách, nebo bysem zešlel žalem lruť, jak se zhusta stávalo mnohým.

Jistě pro moji Paní se mi zdávalo i o Moři Vína, ze kterého měli děsu spousty dábli.

Anžto nás již tehdy znala, podvolil jsem se Jí, určitě z příčiny poezie - ostatně jsem s Ní spával i bděl častěji, než Její císařský manžel, ač je to k nevíře. A panství smrti pomine, jak pravil Dylan Thomas, velšský bard.

Co, já že snad pláču? On totiž byl ten César neskutečný trulant, svojí ženě zakazoval víno a cigára! Čím zacházel, tím sešel, a jistě jej tyž úděl čeká vždy.

Šimon Šafránek

**The problem is I love her. I do. Believe me.
Or not. But I do love her. In CZ.**

Šíchni z nás měli nějaký holky. Ale holky na akci nepatřej. Když jde o takhle dlouhou akci teda. Jeden se pak vyhne spoustě problémů.

Jenomže se mnou je tu pak jeden navíc. Problém. Já Evu miluju.

Má vlasy jak vosk. Má rty jak Monica Bellucci. Vlastně, kvůli tomu jsem si jí všim. Kvůli těm rtům. Barokní lodě. Svrchu.

Na moři. Kulatý rty. Malá hubená holka. Eva.

Sotva shasnu, nastavuje mi zadek. Použiju ho. Odvalím se. Venku přejede auto. Svítí nám do oken.

Ona se mě drží. Jsem ráhno. Ona je vítr. Jsem lano. Ona trosečník. Jsem plavčík s dalekohledem upřeným do dálky. Ona je výkřik ZEMĚ. Ona je oheň, kterej já cejtím, ona je oheň, kterej jedinej cejtím. Oheň, na kterým se sice sám smažím, ale taky oheň, kterej jedinej mi dává žít.

Podivejte, jenom chci říct, že na Evu se mi stačí podívat a vím, kde je mé místo, vím, kde jsem Světu užitečnej.

Už rok. Jo, můžeš tomu říkat zimní lásku, já se neurazím. Druhýho ledna jsme se v mraze chrpovýho soumraku drželi za ruce už jeden celej rok.

A ne, že bych se za tu dobu nepodíval na jinou. Ne. A ne, že bych nemasturboval, kdy to jen šlo. A ne, že bych nestrávil nocí s tajemnou kámoškou.

Tenhou model, to je ti takovej úlet, to bys nevěřila, cejtím se jak král.

Jo, kamaráde, já to mam jak vlny, jak vlny a stehna se mi chvějou.

Ale nikdy jsem jí nezradil, aby bylo jasné.

Nikdy jsem žádný holce nesáhl na pupík anebo mezi nohy.

Nevím, jestli je to znak nějaký čistoty, nebo tak. Nějak nebylo proč. Jí miluju.

Dneska mi můj domov říká IDIOTE.

Odjela na hory. S kámošem. Tři dny je to. Desátýho ledna, jestli to chcete vědět přesně. Každý ráno jí mam na dráť.

Přijed' za mnou. Lásko.

Kdy už tu budeš?

A víte, kdy jsem dostal na prdel? Když jsem se do ní zamílovával. Měsíc jsem chodil po ulicích a s nikým nemluvil. Ani se na mně nekoukla. Moh jsem jí nosit lístky na cokoli a zařizovat odvozy na jakýkoli akce, ale vždycky jsme se potkali až tam. Krátké, břitce. Komety, co do sebe narážej. Končil jsem na prach někde v rohu. Ve sklepě. Hlavou napřed. Pak jsem si jí jednou nevšímal (přijela kámoška z Budějek) a přišla sama.

A pak se zeptala: kdy ses narodil?

A já řek 23.10.

A ona: já taky.

Já pokrčil ramenama. Jí to vzalo. A tím se to zlomilo.

Ted' se brodím pokojem. Betonová podlaha. Tenkej koberec. Okrové. Bedny s kazetami. Bedny s knihama. Bedny od banánu a bedny od pomerančů plný vzpomínek + myšlenek. Cizich. Tři jakko-starý židle. Dřevo. Lesklý nohy. Sedadlo potažený jako-kůží. Lesklou. Hnědou. Klenutý opěradlo ve tvaru jazyka. Jedna z těch židlí je překocená. Opírá se o zed'. O dlouhou stěnu od dveří k oknu. Po stehně jí teče čírek. Bílej. Ilustej (teče pomalu). Lepidlo.

Zlomila se, když jsem myl okna. Maloval jsem. V půlce se mi zlomil mop. Totiž násada. Použil jsem násadu od mopu a narval jí do válečku. Ale než jsem přišel na to, že bych to takhle vůbec mohl udělat, musel jsem taky přijít na to, jak sám váleček zasadit do bodce, kterej trčí z toho madla jak nějaké nasrané pták. Zarazit. Po prdel. A pak, když se ta tyč zlomila, byla to zas jen o kapku menší dřína, než předtím, než jsem jí vůbec objevil.

Ted' už poklázm. Pračka hučí. Úplně ú mentálsejch myšlenek. Větráky počítace hvízdají. B-moll. Voda jiskřivě zurčí do vany. A telefon sebou hází jak ryba na suchu.

Polibek polibek polibek.

Je tu tolik známejch!

Čekáme jenom na tebe. Ach kotě.

Většinu známejch jsme měli společnejch. Ale i tak Eva měla pář svezch a já taky. I když jich najednou ubejvalo jak sněhu na jaře. Ona se jím, těm mejm, nikdy nebránila. Ale já se bránil jejím. Nejsem dvakrát vysazenej na nějaký extra hovory.

A chystal jsem se pryč. Na tejden. Se svým systémem. Já, Tom, David, Petr. Minulou zimu jsme dali do kupy prachy. Předtím jsme o tom rok žvanili. Rok. Je těžký dát pryc prachy, když máš holku. Holka chce na koncert. Na hory. A s tebou. Moje holka ale byla systémová holka. Ona mi ty prachy dala. Půjčila. Padesát litrů. Měli jsme tentokrát pochystanejch pář akcí po Evropě. První takovej delší pojezd mimo rodinou hroudou, abych tak řek. A já měl točit film. O nás. Budem o sobě mít film. Budem ho pouštět, až se vrátíme.

Naposled zkousím kameru. Prstama přejedu po krabici s kaze-tama. Je jich dost. Doufám. Šest.

Cink cink.

Čekala jsem celý odpoledne na nádraží. Kdy přijedeš?

Kotě, pátral jsem po pokoji, o co se opřít já to asi nestihnu.

Proč? Kdy máte to turné?

Neríkej tomu turné, kotě. Turné dělaj kapely, djové, komerční sračky. My jsme systém. My máme prostě pář akcí.

A kdy jedete na ty akce?

Zejtra večer. Já myslela, že hrajete až v pátek. Jo, jenže ve Vídni. Víš jak je to daleko? Chcem jet na noc.

Takže to fakt nepřijedeš?

Dívá jsem se z okna. Ke břehu chodníku právě doplul soused a vyhrnul tam vánocní stromek. Ještě z něj vlály barevný chaluhý celofánových fanglů. Klapot podpatků krabích lidiček sísil. Kostel na náměstí připomněl svůj smutek. Pouliční lampy se rozkrály na celý kolo. Do pokoje se mi tak vkrad falešnej měsíc. V přízemí se smrkálo hodně brzo. To vám teda povím, to není jako u rodičů ve třetím patře v činžáku na Vinohradech.

Tady se smrkne ještě v poločase, abych tak řek. Ostatně to přízemí mi občas vytýká.

Já bych chtěla balkón, já jsem půdní typ.

Řekněte mi - kdo ne? Jenže jsme chtěli bydlet spolu a já momentálně nemám prachy a zřejmě ani mít nebudu.

Ty vážně nepřijedeš?

Jako kdyby jí zaskočilo.

No ne.

Stojí dost sil říct jednoduchý NE.

Ale já nestihnu zejtra dojet!

Dyt' to nevadí. Dyt' si tam chtěla bejt. Tak tam si.

Ale já tě chci vidět. Chci tě vidět. To přece nejde, abys takhle vodjel. Jen tak.

Vytratil jsme se z dohledu ulice. Ruka mi sklouzla ke kalhotám. Dovnitř. Do kalhot.

Ale kotě.. Sakra..

Slyšel jsem, jak natahuje. Někde v Krkonoších, sama v kuchyni, to jsou ty baráky, jak je v přízemí jenom kuchyně a pokoje jsou nahoré, tak v té kuchyni ona sedí a třeba vaří, vaří si polívku z pytlíku, když se vrátila z toho nádraží a stahuje prstíky na nohou, jsou vlnhky a studený a ruce jí pookřívaj a mráz se sápe zpoza prstů a voda se

vaří hodně pomalu, nahřívá se nad radiátorem a skenuje podlahu, taky se stnívá, radiátor netopí.

Anebo aspoň netopí tak, jak by ona předpokládala, že topit bude, protože je přece kurva zima, tak jakto že se tu do píci netopí.

A ty mě nechceš vidět? Ty na mě seres.

Polívka má dvě porce, ona neví co s tím, stojí nad vařícím se kotlíkem, teď kolik toho tam hodit, rozhodne se pro půlkou, odměří ji a sype dovnitř.

Kotě každej den tě chci vidět, ale my fakt jedem už zejtra večer.

Tys to ale věděl, že tak pojedete, a proč jsi nepřijel? Úplně na mě seres.

Ale neseru. Měl jsem tady práci. A přijedem za tejden. Za tejden jsme zase spolu. Kotě! Vezmu tě na čokoládu naproti. Pudem na Bonda. To zrovna bude mít premiéru.

Bude to den po premiéře. Úplně na mě seres. Úplně.

A odleje si na talíř a sedí před talířem, ze kterého se kouří, ve ztichlé chatě, za tiše umírajícího dne a nemá komu říct, jak jí ta polívka chutná.

Ale neseru. Pracuju. Pracuju, abysme mohli v létě do Španělska, jak jsi chtěla.

Bejby, ale já bych chtěla, abys přijel sem. Čekáme tu na tebe. Jirká, Dana, Miloš a jeho holka. Přece si můžeš dát na den pauzu.

Hm. Koťátko vře je neznám. Chtěl bych bejt jenom s tebou, když už.

Tak přijed', budem spolu!

Ale vře nebudem JENOM spolu, že tam budou ty další. Sama to vře. Nejde to. Je mi to nepříjemný. Nestíhám.

A včera si nestíhal a převčírem taky ne, co? A ani si mi nezavolal a já tu na tebe čekám na zastávce jak idiot a ty ani nenapíšeš.

Ale co mám napsat, kotě.

Si kretén. Ale kotě A kdybych to stíhla, vzal bys mě s sebou?

Kotě to nejde.

Na Czechtekk jsme jeli taky všichni!

Ale tohle není Czechtekk, chápeš?

Asi jako myslíš, že nevím, o čem to je, o co de? O Tomovi, a tak? (Tom chodil s Marií, ale měli to, řekněme, hodně volný. Na obě strany.)

Ale kotě, já tě miluju.

Tak přijed'!

Zavěsila.

Udělal jsem dva kroky ke kompu. Pročesal jsem archivy. Rychle jsem se udelal na nějaký podivný nedospělý kurvě. Spíhal jsem Evě, že první holka z turné bude moje gruppie a na to jsem si nalil panáka vodky, slina nějaký minulý akce a chvíli jsem skládal hudbu, klížily se mi oči, smazal jsem tu rozdělanou práci a šel spát.

Ted' už třetí za sebou. A dalších sedum bude následovat. Tyhleto nece bez ní.

Koukáš do stropu. Požůzláš si ptáka. Čím dál plnější. Nadřenější. Ach jo. nejhorský je, že to nikdy nezastavíš. Tu přehradu zacpi jak nejlíp dokážeš, ale stejně to teče. Myslím na ní. Na její zadek. Na ten zadek! Na její škleby. Chapadla. Horkej vosk jejích vlasů. Rty Moniky Bellucci. Plný vrásek. Stárnou.

Stárnou beze mě.

Spal jsem do jedný. Jako vždycky. Jako vždycky od té doby, co jsem neměl žádnou práci.

A ten den nemělo cenu cokoli dělat. Docucal jsem zbejavající chlast a pak jsem zabalil pář triček a celý to vybavení, který jsem už jednou sbalil včera a propil jsem se další půlhodinou. Znova jsem zkontoval bágí. Hlavě abych něco nezapomněl.

Nic mě nenapadlo.

Pak přijeli. Karosa plná až ke střeše. Měl jsem tam svý místo, dvě sedadla vzadu, oproti prostředním dveřím.

Tentokrát tam byly bedny s pivem.

Sedíš dneska jinde vole.

Ale blbost vole, sedím tam, co dycky, Tome.

Hele už jsme to jednou naložili, ani ses nevokázal, no jo vole, jak to že ses neukázal, co? Takže si sedni jinam, rovnou pojedem.

Mý místo je dycky mý místo.

A nechtěl bys už točit?

No jo, měli bysme natočit vodjezd vole!

Hele jdu přenýst ty bedny chlapi, ok?

Ser na to!

Jedem.

Přes ty kecy jsem ten bar vystěhoval přes uličku a sed si na svý. Vyjížděli jsme z města a já v žaludku cejtil háček, rybářskej háček, kterej držel někdo tady, někdo v tomhle městě, a jak jsme jeli, tak on to nebyl, kdo by povoloval. Já to taky nebyl, ale mý maso jo. Ten hák se dral mým masem a mý rozpráraný tělo bylo jediný, s čím jsem odjel.

Díval jsem se na partu a divil se, jestli maj taky roztrhaný těla, nebo jestli jsou v cajku.

Přes co jedem? Asi Znojmo ne?

Jasný, hlavně tam nezapomeň zastavit v duty-free, vole.

Hele a kolik jste vzali bomb, Tome?, rozhlížel jsem se za sebe.

Deset. Zrovna za tebou. Za kolik to budem stáčet?

Asi jako jak jsme byli v tom Německu, ne? (Jeli jsme v létě na neměckej teknival, tři dny u Drážďan, pak nás vyhnali poldové) Dvě eura za balón.

Tom řídil a měl kšiltovku do čela. Měl maskáče a tenisky a vyšisovaný triko. Hrál tvrděj přesnej tekk, myslím, že šlapal hodně do Francie. Petr seděl vedle něj. Petr hrál spíš anglickej jungle.

Víte, nevím, jestli tomuhle rozumíte, těmhle výrazům, tak jestli jo, tenhle odstavec přeskočte. Jestli ale ne (= nerozumíte), jako že já taky třeba nevím, jaký je rozdíl mezi fusion a nu-jazzem (i když mě snad vomlovává, že mi je 20, a že se to třeba naučím poznávat, esí nám tyhle akcíčky klapnou a budem hrát často dál), tak si zkuste prosurfovat tuhle adresu www.freetekno.org. Esi ste líny, tak teknico je založený na basech a čistejch nelámanejch beatech ve vysokých frekvencích, třeba jako kdybyste se octli uprostřed stáda utíkajících slonů, nebo v nákladním vlaku. Jungle je vo džungli. Čili mnohem větší hloubka tónů a variabilnost rytmů a vůbec, to je jak jet na lyžích lesem a vylejbat se stromům a kládám a zmrzlejm lyžařům. Tolik teda exkurs mezi 23 kulturou. Teď vám teda musím povědět tajemství. Malý tajemství, který jsem neřekl nikomu ze systé-

mu. Malinkatý tajemství, který jsem jednou nastínil Evě, hehe to je dobré fór, smála se. Já nevím, co znamená 23 kultura. Jenom vím, že si tak jako říkáme, co to ale ve skutečnosti představuje, to mi zustává utajený.

Petr zkoumal mapu. Petr měl maskáče a tenisky a vyšisovaný triko. David ležel o pár řad za nima. Neviděl jsem na něj. Ani z těch prvních dvou jsem toho moc neviděl - jenom hríbečky jejich hlav. David čet komiks, Hledám tam inspiraci, chodily mu až z Ameriky. Nosił maskáče, tenisky a vyšisovaný triko. Navrhoval nám letáky.

Jak to vidíte s kundama, co?

No jo vole, to teda jsem rád, že jsem vypad vod tý svý.

Vod kery?

Vod Macky.

S ní eště si, jo?

No. Teď jsme se brutálně chytli čeče, to ti bylo.

Ticho. Lízali jsme dálnici. Zleva nás můj kde kdo. My zprava nemíjeli skoro nikoho. Krajina se měnila jak ve čtyřhodinovém filmu.

Furt ty samý patníky.

Co bylo? Ozval jsem se.

No tak, no. Ona je vole homofobní.

Cože?

Nemá ráda lidi. To vole, že vůbec jedu s vám, to je zázrak. To jí dycky musim přesvědčovat dva tři dny, aby to pochopila, že jde vo mojí existenci.

Třeba nemá ráda, že fetuješ.

Né, je to horší. Si myslí, že jí patřím.

No jo Dejve. Tak se s ní rozejdí vole.

To neuděláš. Nechci bejt sám.

Ale dýť spolu stejně nebydlíte, ne?

Eště to tak!

Měli jsme v plánu Vídeň, Lublaň, Grenoble a snad i severní Itálii. To bylo klíčový. Mezi Lublaní a Grenoblem je moc velicej flák cesty. Moc benzínu. Jenže právě Itálie nebyla jistá. Víte, nejsme žádná rocknrollová parta. Nemáme nic jistýho a na nic si nehrájem.

Jak to s nima vypadá, s talošema?

Mělo by to bejt v úterý.

Myslíte, že v úterý někdo příde?

Psali teknival, tak snad ví, co dělaj, ne?

Jsem čet, že bude něco příští pátek v Římě. Bysme molli vidět, jak to bude a dýšťat tam z toho severu přeject dolů, za sluncem.

Hele s touhle károu bych nikam moc nepřejížděl. Budem rádi, když uděláme to Miláně.

Takže je to v Miláně?

Tam někde. Kdo ví.

K hranicím jsme dopluli kolem půlnoci. Řekli jsme, že jedem hrát. Ukázali jsme papír. Udělali jsme si doma talkovej fax. Doma jsem ho vytisk. Od Evy z práce jsem ho poslal Tomovi do servisu. Tom dělal s autákama. Prsty věčně od oleje. Eva makala v reklamce. Občas na mě mluvila napítl anglicky. Vaří se mi z toho krev. Já nemakal nikde.

Celňas vzl papír a koukal na něj. Vytáhl brejle. Čet to ještě jed-

nou. Hm. Papíry vod auta.

Zatím přišel druhý. Se psem. S prvním si vyměnili pohrdlivej úšklebek. Druhý obhlíd auto. Pes prošmejdil kufr. Celník vlezl dovnitř. Obhlíd prostor. Na podlaze se válelo hejno zmačkanejch plechovek. Neodpustil si, aby do jedný nekop. Vzadu jsme měli srovnaný bedny. Repráky. Gramce a bedny. V bednách byly bomby. Stačil mu pohled na konstrukce.

My stáli dole. Nalehko. V kruhu. Kradmý pohledy. Nervózní úsměvy. Třás jsem se zimou. Pes taky.

Vrátili nám papíry.

Odjeli jsme nakoupit. Každej dvě flašky.

V Rakousku byla překvapivě - stejná zima, jako u nás.

Ve dvě ráno jsme zastavili na osamělý pumpě a šli spát.

Probudil jsem se zimou. Rozmrzele jsem nahmatal telefona a podíval se na hodiny - pět! Zamnul jsem dlaněma. Roztíral jsem si nohy a ruce. Na pár minut to pomohlo. Ale dostal jsem hlad. Čím víc jsem toužil usnout, tím větší ten hlad byl. Proklínal jsem svý tělo za to, že ten hlad je psychickej problém, ale my tělo se nedalo zastrašit. Přešlo do útoku. Začlo se mi chutit chcát.

Překročil jsem Petrovy dlouhé nohy a vyskočil na parkoviště. Opřel se do mě zimní dech. Se šklebem ve tváři jsem mrzutě došel k pumpě.

Záchod ze zadu. Tekla jenom studená, ale umyl jsem se tam. Oklepal jsem ruce a utřel si je do svetu. Obešel jsem podnik a všešel hlavním vchodem. Protì němu postavili pult do podkovy. Za ním tloukla špačky pěkná holka v červeném kostýmku. Měla tam príma kamarádku, dotejkací obrazovku. Z té jejich konverzace jsem málem ohluch. Nalevo ve frontě odměreně čekaly regály s jídlem, se zmrzlinou, s chlastem, s porno časákkama, s motoristickejma časákkama a se zejtřejším novinama (měl jsem v úmyslu ještě spát a tak jsem tu návštěvu zahrnoval do včerejška).

Napravo ode mě blikal automat. Naporoučel jsem si dvojitý prezzo s dvěma cukrami a z příhrádky vzl dvě mlíka. Automat mi pořídil dobrou chut' a já jsem se skrčil, abych viděl, jestli už je kafe hotový. Okýnko se rozsvítilo a já se těšil, jak si to hřejivý pití krásně užiju.

Vyšel jsem ven. Mrzlo. V nose se mi dělala rýma. Vtál jsem ji a upil kafe. Pomalu jsem se vracel k naší postříkaný karose. Kop jsem do zadní pneumatiky, asi jako žokej plácá koně po zadku. Podíval jsem se na východ. Slunce stálo nízko a svítilo bledě. Z krajiny dýmal noční opar. Jemná bílá mlha. Parta spala v autě za ojíněnejma oknami, já stál na parkovišti, úplně sám, vprostřed zimy a mlhy a cejtil jsem se skvěle. Kafe bylo horký, bylo sladký a teplý a všichni okolo teprve museli vstát, museli teprv projít všecky ty mušky, zatímco já moh volně myslet. Měl jsem ohromnej náškok. Budou se válet ze strany na stranu. Budou se převalovat. Budou si mnout oči. Mumlat. Prdět. Škrábat se ve vlasech. Budou uškat do posledních teplejch a temnejch škvír svejch dek. Budou zdrhat před hodinama. Budou si zapcpávat uši voskem před sirénama budíků. Před torpédama rádi. Matně hrábnou tam, kde ještě před momentem dřímal zadek jejich starý. Matně. Marně. Prázdně.

(Pokračování příště)

Mám rád, když život dopíše věci za mě.

JOSEF HOLCMAN, první zleva,

jednapadesátilétý rodák ze Skoronic na Kyjovsku o sobě tvrdí, že se nepovažuje za spisovatele, ale spíše za vesničana a soudce. V roce 2001 vydal knihu *Týden co týden*, ve které vzdal hold své rodné vesnici Skoronicím, loni knihu *O slivovici*, letos mu vyjdou *Sváry*, v nichž vypráví příběhy soudce okresního soudu ve Zlíně. Navazuje tak na práci otce, který po sobě zanechal úctyhodné dílo. O Skoronicích napsal *Dějiny hasičů*, *Dějiny domů*, *Dějiny kostela*, *hřbitova* a *křížů*, Paměti občanů i dějiny několika rodů.

Na čem teď děláš? Chystáš něco k vydání?

Připravuji knihu *Sváry*, která by měla vyjít do čtrnácti dní. Moc se mi líbí termín Bohumila Hrabala, který o sobě říká, že je zapisovatel. Já si už dvacet let zapisuji hrůzy a šílenosti, se kterými se dříve jako notář, teď jakou soudce setkávám. Tím, že si tyto věci zaznamenám, se mi současně daří je přežít a dokonce z toho něco vytvořit. Snad tragikomedii. Za vším bahnem jsem se vždycky snažil vidět Chaplina s jeho komickými pohyby a smutnýma očima. Profesor češtiny František Bobák, který mi dělá korektury, o knize řekl, že se čte jako napínávý román, při kterém si každý musí říkat, že se ten soudce zákonitě zbláznil, nebo spáchá sebevraždu. Doufám, že se nestane ani jedno.

Samé špatné konce. A co smíření v soudní síni?

Tomu, kdo má zájem, se vždycky snažím pomoci. Jednou jsem rozváděl manžele, kteří si opravdu nakonec podali ruky a paní se v soudní síni rozštíkala. Měl jsem pocit jako bych je znova sezdával, připadal jsem si jako kněz. Ale za týden tam byli znova. To jsem si chtěl poplakat zase já.

Podle tobě, co říkáš, půjde především o vyprávění příběhů...

Žívě si vzpomínám na první dopis, který jsem jako soudce dostal na stůl. Nějaký exhibicionista si stěžoval, že se mu dva roky neschtěl postavit úd. Manželka mu říkala, že už s ním nevydrží, a tak začal chodit k doktorovi. Doktor mu řekl, že už je na to starý. A ten

nešťastný exhibicionista si v dopise naříkal, že teď, když se mu úd konečně postavil, je souzený za onanování na veřejnosti.

V té době jsem jako kluk z dědiny neměl potuchy o žádných úchylkách a myslel si, že co se řekne v rodině, má tam i zůstat. A na jednou před soudem na sebe manželé žalovali. Ani ne tak na toho druhého, jako každý sám na sebe. Po čase jsem pochopil, že se tímto zužitkovatím očištěl. Navíc si myslí, že když se vyzpovídají anonymnímu úředníkovi na soudě, zvýší tím svoji reputaci. Ale já jsem si na to vytvořil vlastní názor, ať mi to titu lidé prominou, zapsal jsem si to.

A taky jsem si k těmto příběhům dal motto: Jakákoliv podobnost s existujícími osobami je čistě náhodná. Kdyby se však někdo poznal, dobře mu tak. Nakonec ale druhou větu asi výškrtu, protože bych se nechtěl dotknout obětí. Každý trestný čin má totiž nejen pachatele, ale i oběť.

Zapisuješ si příběhy a pak je kombinuješ? Do jaké míry je to fabulace?

Bez toho, aby člověk nevymýšlel, nefabuloval, nelze psát. A já to mám navíc stížené v rodné dědině Skoronicích tím, že si tam chlapci ode mne něco přečtou a řeknou, že to tak nebylo, nebo, že „Jožka už zasej kecák“. Odpovídám jim ať si napíší svoji knížku. Na druhou stranu je to ale výborná zpětná vazba, která je pro psaní velmi důležitá.

V knize O slivovici jsem popisoval příběh, jak mí dva kamarádi přivezli tetičce do baráku erteple. Dobře věděla, že její syn, který dělal živočicháře, hodně pije a občas do lahve nalije vodu místo kofalky. A když zemáky složili, pozvala je na štamprlu. Řidič si nedal, ale závozník Lada se nechal pozvat. Vyprávěl mi, jak tetička vytáhla z lednice vychlazenou slivovici, v láhvích byly asi čtyři deci, jak se těšil na ten vnitřní třesk, jak to do sebe kopnul a najednou - ha, voda! V té chvíli mu blesklo hlavou: Mám dělat této mamince našeho živočicháře bolest? Nemám, odpověděl si hned a zařval: „Ta píše!“ A tetička měla takovou radost, že Lada musel dopít celou flašku.

Tak tohle jsem napsal do své knihy a pak jsem Ladu potkal a on mi povídá: „Tys to nenapsal celé. Řidič vedle mě celou dobu stál a tahal mě za ruku se slovy - Neblbni, ty to piješ jak vodu.“

Mám rád, když život dopřeje ty věci za mě. V tu chvíli všichni, že knížky lidé čtou a psaní má smysl.

Kromě toho, že jsi soudce a píšeš knihy, máš ještě spoustu dalších aktivit. Jsi redaktor časopisu Zvuk, folklorista, vinař, trénuješ běčko zlínských fotbalistů. Jak to všechno stiháš?

Prostě to stíhám. Říká se, že nejde sedět jednou prdelí na dvou židlích, tak nevím, do jaké míry tyto věci dělám pořádně. Mám ale práci, která mě baví. Po ní si zajdu na trénink, kde se snažím naslouchat dvacetiletým klukům. Pak dojdu domů a klepu do počítače. O víkendu jsem jeden den s fotbalistama, druhý jedu do Skoronic. Tam se snažím být vinařem.

Co tě z tobou nejvíce baví?

Psaní mě nebaví vůbec. Je to jako bych lezl kanálem. Navíc jede o bolestnou záležitost. Ale proč je bolest a hrůza pro lidi tak přitažlivá? Jednou jsem šel ze soudu a na konferenčním stole na chodbě spala nejaká žena. Úřednice, která šla kolem, ji vzbudila klápáním

svých podpatků. Paní se probrala a zařvala: „Kurva, to si nemožeš obut pořádný boty, tady se ani vyspat nedá.“ Tak jsme ji s justiční stráží vydali ven. V té chvíli nedaleko v parku seděli bezdomovci a pilí okenu. Zavolali na mě, ať si jdu taky dát. Ze zvědavosti jsem šel. Ale jen abych věděl, co jsou vlastně zač. Jeden z nich mi říkal: „Šéfe, dejte si, já to mám přefiltrovaný přes chlebiček.“ Mělo to už takovou světlejší barvu. Nebylo tam tolik skalice, kterou se okeny barví a která je mimochedom na játra strašné dělo. A druhý mi povídá: „Já to mám fialový. Zředil jsem si to rybízovým vínem.“ Ten trestní, kterému hnily prsty na nohou, a měl je už zčásti uřezané, mi říkal: „Já piju iron.“ Spokojeně zamaskal a pokračoval: „Já piju iron, ten nemá tolik bubblek.“ Tak jsem si připadal skoro jako na koštu vína ve Skoronicích. A jaksi odpudivě jsem je litoval.

Takže té hrůza přitahuje?

Spíš hledám silné motivy. Našeho stařečka zavřeli 6. ledna 1949 komunisti do kriminálu za to, že se stýkal s odpůrci režimu pod hlavicí Modrá legie. Z jara stejněho roku oral můj otec na poli s koněm Furinem, na kterém jsem ještě jako kluk jezdil, a přišel za ním komunisti z dědiny. Řekli mu: „Když uděláš na prvního máje jízdu králů, tak my se postaráme o to, že tatí pustí z kriminálu.“ On na ně zařval: „Už jste se postarali o dost.“ A zahnal je pryč. Doma mu to ale nedalo, a tak si vymohl návštěvu u otce. Ve vězení mu vysvětlil, jak se věci mají, na což stařeček zareagoval výkřikem: „Ať tě to ani nenapadne!“ Nakonec se dostal domů až po roce s velmi podloženým zdravím. Moc o tom nemluvil, ale zmínil se, jak jim šlapali po zubech a mlátili je pendrekama po patách.

Nejhorský na tom je, že se nenašli ani viníci. Nejde o jejich potrestání, ale o to, aby se řeklo, že ten a ten je vinou. Musí existovat generační paměť a je třeba ji opatřovat.

Tady nejde jen o politiku, ale i o to, jak lidé ve městech a na dědincích žili, jaké měli obyčeje, tradice a obřady a jak se tyto věci transformovaly do dnešní doby. Právě včera jsem se vrátil z hodů a jsem ještě lehce vyčerpaný.

Jaké byly?

Hody jsou takovou detonací v období podzimu. Každý chlap je po jejich trvání aspoň jednou nebo dvakrát mírně ovíněný. A jsou to pro nás dny, kdy je povinnost sstrandou a sstrandou povinností. Krásné na tom je, že pozorujeme, jak ti mladí, aniž by je to někdo učil, mají naši tradici v genech. Když jde průvod osmdesáti mladých lidí v kroji, tak za nimi kráčí dalších tři sta, od malých děćek až po stařečky o holích. A jakmile mladí mají patnáct let, automaticky si vezmou kroj a jdou do průvodu, kde cifrují, pijí víno a zpívají lidové písničky.

Také se hodů účastníš v kroji?

Letos jsem si vzal „dubeňák“, což je kožuch s chlupama, který se na Mikuláše obrací a chodí v něm čerti. Není nic teplějšího. Na hlavu jsem narazil beranicu a zapálil viržinko. Vím, že je to trochu exhibicionismus, ale mladé lidi okolo toho vyburcuje, provokuje je to. A vůbec mi nevadí, že mi pětadvacetiletí kluci říkají Felix, nebo Feline. Když nás tam ještě s párem podobnýma hňupama jako jsem já uvidí, vždycky nás objímají. Zkrátka dědinu vždycky vvedem z počtu. Už bychom se chtěli i polepšit, ale pořád se to nedostavuje.

Rozhovor s Josefem Holcmanem vedl Milan Libiger

glosy • recenze • zprávy • anonce

Mojmír Trávníček: „Ta naše divná láska“

Informace na záložce obálky jsou zavádějící: Tomáš Mazáč debutoval roku 1996 sbírkou *Bezmála noc*. Do této sbírky zahrnul výbor ze svých prvních dvou bibliofílských knížek *Vzdálená setkání* (1993) a *Básně* (1995). Přitomná „knihu intimní lyriky 1996-2001“ *Jak chutná sova* je tudiž básníkovou čtvrtou sbírkou. První dva oddíly předešlé knížky nazval *Sám s tebou* a *Sám ve městech*: nyní pokračuje v pokusech o prolamování této samoty, resp. samot, v nichž jako by utkvěl vydrženým domovským právem. Úvodní *Modlitba před psaním*, ač přesmyčkou neodbytně připomíná modlitbu před spaním, k níž nabádaly staré katolické katechismy, je daleka oné bezelstné důvěry dětských modlitbíček, a naznačuje spíše beznaději a je výkřikem touhy po lásce. Území osamocení se však trvale rozšiřuje a překračuje fyzické prostory, z nichž byly vyneseny „zbytky včerejšků“, až do metafyzického zámezí: *Bydlíme v hotelu / U Nikoho; v pokoji dokonale nikdo není; pobíhám prázdným bytem* - a první slovenská báseň vrcholí: *Som sám*.

Básně Tomáše Mazáče jsou vesměs záznamy té naší divné lásky, která se odehrává v několikrát zdůrazněných limitech „ještě“ a „zase“. Absolutní imperativ lásky - *chci tebe, jen tebe, jinak si všechno nech* - je devalvován jakousi umanutou touhou po definitivě: *Dokončit alespoň jedinou svou lásku bych chtěl! až po tečku.* Ale je vůbec možné očekávat „dokončení“ lásky s tečkou jako za do-

konale sestavenou větou nebo románem? Místo tečky čteme zde znovu (ještě?) bolestné: *Já sám se себou / ty sama se sebou.*

Všechno v tomto životě lásky zůstává jako by bez východiska. *Už nikdy pořádně nerovnavažuji tkaničku / ani život ne.* Básníkova situace je neustále vratká, on sám vůči ní bezmocný a jako bez vůle k vykročení. Jeho síla je ve vyslovení tohoto stavu. Sice „ztratil občanku“, ale neztratil identitu básníka a nepřetrhl kontinuitu tvorby. Nevíme po přečtení sbírky, jak chutná sova, ale začnáme to tušit. Předchozí Mazáčova sbírka nesla název *Bezmála noc* - a noc přišla. Sova je noční pták. Před ochutnáním musí být bezpochyby utracena. Je to zlý skutek, nebo nezbytný předpoklad k totální likvidaci temnot, je-li na obzoru bezmála den?

Básník je bohatý od černě oděných dnů/ nechá si blídat dům. To je snad jediná iluze a marná představa básníkova. Nebyl a nebude domácím pánum - ztratil by i to poslední, svou samotu. A černí šerifové ať jsou mu vzdáleni ve dne v noci. Zdá se, že dosud si autor neví rady s rozedněními: *A marnost dnešního úsvitu/ je Nabídni. - Bůhvíproč svítá. - Přejme mu, aby „v předtuše sněhu“ - objevil i předtuchu světla.*

Tomáš Mazáč: Jak chutná sova; vydalo Občanské sdružení Šurka, 2002, 72 str.

Radim Kopáč: Nablýskaná mašina a prázdné vagony

Tři pražské femmes fatale – čili ženská poetická skupina **Fatální Fámy** – prohlašují ve svém humorně stylizovaném Womanifestu, zařazeném jako entrée jejich protiny HerStorky, že „vyhrazují si právo být krásnými intelektuálkami“ a prohlašují „milování za literární žánry“. Pseudonymní Johanka Katová, Anna Gramová a Ropa Interior dále dávají na vědomí, že „v novém tisíciletí orgasmus nikdy nepředsíraly“ a „mužům penis nezávidí. Zvláště některým.“ Lechtivá parodie a někdejších avantgardních i současných genderových proklamací a difamací by byla jistě sympatickým vstupem do společně básnické knížky „tří sudiček mladých“, jak autorky označuje v doslovu Vladimír Novotný – kdyby se ovšem po ambiciózním womanifestu před čtenářem nerozevřela už jenom pustina pouhé průměrné poezie.

Svazek HerStorky připomíná nablýskanou mašinu, která za sebou tálne prázdné, oprýskané vagony. Michaela Suchá a grafik nakladatelství Argo Pavel Růt připravili knihu jako nástenný trhací kalendář, vyzdobili ji symbolickými kosočtverci a fotografiiemi rovněž pseudonymní autorky Blue, tónovali do erotické červeně a Fatální Fámy přidaly na obálku několik sloganů a jazykové komiky. Samotné verše, pohybující se na pomezí lyrizované a epizované reflexe,

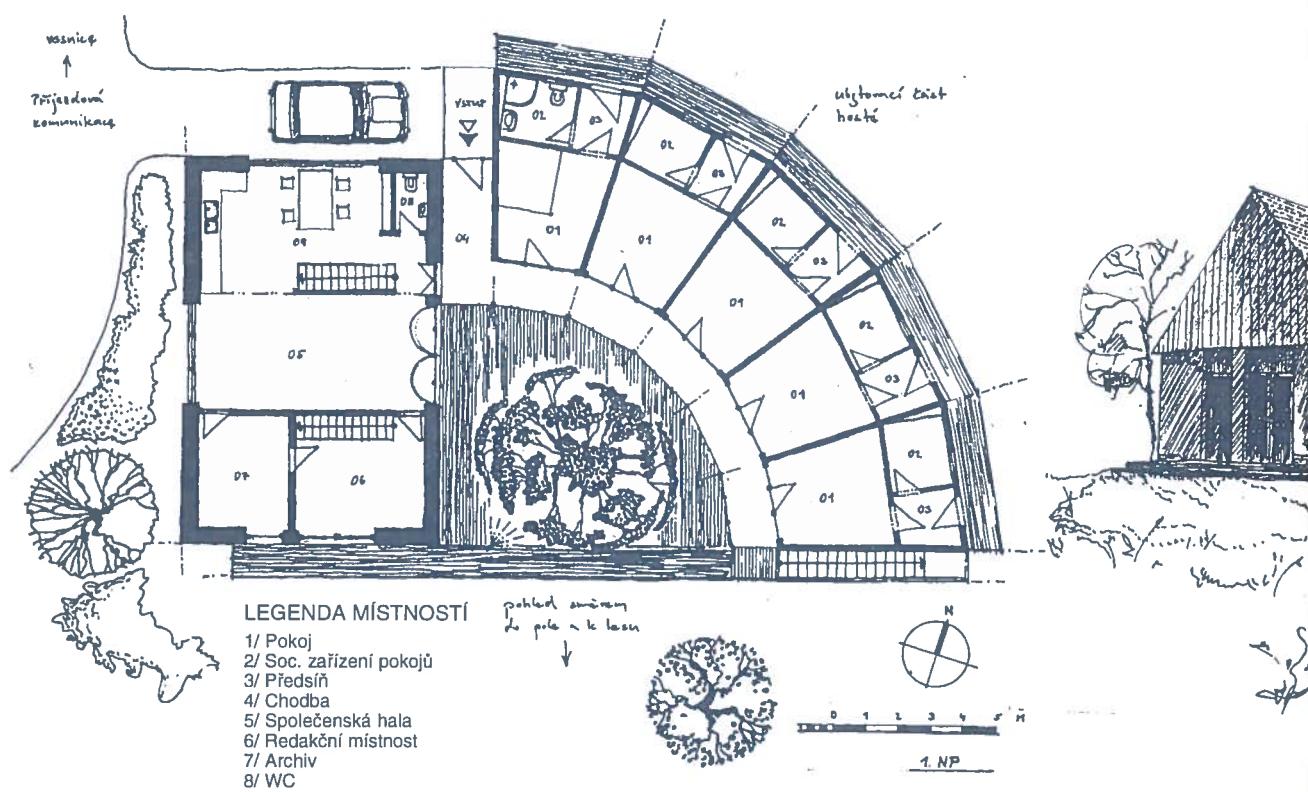
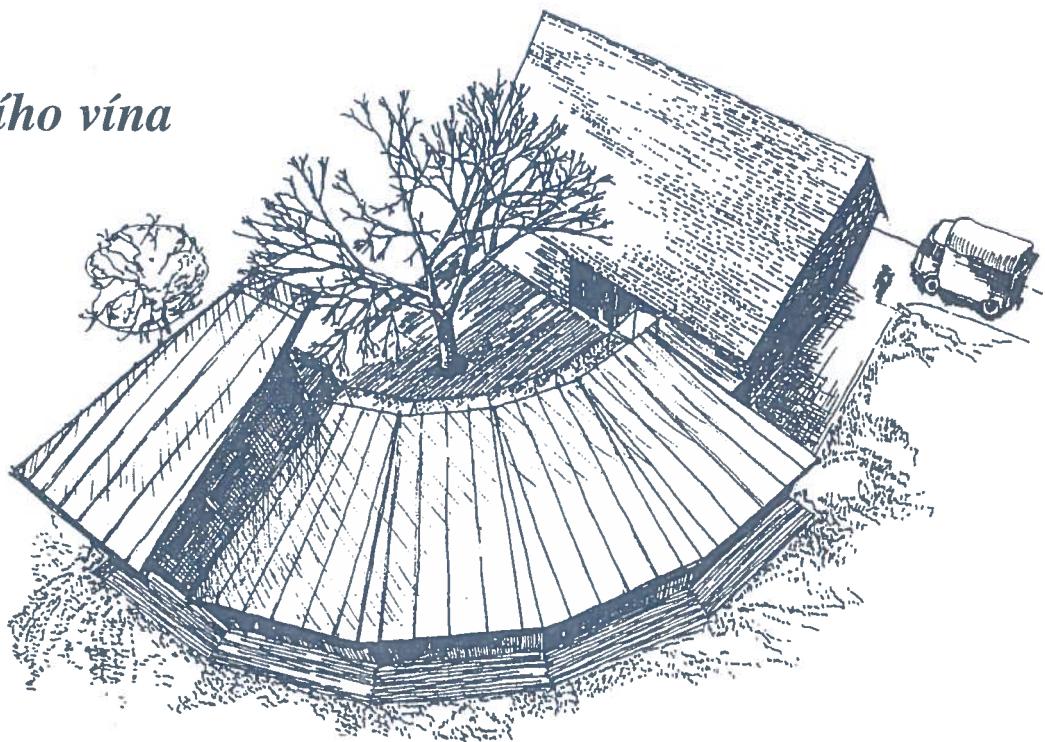
pracující s konfiguracemi naivity, humoru i absurdity ale postrádají jak v manifestu skloňovanou sympatií k lásce a erotismu, tak i veškeré další a jiné touhy, které by je mohly pohánět kupředu. Erós a ženství jsou tu tematizovány a představovány v té nejkrotší a banální poloze, trochu stydlivě, trochu bezradně. Johanka Katová v úvodním cyklu Malá čarodějná tvrdí, že „lepkavá kopretina jsem“ a varuje potenciální nápadníky a milence, neboť ti prý „klínem mým uhoří“. Následující Anna Gramová ve svém setu Podstatná přídavná jména sice občas rozráží skomírající básnické lampiony chytavým rýmem a learovsko-morgensternovským intelektuálním nonsensem, ale závěrečně Tortily s panenkovým pyré Ropy Interior se znovu noří do patosu a klišé, když autorka „ve stínu paklíčů/k bezmoci/oplakává vzpomínky“ a konstatuje, že „olbraničila/samu sebe/šlenstvím“.

Ale i neinspirovaná poezie, které se chopí šípkový typograf-maňázer, se díl dobře prodat. Fatální Fámy a jejich HerStorky naštěstí (anebo bohužel) zdaleka nejsou v tomto ohledu na zdejších knihkupeckých pultech výjimkou.

Fatální Fámy (Anna Gramová, Johanka Katová, Ropa Interior): HerStorky. Fotografie Blue, doslov Vladimír Novotný. Argo, Praha 2003, 64 strany, náklad a cena neuvedeny.

Dům Psího vína

LEGENDA MÍSTNOSTÍ

- 1/ Pokoj
- 2/ Soc. zařízení pokojů
- 3/ Předsíň
- 4/ Chodba
- 5/ Společenská hala
- 6/ Redakční místnost
- 7/ Archiv
- 8/ WC
- 9/ Kuchyně / jídelna

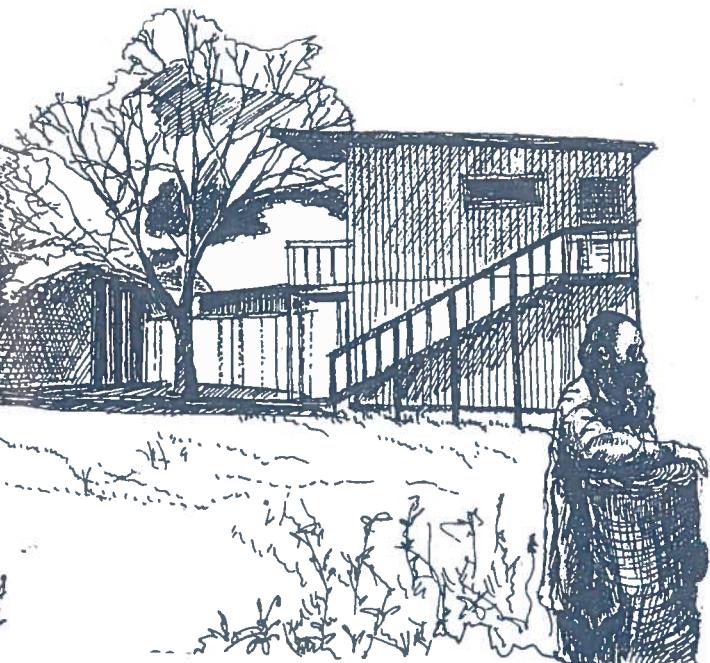
glosy • recenze • zprávy • anonce

» Sotva jsem si v minulém čísle povzdechl, že by nebylo od věci, kdyby Psí víno sehnalo nějaký malý domek, v němž by byla redakce, archiv, spol. místnost + nějaký kutloch na přespání, kdyby nějaký potulník přišel, a uvolnila se tak konečně šéfredaktorova ložnice!, ozval se pozorný čtenář Jan Čančík, student 2. ročníku VUT v Praze, obor architektura, a rovnou poslal skicu, jak by ten house měl vypadat. A že drží palce při realizaci a že stavební plány by byl ochoten taky vypracovat, neboť jeho otec je architekt too. Tak mně to nějak psal, přebírám i tu řeč. Redakce věc zvážila a už dokonce vyhlédla i místo. Poblíž cyklostezek na konci Zlína, v dosahu MHD, ale přitom na samotě. Je pravda, že J. Č. nás poněkud svou velkorysostí zaskočil. Z místnosti, která je označená jako kuchyně, by asi musela být menší hospoda a ty pokoje by se musely celoročně pronajímat, aby PV něco vydělalo. Na půdě, k níž jsou na nákresu zatím jenom schody, by byla zřejmě galerie. V místnosti č. 05, která je označena jako společenská hala, by se zas mobily konat semináře, minikoncerty a večery poezie.

K dotažení celého nápadu už moc nechybí. Kromě projektu celkové koncepce (rozpracováno) „jenom“ obchodní partner a peníze!

Čtenáři PV budou o případné realizaci průběžně informováni.

-jak-

Jan Mašek:

„Natrhoneš nehtem hlavy jejich“

„Každý umělec má smysl pro provokaci,“ napsal kdysi jeden z největších provokátorů a skandalistů umění básník Arthur Cravan. Jen málo co se vyrovňá těmto slovům jako tvorba Pavla Řezníčka, včetně jeho nového románu „Natrhoneš nehtem hlavy jejich“. Můžeme se o něj přít, ale nemůžeme ho přehlídnot. Jistě by kdekoliv jinde vyvolal, alespoň v kruhu obdobných spiklenců, diskuzi o smyslu díla a jeho možných výkladech.

Hrdinové Foglarových knih, které pomáhali vytvářet svět autora děství, tajemní shazovači z Nuselského mostu, básník Hamburger, malíř Káva či básník Tristan Tzara, pes Kérygmé i pes s fakulí v tlamě, bílý dominikán stejně jako další postavy románu, pitoreskní, směšné i obludeňné, reálné i smyšlené, živé i dřívno mrtvé, procházejí stránkami knihy jako podivuhodné fantomy nejsoučasnější skutečnosti. Jejich cynismus, tupost, citová vyprahlost a fantasmagoričnost jsou o to víc znepokojující, že je všechny jako by dobře známe: Jsou stejně tak skutečné a snaživé svou přizemností jako neuchopitelné svou přeludností: „Vychrtlá redaktorka z IORRI-BILLE Květena Zahálská, byla tak hubená, až byla tlustá“.

Už sám název románu, který je úryvkem z Knihy Mojžíšovy, je víc než blasfémí. Na jedné straně se dovolává Starého zákona, na straně druhé je plný otevřených útoků na samu podstatu křesťanství. Každá z kapitol je defakto i uzavřeným celkem, jakousi malou básní v próze, neklidnou i zneklidňující. Fantastickým světem, který má svou vlastní logiku, vlastní příčiny i následky, samozřejmou naléhavost, svůj cynismus i nezaměnitelný humor. Stejně absurdní jako až hystericky střízlivý: „Student s tváří kynika z Athén se kynicky uklonil a podal dědkovi průkaz. Zapálil si cigaretu a kynicky hleděl. Revizor občas na okamžik vzhlédl od svého psaní a vždycky se studenta na něco zeptal. Ten úslužně odpověděl, s elegantním gestem zdvihl ruku s cigaretou a oklepal dědkovi popel na klobouk. Dědek už jen psal.“ Ostatně ne náhodou, černou hostinou humoru, podivuhodným divadlem iracionality i celý román končí.

Nad upálením básníka Hamburgra jako by se vznášelo i Řezníčkovo bytostné přesvědčení, které volá jedna z postav: „Imaginace polidštíla člověka, ne práce!... použivej vždy tu nejzběsilejší imaginaci. Imaginace je největší dar, které lidstvo dostalo!“.

Řezníčkův poslední román je však i jeho poctou Praze i Brnu, je plný slovních hříček, hovoří se v něm těmi nejrůznějšími jazyky, je mystifikací i demystifikací, výbušnou a svrchovanou poezíí, s kterou se dnes už shledáme jen vzácně. Jeviště, po kterém vodí své postavy, sny, touhy i znechucení, je dostatek reálné, aby se mohlo, možná poněkud paradoxně kdykoli proměnit v básnickou skladbu. A záleží jen na nás, na naši vůli k imaginaci, zda s básníkem posedíme v malostranském klubu Černý Ancalagon, či sejdeme do skutečných ulic v městě PRÁH či městě BLÁTO.

Vydalo nakl. Petrov, Brno 2003, 314 stran, cena 279 Kč.

Milan Hrabal:

*Dojmy z festivalu Poezie bez branic,
Olomouc 2003*

Vloni jsem nebyl, takže mohu srovnávat jen „obročně“. Organizátoři se činili - šla úroveň nahoru, až na letošní komplikaci s kombinováním individuálního vstupného a permanentek. Tuhle blechu ze solidního festivalového kožucha snad propříště vychytají. Jinak ale Martinu Pluháčkovi, jeho dívčímu minitýmu a studentským pomocníkům náleží poklona. Co mě „urvalo“? Programová pestrost, umělecká úroveň většiny vystupujících, ale taky zajímavá – a vyvážená – konfrontace levicových a „těch druhých“ básníků a poetik. A tady je pář subjektivních škatulek:

První nadepisuju „SKVĚLÉ, INSPIRATIVNÍ“ a bez váhání do mí vsouvám Jaapa Blonka, Jaromira Konecnýho, první národní finále ve slam poetry a Amiri Baraku (alias LeRoi Jones). Holandský Jaap Blonk předvedl, že s lidským hlasem jde téměř všechno. Nezapomenutelné! Od hlasových etud „jetých na doraz“ fyzických možností až po kouzelnou úlitolu českému publiku v podobě na blábol redukované věty „předseda vlády považuje takováto tvrzení za nešťastná“. Připočtu-li skvělý cit pro míru (= skončit dřív, než začnu nudit), nemohl Pluháček vybrat lépe.

Slam poetry – americká příběhlost? S tímto otazníkem jsem dorazil v sobotu večer do pavilonu E. Mistři německého s-p ne-nudili. Nejvíce mě (i halu plnou diváků) ale „dostal“ Jaromír Konecný svými „povídalkami“. Houby si pamatuju, takže nesvedu citovat, ale věřte - byl to vážně literární a jazykový nárez, zejména text o bolesti.

Následovalo republikové finále ve slam poetry: když nic ne-ocíkáváte, dostanete zpravidla nejvíce! Prezentace poezie dost holynářská, ale vysoce účinná. Člověk by měl chut' to taky zkoušet. Moc dobrý znamení! Vítězí - Marianu Pallovi – jsem všechno žral i s navíjákem“. Škoda, že jeden z porotců (Radim Kopáč) příliš okáte nadříval „svému koni“, čímž mu spíš ublížil. V polochase byl se souhlasem celého auditoria z poroty vyloučen a jím přidělené body anulovány.

Do krabičky „PŘÍJEMNÉ“ kladu zlehka – vedle několika slklínek modrého portugala ve sklípku pod náměstím - večer s Jablončenou, Jamajčanou z Liverpoolu Leviho Tafariho (prima laděného do reggae), Podivuhodné kouzelníky Antonína Brouska (i když představení nedosáhlo úrovni vystoupení Přemysla Ruta), slovenského básníka Tomáše Janovice, Niklův Pád loutky a páteční večer s Václavem Havlem a Jiřím Kuběnou. Havel jemně vtipný a přiměřeně skromný, Kuběna provokující a přiměřeně upovídáný. Moderátor (M. Pluháček) neměl vedle něj lehké živobytí.

Nálepku „ZAJÍMAVÉ“ s podtitulem „méně by bylo více“ označuji vystoupení jazzového bubeníka Régie Boularda a herce Phillippe Roberta. Možná kdyby byly české překlady interpretovaných básní? Ale i tak to byl zážitek. Stejně jako setkání s básníkem a malířem Václavem Ryčlem v podání jeho přátel v hospodě Ponorka. Jen bylo trochu moc syrové (= nedovárené, interpretačně).

Co se nejspíš „NEPOVEDLO“, bylo využití zaskleného dvorku v Konviktu. Ti co seděli „v lajné“, možná slyšeli, ale my po stranách se mohli spíš jen koukat, a tušit, co asi tak povídají Věra Linhartová, Viola Fischerová a Pavel Švanda Škoda. Dáše Havlové v první brázdě to sice slušelo, kojící maminka na chodbě byla pohodová, ale jen kvůli takovým výhledům člověk nerad opouštěl nadějně rozpitě pivo...

Samostatný antipiedestal získává Jello Biafra – aneb „CO ZBYLO Z LEGENDY“. Úvodem Magor Jirous připomenul dávnou story, kdy mladý Biafra v sedmdesátých letech odmítl podpořit vězněně Plastic People Of Universe. Jirous byl mladochy v hledišti vypískán. To ještě netušili, že zanedlouho je Biafra vrcholně otrávě a mnozí jej nechájí trčet na pódiu. Kdyby aspoň dodal české překlady svých textů. Připadl mi jak ten ruskej staříček, co na pódiu v Kyjevě kdysi prohlásil, že ruština je tak krásná, že jí určitě všichni rozumej i bez „převodu“!

Dost velkou krabici – bolužel – nazývám „NEVIDĚL“. Tam visí pořady, které jsem nestihl nebo – výjimečně – opustil, protože už jsem toho měl dost.

Musel jsem odjet v neděli ráno. Takže finále se odbylo bez mne...

Byl jsem dost přísný, Jaromíre? Říkej si co chceš, já to tak viděl!

Poznámka šéfredaktora:

Milý M. II.,

z poslední tvé věty musí být čtenář asi zmatený a proto dovol, abych tě doplnil a poněkud vysvětlil. Jaromír (Komín), jehož Milan Hrabal oslovuje, je totiž pseudonym pro jednoho staršího básníka, který Psímu vínu dělá desinek, jak se mezi výtvarníky říká (viz týdeník listu). A někdy něco taky napíše. Nápadně byl pověřen šéfredaktorem, aby v Olomouci zkontaktoval Hrabala, aby ten něco o festivalu do PV taky napsal. Jak mně Komín sdělil, chtěl po Hrabalovi především, aby ve svém článku nebyl jako obvykle příliš svazácky nadšený, ale i kritický, neboť když si budeme jenom mazat med kolem orálního otvoru a ležt do toho defakto jižního(?), nepokročíme ani o píď. Na konto Komína. Z jeho úst, už starších, jak bylo řečeno, se

dokončení na 3. straně obálky

ček jako rukavička se skrčil, ouškama stříhá, dech tají, a oko nespouště upjatě se dívá – tu tě to pod srdcem tiskne ... vyplašíš zajíce nahajkou – a: Lap ho! vidíš Střelko? – zůstala kde pozadu, očenichuje hloupá nějaký keř: a lap ho, Střelko! milá Střelka semo tamo očima zasvítí, a jak uhlídala, jak se rozběhl! i běží, běží moje lašťovička! Uhání zajíček stepí, jenom ocáskem kývá, a ona za ním tak se pachtí, tak i zdá se, že ho jižiž drží – a ty letíš za ním na ryzáku i po strni, i po roli, i po pastvišti, ničehož nevidíš, jen větr fičí mimo uši, až ti oddech odbírá ... to, to veselo! Do vsi se již vážně vraciš, a zajíc jako krmené selátko kolácí se přivázaný k sedlu (nebylo ještě zajíce, který by byl Střelce utekl). „Hled, hled, Kulino, jaký to zajíci! Pojd sem, Priško (Eupraxia), totě komedie;“ tak volají ve vsi děvčata. – „Což tomu o zajíci, jemu ani liška nikdy neuteče,“ prohodí prostořeká výřidilka, a zařechtají se rozpustilé děti. A ty, jakobys toho nedoslyšel, jedeš krokem a jenom z dýmky sobě kouříš, a co v duši, neptej se! Jakoby tě za komisara zvolili, dojíždíš domů, a tu jídla, až břicho puká. – Zběhnuv rychle do chalupy, nahajku na kolík věšíš, a sám ku stolu sedáš, jíš dobrý boršč s kachnou, jahelní kaši, tak až se rozsypuje, pečené sele, až se připálilo, a ještě tam něco, vypiješ asi půl kvarty trnovníku anebo něco jiného, a odpočívej, Dobroději, sám svým pánem, a znát nikoho nechces!

V zimě, jak se dočekáš vánoc, tu tobě jedna i druhá kůtě (svařená pšenice s medem i mákem), tu i nový rok, tu i svěcení vody! *Hulaj duša bez kontuša, licha prikupivši*, mluvíváli Zaporozci. Nikoliv, pravím vám, není na světě pěknějšího místa, než Poltavská gubernie; jak o ní zpomeneš jenom ramenama pokrčíš, zamlaskneš a zamlčíš se. Tedy poslouchejte. Žil jsem tam dlouho, bylo mi velmi veselo – a nudno, věříte-li tomu? Míval jsem někdy ještě horší dlouhou chvíli. Často v zimě, jak vichřice začne, tatíkové mojí světa božího neviděti! zazdí tobě okna, zasype sněhem dvěře, vycházej neb nevycházej, i po tři dny, čtyři dny rád, a dále dále ačkoliv tichne, to všecko tobě není snáze: sníh zahrne na stepi všecky cesty; ani vyjít, ani vyjeti; sedíš, tu spíš, tu jíš, není nic jiného co dělat. Bůh ví, jak bys se zaradoval, kdyby kdo přijel. Ale ne na nejvýš komu duše netřeba, anebo snad jist nemá co, aby chalupu opustil. Zaštěkají psi, vyřítí se jako na vlka, nadýcháš na okno, vyhledeň na dvůr, a tu se vleče jakási rohožková chalabuda, (kramářský vozík plachtový), křepký šlapák ze všech sil ji po sněhu šmejká, a v chalabudě Moskvan sedí. Má bradu sněhem zaprášenou, kudry také, a krk nahý. Jak ho psi spatří, strhne se křik, jakoby v kotli zakypělo. Provází snad toho člověka nečistá síla? pomyslíš sobě, čili on své chalupy nemá? Chlapče, vezmi sem toho Moskvana, zdá se, že to kupec nebo co? Vejde Moskvan do chalupy, otřese bradu i kudry od sněhu, přežehná a ptá se: *Ne zaugodno-li tavaru* (nelibí se vám nějaké zboží)? – A co tam máš? Tu on tobě papír do ruky strčí, čisto po moskevsku popsaný, takže náš bratr, prostý člověk, to místy ani nepročte. Na tom papíře takovým způsobem zboží sepsáno bývá:

Rejstřík kupce Ivana Ivanova:

Uzjum (štávy z konfektův).

Kartiny raznyje (rozmanité obrazy).

Uzori po kanve (vzory k výšivání na kanavu).

Apojki chlebavskija (vydělávané telecí kůže).

Čaj ljasin-cvetočnaj (čaj květný).

Kuparos železnaj (skalice železná).

X+30=(Y-30).2 Y+50=(X-50).3

(aneb tvůrčí a osobní krize)

Mlha se líbá s řekou
poznávají nové kraje
tisknu dlaň krásně měkkou
a podzim v parku zraje.
Vlahý déšť z božích misek
když alejí tě vodím
před sebe sypeš písek
z přesýpacích hodin
co se už nikdy neotočí
podél cest jeřabiny
a kapka na obočí
ve vlasech pavučiny
a taky na duši
a listy na podrážkách
javoru, dubu, moruši
naděje po porážkách
svetr voní tebou -
slunečním čajem,
prsty mě zebou,
když jdeme krajem
kaštan mneš v teplý dlani,
ptáci se houfují
vyzobávám jak oni
strniště Lásky tvoří
v hromadě žlutých žaludů
a rudých jablek spíme
že s tebou jednou nebudu
na listech vřesu, břečťanu
a břízy nedosníme.

Zvůle

Když sedíš na břehu, nahá a nádherná
když vstupuješ do vody jak voda průhledná
po zádech slunce ti s větrem vlny čerí
na balvan u břehu plaveme před večeří
Slunce si v kapradí opéká smůlu stromů
a zmáří celý kraj vůní ze stovky hromů
ticho se zříti do údolí
hvězdíky ulehnu na stodůlky
rybniček políbí mokrý písek
kde po nás zbydou teplé důlky.

2

Jínonoš z výšky nás oslní baterkou
a potom do rána líbá se s Večerkou
jediná noc mi dnes nabídne klín
na sněhu přejedem svůj vlastní stín.

Obraz

Krajina jak pozlacení svatí podél cesty,
nebe jak zdivo katedrály,
babí léto se blíží městy,
oranžová vlajka slunce pálí,
jež vyvěšena do oblaků,
jsou vidět už žebra mraků
a slunce k smrti pobledlé
sem tam bouřkou zakaše
léto zestárlé.

Kapky krve na jeřábu neskápnou,
zimníčně vlny se třesou,
sladkovodní nereidka mi houpe loďkou,
krade mi vesla, která mě nesou.
Vichr mi na zátylek přilepil list javoru,
kříže lesních hřbitovů mříž k mrakům nahoru,
jež za okny jdou a koukají ti přes rameno,
tvá modrá do nebe napíše navěky twoje jméno,
když si stavíš stojan a chystáš barvy.

Mapy krajin neznámých
moře rozlévající se zatopuje,
jež vyschlé proud řek podmořských
na papíře voda zaplavuje.

Papír, smyčce a víno
na dosah ruky položíno,
zpod peřiny tenký hlásek
pro který třináct sedmikrásek
brzičko ráno natrhám.

Podzim

Listí v rytmu Pachelbela
unáší vítr z tvého čela
vlasy by chtěly letět za ním
když nad tebou se v trávě skáním
na minulost slunce pálí
kouzelník podzim smysly šálí
úsměv a slzy se s větrem snoubí
cizinec vchází do podloubí
hvězdnou paží večernice
otevírá okenice
a nebem letí meteorů rej
rychle si něco přej
noc na loutnu zabrnká
na okno klepe jířenka
a stromům zase teče krev
podzim zem oděl do barev
a s každou kapkou zlato z nebe
opálí list na kůži zebe
v ústech se spojí pára s párou
poutník se slastně vleče spárou
Listí se snáší v rytmu Pachelbela
vítr svál vlasy z tvého čela.

Andre ladilavan (tomu rozuměj Herkules!).

Šotočky zubnie (kartáčky zubní).

Trupki vsjakija (lulký rozličné).

Ladikolon (snad: L'eau de Cologne).

Šotočky dlja Zubof (zubov! opět kartáčky na zuby).

Podsvěšníci i šipcy oblikě (tomu rozuměj zas Herkules! snad svícný a štipce).

Kníky moskovskija, (to mají být knigi, knihy moskevské).

I tak celý arch popíše, co jenom na světě být může, všecko má v té své safientské chalabudě. Čteš, čteš, rozbíráš i rozbíráš, co tam k čemu náleží, a v tom pak jsi přišel na: *Kníky moskovskija*, zkřikneš: A ukaž mně je. Přinese tobě krabici knížek, velkých i malých, žlutých i červených, vybírej, jakou chceš. Dáš Moskvani pět rublů na penězích, asi dvě mírky ovsy, pečeného chleba i másla, i medu a ještě něčeho, a sobě za to necháš půl tuctu knížek. Přišel večer, začala se i dlouhá chvíle, vezmeš knížku. Přečteš list, ne, nejde to, druhý – ještě hůř, třetí – až se ti v hlavě zatočí, ani máku nerozumíš. Co to za podivnosti, aby čert do toho, začne v knížce od jednoho, na příklad od povětí, od planety, a přejde na šídlo anebo na cvok, myslíš si tak i onak, i s té strany začínáš, i s druhé – škoda, nevyslíšíš, nepochopíš ničeho, - zrovna jako když ti něco ten úřední dráb vypravuje, co v krabici léky roznáší. Vezmeš druhou knížku, - to samé, vezmeš třetí, čtvrtou – všecko to samé! – A zdá se, že umíš ruský, tak jak v Moskvě mluví, a s kramáři, štětináři a dobytkáři hovoříváš, jak se náleží, i smlouváš, i peníze počítáš, a přišlo ke knížce, - jakoby útal. Zavolám Dimida, on člověk literák, pozvu k sobě i Kuce, a přečtu jim asi dvě strany. A co chlapci! porozuměli jste? – Ne, Dobroději, ani slova; a oni předce vyrostli na jarmarcích! Není nic naplat, položíš nové knihy na polici, ať si tam leží, až se rozumnejším stanu. A tu začneš po sto desetkráte čísti Kotljarevského Eneáše nebo pověsti Hrycka Osnovjaněnka, i čteš i směješ se, i pláčeš i nemůžeš se nabažit toho, tak ti to mluví k srdci, tak tomu hezky rozumíš, tak se ti zdá, jakoby s čítal o svých dobrých známých. Bodejž to nám našinec něco napíše, to je hned jiná – ale darmo mluvit – povídám vám, není nad naši Ukrajinu a v ní nad Poltavskou gubernií!

REDAKCE PSÍHO VÍNA
PŘEJE ŠTASTNÉ A VESELÉ VÁNOCE
2003

občas totiž dovídám, že tam sice do Olomouce jezdí, ale nebývá příliš nadšen. Naopak nostalgicky vzpomíná na Bílov, kde se všechno dalo stihnout v papučích a ještě být na čerstvém (někdy) vzdachu. A to pobíhání po městě, aby vždycky někam přišel pozdě, mu už příliš radosti taky nedělal. A peníze?, co si budeme namloňovat, hrají u toho důchodce už taky svou záporou roli. Předloni sice navštívil i Gejša klub, kde se odehrával jeden lechtivější pořad moderovaný Ivanem Wernischem, což docela přivítal. Rozjítilo ho však, když zjistil, že všichni ti Shockové, Kopáči, Šandové a jiní básníci tam přijeli taxíky za festivalové peníze. Říkal mě tehdy Komín, Jaroslave, za ty prachy bys ty uspořádal troje Nezdenice. Jeho horší vztah k Olomouci je však možná způsoben i povahou, protože už nikde nevydrží a odevšad spěchá, takže když naráží na něco, co mu nejdé pod nos, hned startuje za maminou. Místo aby se choval tak trochu jako východní lázeňský host. To se mně nelíbilo, půjdou na jinou masáž, dám si pivo, prohlédnu si děvčata, opiju se se zmíněným Shockem třeba, pozurážím někoho nebo zfačkuju, zkrátka jak správný východní lázeňský host.

Letos měl, chudák, taky smůlu. Vybral si pouze čtvrtok. Tomáš Janovic se mu líbil, ale slovenští prozaici vzpomínali tak pomalu, že i Zdenko Pavelka spal. A jen pořad skončil, letěl s vyplazeným jazykem na Czernina, aby zjistil, jak se jeho dobrý přítel Norbert Holub popasoval s tou rakouskou staroněmčinou. Verše Czerninovy jej nedojaly. Vše se v nich odehrávalo až příliš hluboko za hrtanem. Na Róžewicze se nedostal, protože potkal doktora Fajkuse a Ponorku. Taky měl scuka s Pustoryjem. Do Olomouce jel v ten čtvrtok vlastně za Sanguinetem. A vzal si dokonce i knížku k podpisu! Sanguinetiho sühl jen zčásti, protože ho vzal Kopáč do rozhlasu, kde odpovídá na základné Hanuškovy otázky. Ještě hůře na tom byli posluchači toho literárního „nočníčku“, kteří měli dostat za odpovědi na podobné H. otázky dokonce jedno číslo Psiho vína zdarma! Takže stihl až druhou část Sanguinetiho, což byla vpodstatě marxisticko-leninská přednáška, v níž se o poezii nedozvěděl vůbec nic. A tak si dal tu knihu, co si dovezl, alespoň autorem podepsat, Komínovu, jak mně se slzami v očích říkal, knihu kmenovou, výbor z italské poezie sedesátych let ve vynikajícím překladu Vladimíra Mikeše: *Paradiso interrotto - Přerušený ráj*, což je název převzatý právě ze Sanguinetiho! Že si dědula na ni nevpomínal, že nevěděl kolikátko je a ani v kterém je městě, mu Komín neazlival. Život je rozlehly, tu a tam hektický. Spíše měl obavy, když se z Olomouce vrátil, jestli na starý všichni chlapi tak dopadnou. Mezi pouťové řečníky.

Takže tak se věci mají, milí čtenáři. Jaromír Komín je teď nemocný, a tak Milanovi Hrabalovi i vám vzkazuje, že přes všechna jeho proti, má Olomouc i pro něj svoji nenapodobitelnou atmosféru, poezie se tam dostane možná do „šerších“ koutů duševních, a napadlo ho prý jestli ne i poševních, když Bílov mu vyhovoval více, ale jestli zas nebyl ten poněkud ghetální. Zkrátka, starý fiškus.

Radim Hanke (1963), výtvarník PV 27, je sochař soustředěné práce a způsobu, který mám rád. Tvar je jasný, zřetelně zdůvodněný, „modelovaný až za roh“. Na můj vkus někdy až příliš zjednodušený, až postrádající schopnost stát mimo galerii. Jedno však nikdy nepostrádající: vždy jde o tvar hluboce oduševnělý, což sochaře Radima Hankeho řadí k těm, kteří neoslníují gestem, ale snahou o tektoniku, rád, dialog s tradicí, v našem případě snad i „křesťansko sanskrtskou“. Kromě běžných materiálů, používá též pryskyřici a sklo, které jeho práce ještě víc přibližují k nehmotě, k emisi myšlení možná. Radim Hanke se kromě řady společných i samostatných výstav, zúčastňuje též sympozií, například s. Socha mezi vinohrady v Miloticích. Z jeho posledních větších realizací je uvnitř listu zpodobněná socha svatého Urbana, patrona vinařů, v Bukovanech. -jk-

27. *Psi víno* vyšlo za finančního přispění
Ministerstva kultury ČR,
Kulturního fondu města Zlína,
Open Society Fund
a firmy WERS International k. s.

Uzávěrka příštího (28.) čísla je 10. března 2004.

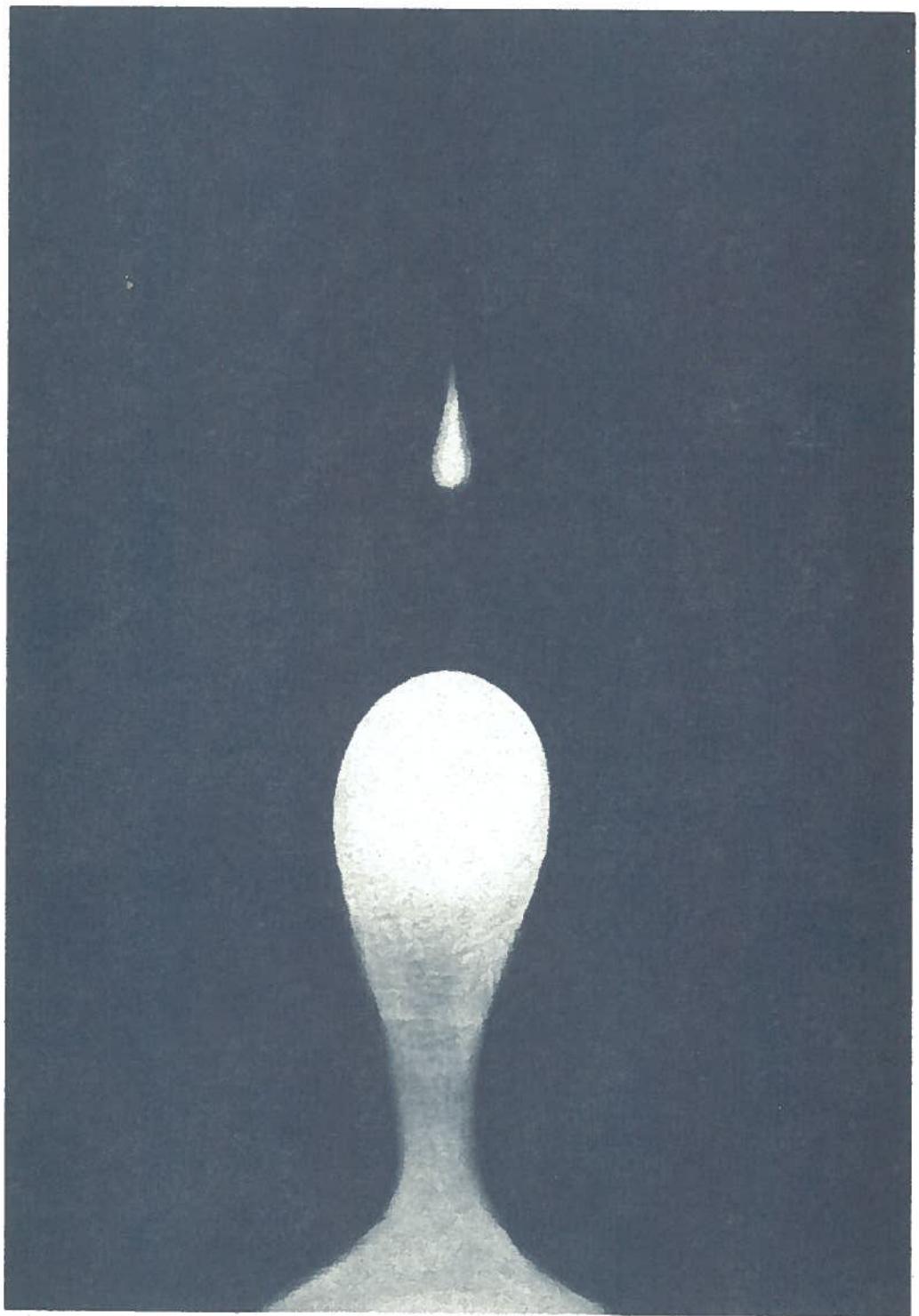
Pod registračním číslem MK ČR 7981
PSÍ VÍNO, časopis pro současnou poezii,
vydává a rediguje Jaroslav Kovanda s redakčním kruhem:
Miroslav Brück, Petr Čermáček, Ivo Harák, Marián Hatala,
Milan Hrabal, Radim Kopáč, Igor Malíjevský, Libor Martinek,
Jan Novák, Milan Libiger, Jan Krčma, Viki Shock a Michal Šanda.

Psí víno vychází ve spolupráci
s občanským sdružením REMAZURY.
Součástí PV je divadelní časopis Moravy a Slezska Remazury,
redakce: Marcel Sládkowski, Karol Horváth, Kristýna Vyhliďová.

Adresa Psiho vína: Jaroslav Kovanda, s.r.o.
Lesní čtvrt 3728, 760 01 Zlín
tel.: 577 212 338
e-mail: psi.vino@volny.cz
www.volny.cz/psi.vino

Adresa REMAZUR: Občanské sdružení Remazury,
Santražiny 1623, 760 01 Zlín

Sazba a zlom RENO Zlín, tisk D print.
Logo E. Petrák, grafická úprava Jaromír Komín.
Vyšlo 11. prosince 2003.
Cena 30,- Kč

© Radim Hanke